NASLOV

ZDRAVSTVO: SPREMENJENA SOUDELEŽBA

stran 4

Leto XXXV.
Št. 4

Murska Sobota
27. januar 1983

CENA 10 DIN

VESTNIK

POMURJE

BO OB KONCU USPEH BOLJŠI?

Medtem ko v osnovnem šolstvu bistvenih odstopanj med uspehom v prvem in drugem polletju ni, pa je v srednjih šolah po navadi v prvem vedno nižji kot ob koncu šolskega leta. To se kaže tudi v srednjem usmerjenem izobraževanju v Pomurju. Če bi se vprašali, zakaj je tako, lahko najdemo več odgovorov, oziroma objektivnih in subjektivnih vzrokov.

Najbrž se nekateri učenci zresnijo šele takrat, ko jim začne teči voda v grlo, torej se začnejo resneje učiti šele proti koncu šolskega leta, najbrž pa imajo tudi nekateri učitelji v začetku strožji kriterij ocenjevanja. Kakor koli že, polletni učni rezultati, ki so jih dosegli učenci srednjega usmerjenega izobraževanja v Pomurju, niso zadovoljivi, saj je od 1.267 učencev v prvih letnikih uspešno izdelalo le 826 ali 65 odstotkov, kar je celo za 3 odstotke slabše kot lani. Od 1.130 učencev v drugih letnikih pa je uspešno končalo 1. polletje 700 ali 66 odstotkov, kar je za 2 odstotka slabše v primerjavi z lanskim šolskim letom.

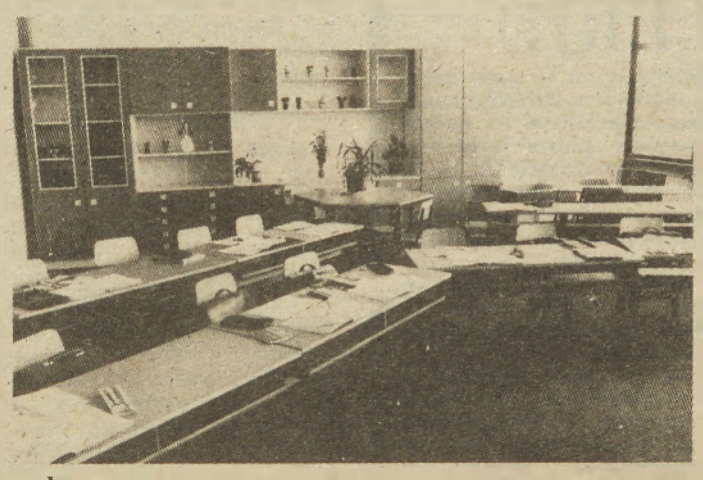

POČITNICE SE IZTEKAJO — Le še nekaj dni in učenci vseh osnovnih šol v Pomurju ter učenci srednjih šol v soboški občini bodo spet sedli za šolske klopi. 3-tedenski premor bo, kot kaže, minil brez pravega zimskega veselja, saj se niso mogli smučati ne drsati ali kvečjemu le kakšen dan jim je prinesel nekaj teh »dobrot«. Zanimivo je (?), da so imeli srednješolci izven soboške občine samo 2-tedenske počitnice. V Pomurju se torej o tem nismo enotno odločili. (J. G.)

Podrobnejša analiza rezultatov, ki so jo pripravili na organizacijski enoti zavoda za šolstvo v Murski Soboti, med drugim kaže, da so najslabši rezultat dosegli učenci tekstilno-konfekcijskega programa (II) ter programa monter in upravljalec energetskih naprav na srednješolskem centru za tehniško-pedagoške usmeritve v Murski Soboti, in sicer jih je uspešno izdelalo le 40 odstotkov, najboljši uspeh pa učenci, ki na istem centru obiskujejo naravoslovno-matematični program (93,6 %). Prav gotovo je v teh primerih odločilno vplivalo na uspeh znanje, ki so si ga učenci pridobili v osnovni šoli. Zadovoljni z uspehom pa ne morejo biti še marsikje drugje, zato se je treba poglobiti v vzroke in jih čimprej odpraviti.

JOŽE GRAJ

INVESTICIJE V ZDRAVSTVU

KIRURŠKI BLOK DO STREHE

Gradnja bolnišničnega kompleksa v Rakičanu, ki je največja negospodarska investicija v Pomurju in ki se financira solidarnostno iz sredstev referendumskega programa, poteka brez zastojev. V lanskem letu so bili v celoti zgrajeni in opremljeni stranski objekti: kuhinja, plinska postaja in prostora za sežig smeti. Investitor Pomurski zdravstveni center Murska Sobota je vse stranske objekte, v katerih je bila tudi preizkušena oprema, konec lanskega leta predal v uporabo TOZD Splošna bolnišnica Murska Sobota. Tako je v letošnjem letu celotna investicija omejena na glavni in najzahtevnejši objekt, to je kirurški blok.

Gradnja kirurškega bloka poteka po predvidevanjih, celo več, poteka hitreje kot je to bilo predvideno s časovnim planom. Doslej je bila končana konstrukcija objekta, trenutno pa zidajo delavci Slovenija ceste — Tehnika Ljubljana obodne in vmesne opečne stene v tretjem nadstropju, polagali so železne vertikalne kanalizacije ter električne instalacije v betonskih stenah, s čimer bodo kmalu končali. Pripravljalna dela so tako daleč, da gradbinci lahko pričnejo s pokrivanjem objekta in delali na fasadi. Ves material za predvidena dela je že na gradbišču. Zaradi trenutno ugodnih vremenskih razmer bi lahko dela potekala še hitreje, če bi imel izvajalec del na gradbišču dovolj ustreznih delavcev.

V četrtem trimesečju lanskega leta je bilo zbranih 27,271.000 dinarjev, v celotnem lanskem letu pa [illegible]34.000 dinarjev, s samoprispevkom 36,752.000 dinarjev in 49,260.000 dinarjev od prispevne stopnje, ostalo pa so drugi viri. Za izgradnjo bolnišničnega kompleksa v Rakičanu so delovni ljudje in občani ter delovne organizacije doslej prostovoljno prispevali 8 [illegible].000 dinarjev. Dosedaj opravljena in obračunana dela pri izgradnji bolnišničnega kompleksa v Rakičanu kažejo, da gradimo zelo racionalno in ceneje, kot je bilo s pogodbami dogovorjeno.

Obračunska vrednost izvršenih del je manjša za 1.324.000 dinarjev od vrednosti del po pogodbi. To pa hkrati pomeni, da je doslej zelo uspešno opravila svojo nalogo služba za investicije pri Pomurskem zdravstvenem centru Murska Sobota. Tudi dotok sredstev iz samoprispevka in posebne prispevne stopnje, ki se zbirajo pri občinskih upravah za družbene prihodke in občinskih zdravstvenih skupnostih Pomurja, poteka sprotno, saj so bile v prvih dneh letošnjega leta v glavnem poravnane vse obveznosti, zaostaja le občinska zdravstvena skupnost Lendava, ki dolguje 920.250 dinarjev.

Z zadovoljstvom torej lahko ugotovimo, da poteka izgradnja bolnišničnega kompleksa v Rakičanu uspešno in da so bili doslej v korist investitorja uspešno rešeni vsi nesporazumi z izvajalci del. Delovni ljudje in občani Pomurja, ki solidarnostno združujejo sredstva za izgradnjo bolnišničnega kompleksa v Rakičanu pričakujejo, da se bo delo tako uspešno nadaljevalo tudi v prihodnje, kljub temu da je prišlo do bistvenih kadrovskih sprememb v službi za investicije pri Pomurskem zdravstvenem centru Murska Sobota. Treba je tudi reči, da bo v letošnjem letu gradnja kirurškega bloka odvisna od tekočega dotoka sredstev, zato je potrebno storiti vse za pravočasno zagotovitev potrebnih sredstev, pri čemer bi morali prispevati svoj delež tako družbenopolitični dejavniki kakor tudi združeno delo.

Feri Maučec

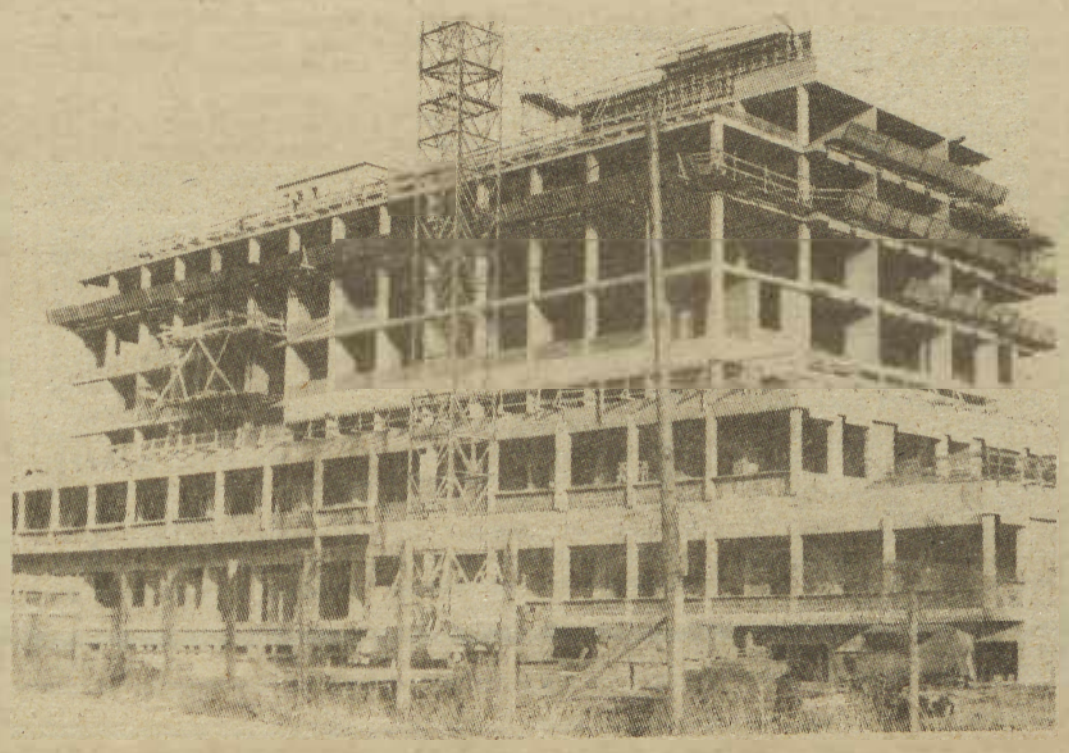

Na pragu sindikalnih konferenc

Čisti računi — pravi odnosi

Do konca februarja imajo v osnovnih sindikalnih organizacijah čas, da opravijo vsakoletne članske sestanke, kjer sprejemajo programske naloge in preverijo kadre. Do konca marca bodo podobne postopke izpeljali v sindikalnih konferencah, v začetku aprila pa naj bi se sestali občinski sindikalni sveti.

Ponekod so že začeli in konference, zaradi narave dela (omenimo gradbince, opekarnarje, prosvetne delavce), pripravili sočasno z zbori delavcev. S tem je dana tem večja možnost, da se zaposleni prek zaključnih računov dodobra seznanijo, kaj vse je njihova sindikalna organizacija počela v enoletnem obdobju, predvsem pa, kako trden je njihov družbenoekonomski položaj v okviru poslovnega položaja celotnega kolektiva.

Vprašanj, s katerimi se bodo spoprijeli, niti ni tako malo, tako da bo selekcija neizbežna. Se pravi, odbrati tista, ki posamezne organizacije v posameznem delovnem okolju najneposredneje in najbolj živo zadevajo. Sicer pa imamo v mislih zlasti naslednja: zaščita pravic delavcev, informiranje, delovna disciplina, izobraževanje, izboljševanje delovnih pogojev, obravnava zaključnih računov in gospodarnosti poslovanja, uveljavljanje načela delitve po delu, razvijanje samoupravnih odnosov, preskrba delavcev, življenjski standard delavcev, kulturno in družbene dejavnosti ter organizacija letnega oddiha in rekreacije.

Smotrno bi bilo, da letne sindikalne konference v Pomurju, kjer je nad 37 tisoč zaposlenih povezanih v 322 osnovnih organizacij, 28 konferenc sindikata in en sindikalni koordinacijski odbor v okviru sozda ABC Pomurka, v resnici skrbno izvedejo. Tam, kjer so jih tik pred novim letom, velja preudariti, če so — marsikje so jih namreč sklicali bolj zaradi kasnejše sindikalne zakuske — dosegle namen. Če niso, bo treba konference ponoviti.

V priprave na konferenco bi se morale — ob delavskem svetu, strokovnih službah, poslovodnih organih in družbenopolitičnih organizacijah — vključiti sindikalne skupine oziroma samoupravne delovne skupine ali tudi delovne enote, ki jih je v pomurskem združenem delu, posebej tozdih in enovitih delovnih organizacijah, par tisoč. Ponekod jim pravijo tudi informativne skupine ali kar skupine za razpravo. Pravzaprav naj bi se te sestale že pred konferenco in prečesale, kako je z vsemi vrstami stroškov, porabo materiala glede na tehnološke standarde, izkoriščenostjo delovnega časa, kakovostjo dela oziroma izdelkov, izkoriščenostjo delovnih naprav in zmogljivosti strojev, ter tudi pretresle, kako je z izostanki z dela, delovno disciplino, varstvom pri delu, informiranjem delavcev, da vsega niti ne omenjamo.

Ker gre očitno za vsebinska vprašanja, o katerih bodo govorili v razpravah o zaključnih računih — strnili smo jih že nekoliko prej — bi bilo dobro, v prid kakovostnejšim in klenejšim razpravam, letne sindikalne konference enostavno združiti z zbori delavcev. Tudi na to smo uvodoma spomnili. Nesporno bi taka razjasnjevanja, iskanja možnih rešitev in dograjevanja zadanih nalog, dobila večjo težo in pomen, za vse navzoče pa bi pomenila temu ustrezno odgovornost, da jih uresničujejo. Do končne sinteze bi potlej prišlo na sestankih sindikalnih konferenc in še kasneje na sejah občinskih sindikalnih svetov. Ob tem ne bi smeli pozabiti na vlogo koordinacijskih odborov sindikata — kjer jih imajo seveda oblikovane — saj ti v najširšem smislu zagotavljajo vez združenega dela z neposrednim življenjskim okoljem — krajevno skupnostjo).

V sindikalnih svetih občin Pomurja — v Murski Soboti, Gornji Radgoni, Lendavi in Ljutomeru — je na voljo 13 občinskih odborov dejanosti delavcev v posameznih panogah — sorodna organiziranost je na ravni republiškega sindikalnega sveta), kot so kmetijstvo, kovinsko-predelovalna industrija in podobne, in kar 59 svetov, odborov in komisij. Tudi delovanje teh bi bilo potrebno pregledati in se odločiti, ali katero od delovnih teles ukiniti ali ga poživiti (kadrovsko, organizacijsko!) ali katero na novo oblikovati.

Resda letos na sindikalnih konferencah, razen v izjemnih primerih, ne bo volitev in s tem povezanega zastavljanja povsem novih programskih nalog, vendar to še ni razlog, da bi jih opravili z levo roko, mimogrede ali celo z omalovaževanjem. Sindikalni kongresi in konference so bile lani v tem pogledu nedvoumne: sindikat je le toliko sindikat, kolikor za njim stojijo delavci. Mimo njih ne more iti ničesar.

Branko ŽUNEC

VEST IZ PETROLA

Razvažajo kurilno olje

Iz soboškega Petrola je sredi prejšnjega tedna prišla razveseljiva novica, posebej še za vse tiste, ki imajo od začetka kurilne sezone sušo v cisternah za kurilno olje. Spet so ga namreč začeli razvažati, in sicer v količinah po tisoč in ne petsto litrov, kot je bilo rečeno novembra na potrošniških svetih. Ko bodo ugodili vsem naročilom, bodo prišli na vrsto še novembrski, decembrski in januarski kupci, dobava pa bo znašala za posameznika 500 litrov kurilnega olja. Tako bodo razvažali če bo seveda dobava olja Petrolu redna. Za prihodnjo sezono pripravljajo v soboškem Petrolu nov način prodaje. Tako bodo ob koncu letošnje — v soglasju z občinskim izvršnim svetom — vse dosedanje sezname oziroma evidenčne kartice naročnikov uničili in se pri dobavah kurilnega olja strogo pridrževali vrstnega reda naročil. O vsem tem bodo tudi redno obveščali sredstva javnega obveščanja.

B. Ž.

V Ženevi so se brez uspešnega dogovora razšli predstavniki držav — izvoznic nafte (OPEC). Ni jim namreč uspelo, sporazumeti se o količinah, ki naj bi jih vsaka država načrpala in izvozila. To lahko pomeni poceni tev nafte na svetovnem trgu. Na sliki: ministri OPEC na tiskovni konferenci.

NADLEŽNI ATOMSKI ODPADKI

Po podatkih mednarodne agencije za jedrsko energijo se bo na svetu čez dvajset let nabralo 200 tisoč ton izrabljenega goriva. To kopičenje nujnega zla povzroča hude skrbi. V Franciji so se odločili za predelavo teh odpadkov, ki sicer ostanejo radioaktivni stoletja celo tisočletja. V La Hagueu so zgradili posebno tovarno, ki so jo sofinancirale ZR Nemčija, Švedska, Švica, Belgija, Nizozemska in Japonska. Za te države so že predelali tone atomskih odpadkov. Danes lahko tovarna predela letno 200 ton izrabljenega gradiva, leta 1989 pa naj bi predelala že 1600 ton. Jedrski reaktor z močjo 1000 MW (samo Francija jih ima dvajset), naredi letno 30 ton odpadkov. Čeprav bodo tovarno za predelavo odpadkov povečali, pa bodo po letu 1992 morali uskladiščiti kakšnih 10 tisoč ton izrabljenega goriva, ki bo moralo čakati na predelavo.

Predelava pa vendarle ne rešuje vseh problemov. Sto kilogramov goriva daje 96 kilogramov urana, 1 kilogram plutonija in 3 kilograma odpadkov. V teh ostankih so elementi z zelo dolgo življenjsko dobo. Sedanje metode za skladiščenje odpadkov so zadovoljive za nekaj deset let, za več pa ne.

Francoski sosedje so pri atomskih odpadkih manj previdni. Belgija, Švica, Nizozemska in Velika Britanija potapljajo odpadke s srednjo radioaktivnostjo v Atlantski ocean, kakšnih 800 kilometrov od španske obale. Vendar so se tudi Britanci odločili, da bodo gradili tovarno po francoskem vzoru.

V ZSA se 8 tisoč ton izrabljenega goriva kopiči v nekakšnih bazenskih smetnjakih poleg reaktorjev. Carter je leta 1977 prepovedal predelavo odpadkov, da bi preprečil širjenje plutonija, iz katerega je mogoče narediti atomsko bombo. Sedanji predsednik je naklonjen predelavi, niso pa najbolj za to ameriški industrijalci, ki razmišljajo o nekakšnem vesoljskem „taksiju", s katerim bi odpeljali nevarne odpadke nekam v vesolje!

Na Švedskem so pričeli urejati nekakšen orjaški mavzolej pod Baltikom, kamor naj bi spravljali izrabljeno gorivo iz jedrskih central. Sicer pa so tudi podpisali s Francijo pogodbo za predelavo teh odpadkov.

Nihče na tem svetu pa še ni našel idealne rešitve kam s temi nadležnimi in sila nevarnimi odpadki.

SAMO ŠE PETDESET FARMARJEV

Kmetijstvo ZDA je zaradi svoje hiperprodukcije v vedno težjem položaju. Predsednik Reagan je na letni skupščini ameriških kmetijskih proizvajalcev v Dallasu razložil svoj program v zvezi s kmetijstvom. Bistvo tega programa je v predlogu, da naj bi v letošnjem letu ameriški farmerji pustili neobdelane vsaj polovico svoje zemlje. Tisti, ki bo sprejel ta program, bo iz državnih rezerv dobil 80 odstotkov koruze, riža ali bombaža in 95 odstotkov pšenice, ki bi sicer zrasla na neobdelani zemlji. S temi količinami proizvodov bo smel farmar prosto razpolagati.

Glavna ovira ameriškega kmetijstva je premajhen izvoz. Čeprav je ameriška pšenica na svetovnem trgu sorazmerno poceni, si tisti, ki jo sicer nujno rabijo, te pšenice ne morejo privoščiti, ker nimajo denarja (pomislimo samo na stotine milijonov lačnih).

Kljub rekordni lanski letini, ocenjujejo dohodek ameriških farmarjev le na 19 milijard dolarjev, kar ni dovolj niti za plačilo obresti 200 milijardne glavnice; toliko imajo namreč ameriški farmarje najetih kreditov. Za letošnje leto predvidevajo še slabši rezultat: samo 17 milijard dolarjev dohodka.

Takšno stanje se odraža tudi pri proizvajalcih kmetijske mehanizacije, ki so lani dosegli le 35-odstotno izkoriščenost svojih kapacitet. Prodaja traktorjev se je lani znižala za 25 odstotkov, kombajnov pa celo za 43. Samo trije veliki proizvajalci kmetijskih strojev in opreme »International Harvester«, »Allis Chalmers« in »Masey Ferguson« so lani dosegli 2.2 milijardi dolarjev izgube.

Kakor je proti koncu prejšnjega stoletja uničila organizirana proizvodnja na desettisoče farmarjev, ki so se naselili na prosti zemlji, tako sedaj ameriški strokovnjaki predvidevajo, da bo leta 2000 ostalo še kakšnih 50 največjih industrijskih proizvajalcev hrane. Vse ostalo bo zmlel ameriški način koncentracije proizvajalnih sredstev.

SLOVENCI PRI KANCLERJU

Predstavniki koroških Slovencev so se pred dnevi po dolgem premoru ponovno sestali z avstrijskim kanclerjem Brunom Kreiskym. Kancler je pristal na načelo stalnega stika s slovensko manjšino, potrdil je pristojnost zvezne vlade za izpolnjevanje določil 7. člena državne pogodbe iz leta 1955 in vsaj v predvolilnem obdobju pokazal razumevanje za manjšinske probleme. V naslednjih dveh mesecih naj bi prišlo do ponovnega srečanja koroških Slovencev s kanclerjem.

Kreisky je po srečanju dejal, da bo s koroškim deželnim poglavarjem Wagnerjem razčistil vprašanje, kaj je pri manjšinskih vprašanjih v pristojnosti deželne in kaj v pristojnosti zvezne vlade.

Predstavniki Slovencev so kanclerju postregli s celo vrsto konkretnih primerov diskriminacije in izigravanja koroških Slovencev. Kancler je pred omenjenim srečanjem s Korošci prejel pisma devetih krajevnih odborov zveze slovenskih organizacij, v katerih mu sporočajo, da občine kljub zadostnemu številu zahtev nočejo uvesti dvojezičnosti v otroških vrtcih, da niso dobili obljubljene finančne podpore za gradnjo kulturnih domov ali da ne dobijo dovoljenja za pretvornike, ki bi jim omogočili spremljanje slovenskega televizijskega programa. Kancler je v kasnejšem pogovoru z novinarji pokazal precej razumevanja za manjšinsko problematiko. Dejal je, da se mora manjšina počutiti „vsaj tako dobro kot večinski narod".

Koroški Slovenci so tako dobili javno zagotovilo, da se bodo še pred 4. marcem letos ponovno srečali s kanclerjem. Upajo tudi, da bo koroški deželni glavar Wagner pokazal bolj konstruktiven odnos do manjšine in da sestanki z njenimi predstavniki ne bodo zgolj predvolilno taktiziranje.

globus

MOSKVA — Drugi del sovjetsko-kitajskih pogovorov se bo začel, kot so objavili, prve dni marca v Moskvi. Kaže, da nobeden od pogajalcev ne namerava popustiti. Najbolj pereče vprašanje med obema državama so obmejni spori, ki trajajo že dvajset let.

NEW YORK — Generalni sekretar OZN je Varnostnemu svetu priporočil, naj podaljša mandat modrim čeladam, ki v imenu OZN varujejo mir v Libanonu. Libanonska vlada je zaprosila, naj bi čete OZN ostale v državi vsaj še šest mesecev.

NEW YORK — Sirija se je zaradi ponovnih groženj izraelskih oblasti pritožila Varnostnemu svetu OZN. Izrael je namreč Siriji zagrozil, da bo zaradi nameščanja protiletalskih raket na sirskem ozemlju uporabil silo.

MOSKVA — Če bodo v ZR Nemčiji postavili eno samo raketo pershing 2, ne bo več realnih možnosti za sklenitev kakršnegakoli sporazuma o razorožitvi, trdijo v SZ.

WASHINGTON — Dve leti po izvolitvi Reagana za predsednika ZDA, kar trije od petih Američanov ne odobravajo njegove politike. To so rezultati neke ankete.

KINSHASA — Izrael bo v Zaire poslal vojaške inštruktorje ter sodeloval pri posodobljanju topništva in zvez.

LIZBONA — Portugalski predsednik Eanes je razpustil skupščino in razpisal nove parlamentarne volitve.

TRST — V tržaškem pristanišču so lani pretovorili skoraj za 10 odstotkov manj tovora kot leto prej. Zmanjšanje gre na račun manjšega dovoza nafte za čezalpski naftovod.

NEW YORK — Generalni sekretar OZN Cuellar je na turneji po sedmih afriških državah. S šest držav se pogovarja o namibijski neodvisnosti.

V žarišču dogodkov

Avstrijska revija Profil je objavila intervju z nekdanjim predsednikom madžarske vlade Andrasom Hegedüsom. Beseda je tekla o Hegedüsovem mnenju o novem sovjetskem partijskem sekretarju Juriju Andropovu in o možnostih za reforme na Madžarskem in v Vzhodni Evropi. Povzemamo tisti del intervjuja, ki govori o Juriju Andropovu.

KDO JE — ANDROPOV

VPRAŠANJE: Gospod profesor Hegedüs, ali se še spominjate Jurija Andropova, ko je bil diplomat v Budimpešti?

Hegedüs: Po Stalinovi smrti leta 1953 je sovjetsko vodstvo videlo, da je Madžarska v krizi, in poslalo je na veleposlaništvo Andropova, najprej kot drugega moža. Bil sem minister za kmetijstvo in kasneje prvi namestnik ministrskega predsednika. Pogosto sem se peljal na podeželje skupaj z Andropovom, ki se je zelo zanimal za kmetijstvo. Zbližala sva se, ker je pripadal moji generaciji, takrat mu je bilo 39, meni pa 31 let.

VPRAŠANJE: Kakšen vtis je napravil na vas?

Hegedüs: Zavzemal se je za omejene reforme, ki ne ogrožajo sistema oblasti. Nastopal je proti pretiravanjem.

VPRAŠANJE: Na primer?

Hegedüs: Kritiziral je razkosanje kmetijskih zadrug. Spominjam se, da sva jeseni 1953 obiskala neko zadrugo, v kateri so ostali le revni kmetje. Pritoževali so se nad tistimi, ki so izstopili in vzeli najboljšo zemljo in vprežno živino. Andropov je rekel, da ni bilo prav, ker so jim dovolili izstop.

VPRAŠANJE: Kako bi označili osebnost Andropova?

Hegedüs: Je zelo inteligenten, analitičen mislec z velikim obzorjem, toda pri izrekanju svojega mnenja je zadržan. Človek se lahko v 30 letih seveda spremeni. Poglejte mene! Takrat sva bila oba razmeroma mlada in prav zvesta stalinistična funkcionarja.

VPRAŠANJE: Kako se je vedel Andropov ob zadušitvi madžarske revolucije leta 1956? Ali je imel lastno linijo?

Hegedüs: Odločanje takrat gotovo ni bilo v njegovih rokah, odločali so v Moskvi. Vendar ni bil samo izvajalec, bil je izvedenec in svetovalec. Igral je veliko vlogo pri odstavitvi Rákosija julija 1956 in pri vrnitvi Kádarja v partijsko hiearhijo, najprej kot številka dve. To je bilo pionirsko dejanje. Kádar je le bil človek, ki je zaradi lažnih obsodb sedel v zaporu. To se je kasneje ponovilo pri Poljaku Gomulki, Čehoslovaku Husaku in drugih.

VPRAŠANJE: Ali je bila to Andropovova osebna ideja?

Hegedüs: Tako tega ni mogoče reči. Take ideje so se rodile v izmenjavi misli med partijskimi voditelji. Danes gledamo na to tako: poleti 1956 bi morali biti bolj energični. Kádarja bi morali takoj napraviti za prvega moža. Potem morda ne bi bilo prišlo do oborožene vstaje.

VPRAŠANJE: Kádar bi izvedel svoje reforme brez revolucije?

Hegedüs: Seveda. In mene bi kot šefa vlade odstavili že julija 1956 in postavili na moje mesto Imreja Nadyja.

VPRAŠANJE: Kaj mislite o prvem programskem govoru Andropova pred CK, ki ga je imel 21. novembra?

Hegedüs: Novo je bilo to »naj bi se učili iz izkušenj bratskih držav.« To kaže na voljo do reforme.

VPRAŠANJE: Teh reform vsekakor ne konkretizira?

Hegedüs: Tega v tako kratkem času tudi ni mogoče pričakovati. Sovjetsko vodstvo je previdno, staviti hoče na zanesljivo. Madžarska bi lahko bila poskusni poligon za reforme. To bi bilo možno tudi v Azerbajdžanu in Georgiji. Tam so podobni pojavi kot na Madžarskem: manjše proizvodne enote, več pobude, narodno gospodarstvo je bolj pregledno in vojaško-industrijski kompleks ni tako mogočen. V sovjetskih južnih republikah rase nacionalni proizvod na leto še za pet odstotkov, medtem ko je sovjetsko povprečje že pod dvema odstotkoma.

VPRAŠANJE: Ali je v Moskvi Andropov pomagal uveljaviti Kadarjeve reforme?

Hegedüs: Neposrednega dokaza ni, toda nagel vzpon Andropova v moskovski partijski centrali je očitno povezan z naglo in uspešno restavracijo a la Kadar. Ko se je Andropov leta 1957 vrnil z Madžarske, je prevzel oddelek CK za socialistične države. Brez pomoči sekretarja CK Andropova bi se Kadarizem v šestdesetih letih komaj razvil.

VPRAŠANJE: Ali se še spominjate kakega osebnega doživljaja z Andropovom?

Hegedüs: Nekoč sva skupaj obiskala naftno polje v Nagykanizsi. Zgodila se je nesreča pri delu, iz vrtine je bruhnila nafta, obrizgala nas je od glave do peta, tako da so nama morali iz Budimpešte pripeljati nove obleke. Naši spremljevalci so razpravljali, ali gre za sabotažo. Z Andropovom sva se samo smejala, jaz sem takoj rekel, da preiskave sploh ne bo. Andropov se je strinjal.

VPRAŠANJE: Ali je res, da gospodarska kriza vzhodnega bloka zajema tudi Madžarsko?

Hegedüs: Rast se je upočasnila, na Poljskem gospodarstvu že nazaduje. Na Madžarskem je znašala gospodarska rast letos le še en odstotek. Pomaga nam vzpon agrarne industrije. Zato je preskrba z življenjskimi potrebščinami še vedno dobra. Toda uvoz je že omejen, zlasti južnega sadja. Včasih poskusijo ravnotežje na trgu vzdrževati tudi s podražitvami, na primer kave. Kar zadeva življenjski standard, za nekatere sloje narašča, za druge pada. To je posledica reforme.

VPRAŠANJE: Na Madžarskem se bliža kriza naslednstva kot v Sovjetski zvezi. Kdo nasledil Kadarja?

Hegedüs: Upam, da bo Kádar lahko še dolgo ostal, to bi še naprej krepilo reformistično krilo. Zdaj je končno potrebno pritegniti generacijo 30 ali 40-letnikov. Izobrazili so se v reformnem času okoli leta 1970 in v življenje so stopili v času protireformacije. Na novi reformni val gledajo tudi kot na rezultat svojega dela. Za reformo potrebujemo čas.

VPRAŠANJE: Ali mislite, da bo novo moskovsko vodstvo dalo ta čas?

Hegedüs: Relativni mir na Madžarskem je za Sovjetsko zvezo izrazita prednost. Celo zainteresirana mora biti za to, da reformni val deluje naprej in da se ne bo zlomil, kot se je leta 1972. Takrat smo bili pred naftno krizo, dinamika se je zdela neomejena in sovjetsko vodstvo je lahko na Madžarskem pomagalo do zmage protireformistični skupini. Zdaj je gospodarski položaj povsem drugačen in od Afganistana in Poljske naprej velja to tudi za zunanjepolitični položaj. Zahod vsekakor nima interesa, da bi potisnil Madžarsko v krizo.

SPET O POLOGU

Uredba o pologu, ki ga je treba plačati pri prestopu čez državne meje, bo verjetno kmalu spremenjena, predvsem pa bo določeno, do kdaj bo veljala. To je na seji zakonodajnopravne komisije zbora republik in pokrajin povedal Milovan Buzančić, namestnik predsednika zveznega komiteja za pravosodje. Še ni znano, kakšne naj bi bile spremembe, vsekakor pa bi bilo zaman pričakovati kaj bistvenega.

Zakonodajnopravna komisija je razpravljala o pismu Ustavnega sodišča Jugoslavije in je v celoti podprla njegova stališča v zvezi s pologom. Sodišče namreč meni, da mora uredba, ki je sicer kratkoročni ukrep, vsebovati rok, do katerega bo veljala. Ni pa se strinjalo z mnenjem, da je uredba protiustavna, saj so jo sprejeli na osnovi zakona o deviznem poslovanju.

Ta zakon sicer predvideva ukrepe (kot je polog), če nastanejo resnejše težave pri uresničevanju skupne devizne politike in enotne projekcije naše plačilne bilance. Zato ustavno sodišče trdi, da ni treba sprožiti postopka za ugotavljanje ustavnosti uredbe.

Pač pa se je komisija strinjala, da je treba uredbo spremeniti zaradi številnih upravičenih pripomb, pri čemer je treba upoštevati predvsem osebna pisma izvršnih svetov Slovenije, Hrvaške in Srbije ter mnogih turističnih organizacij.

O uredbi bodo kmalu govorili tudi delegati v zvezni skupščini. Vlada je do konca januarja dolžna poročiti o rezultatih vseh začasnih ukrepov, sprejetih lani 14. oktobra, med katerimi je tudi uredba o pologu.

Samo s potrdili

Zvezni izvršni svet je lani 14. oktobra sprejel odlok, po katerem [illegible] ugodnosti pri plačevanju nekaterih vrst blaga z dinarji devizna porekla le za tiste, ki z ustreznimi potrdili dokažejo, da so devize legalno zaslužene v tujini. Ker pa so mnogi občani plačali najrazličnejše izdelke z devizami s svojih deviznih računov že pred tem datumom, vendar nimajo potrdila o poreklu deviz, je ZIS ta odlok spremenil toliko, da velja nakup za dinarje deviznega porekla do 20. januarja.

Tako se je iztekel rok, po katerem so lahko občani kupovali predmete z dinarji deviznega porekla in bili pri tem oproščeni plačila prometnega davka. Ker pa zlasti zamurja dobava vozil, občani pa tudi še niso dobili nekaterih drugih predmetov, a so jih že plačali, bodo plačila prometnega davka oproščeni tudi tisti, ki so to blago plačali pred 20. januarjem, dobili pa ga bodo kasneje.

Pomurske občine v zadnji tretjini

Po podatkih republiškega zavoda za statistiko spadajo pomurske občine glede doseženega narodnega dohodka v letih 1980 in 1981 v zadnjo tretjino lestvice (od 1 do 60, kolikor je v Sloveniji občin). Ljutomer se je pomaknil s dobrega na boljše mesto (1980 — 49. mesto, 1981 pa 43. mesto) z 114.552 dinarji narodnega dohodka na prebivalca. Tudi Murska Sobota se je pomaknila s 56. na 54. mesto, dosegla pa je v letu 1981 92.692 dinarjev narodnega dohodka na prebivalca. Gornja Radgona je zdrknila s 44. na 47. mesto in je dosegla 105.805 dinarjev narodnega dohodka na prebivalca, Lendava pa s 53. na 55. mesto z 92.259 dinarji. Za primerjavo naj navedemo prvo mesto: Ljubljana-center z 527.056 dinarji in zadnje: Lenart s 33.476 dinarji narodnega dohodka na prebivalca.

Dovolj domačih semen

V programu spomladanske setve za to leto je predvideno, da bodo posejali približno 4,453.500 hektarov. Od tega bodo z najvažnejšimi industrijskimi kulturami in koruzo posejali 2,8 milijona hektarov ali 63 odstotkov polj. Na drugih njivah bodo pridelovali sočivje in krmilne rastline, 57.000 hektarov pa bodo posejali z jaro pšenico in ržjo.

Jeseni 1982 so posejali skupaj 1,971.000 hektarov, za 36.000 hektarov ali 2 odstotka manj od načrtovanega (2,007.000 hektarov); v primerjavi s površinami, posejanimi v predlanskem letu, je bilo to za 126.000 hektarov ali 7 odstotkov več. Z ozimno pšenico so lani zasejali 1,602.000 hektarov.

Če bi se pomudili pri vsakem reprodukcijskem materialu posebej, bi se pokazalo, da bo precej težav pri umetnih gnojilih. In če gremo po vrsti, vidimo, da je doma pridelanega semena za spomladansko setev dovolj. Če se bo kje zataknilo, bodo priskočili na pomoč z uvozom. Po bilancah za pomladansko sezono bi v kmetijstvu potrebovali za dognojevanje pšenice in pomladansko setev 1,945.000 ton umetnih gnojil, in to kana 66 približno 2000 ton, uree 161.000 ton, sestavljenih gnojil 1,114.000 ton in superfosfatov 8.000 ton. Domača industrija lahko za pomladanska dela preskrbi 1,795.000 ton vseh vrst gnojil.

To pomeni, da bi potrebovali še približno 150.000 ton. Tovarna umetnih gnojil v Prahovu ima rezerve surovin še za dva ali tri dni, medtem ko tovarni v Pančevu in v Titovem Velesu že stojita. Deviz za nujno potrebni uvoz surovin ni. V zvezi z devizami so napačne ocene, ki jih je slišati v javnosti, da bomo za vse potrebe v zvezi s spomladansko setvijo potrebovali iz tujine za 200 milijonov dolarjev blaga. „Prave številke" so 280 milijonov dolarjev za umetna gnojila, 40 milijonov dolarjev za nakup sredstev za zaščito rastlin in 10 do 40 milijonov dolarjev za nakup rezervnih delov, namenjenih za kmetijske stroje.

Zdaj poskušajo z družbenim dogovorom zagotoviti sredstva, razmišljajo pa tudi o tem, da bi združeno delo z izvozom preskrbelo 28 odstotkov deviz, potrebnih za nakup v tujini. Kar zadeva sredstva za zaščito posevkov, bi spomladi potrebovali približno 70.000 ton takih sredstev. Večino bodo izdelale domače tovarne. Traktorjev je dovolj, vendar ni dovolj rezervnih delov. Trudijo se tudi, da bi bilo dovolj dizelskega goriva.

(Po Delu)

NEMOČ FORUMSKEGA DELA

Nemoč pristojne oblasti je te dni opisal neki srbski funkcionar v ustrezni oddaji beograjske televizije takole: V naših organih nenehno razpravljamo, tako kot če bi bili letala, ki letijo v različnih koridorjih, in so tako zavarovana pred trčenji. Takšno »varno« razpravljanje je potem le seštevek mnologov, ki ne prispevajo ničesar k razreševanju problemov, zaradi katerih se sestajamo. V nekem drugem organu pa je govornik tarnal nad tem, kako »mi v forumih« vedno le čakamo, da bo to, kar hočemo imeti narejeno, naredil nekdo drugi.

Tako se na primer v sidnikalnih okoljih že dolgo zavzemajo za večanje produktivnejše proizvodnje ali proizvodnje nasploh, sicer pa smo zadnje časa soočeni z dejstvom, da smo pravzaprav že prišli do tiste stopnje proizvodnje in do spoznanja, da s prigovarjanjem delavcem za večjo proizvodnjo nikamor ne pridemo, če ne bomo vsi skupaj zavihali rokavov in delali nekaj konkretnega, tam kjer je kaj konkretnega pač mogoče storiti. To mesto konkretnega dela pa je v okviru sindikalnih organizacij v osnovnih organizacijah, torej v temeljnih organizacijah združenega dela in od tam dalje na vseh mestih, kjer je mogoče odločati tako, da bodo delavci lahko povsod bolj zaposleni v proizvodnji in dejavnostih, ki so pomembne za proizvodnjo in nemoteno delo delavcev.

PISMO IZ BEOGRADA

Ta pot od članstva pa do najvišjih forumov organizacije pa ni tako samoumevna, kot se zdi na prvi pogled, kajti že mnogokrat se je zgodilo, da so stališča bila usklajena in splošno potrjena, praksa pa je šla drugo pot. Zaradi tega je moral predsednik sveta ZSJ Bogoljub Nedeljković vzrojiti nad dejstvom, da so se vsi sindikati zedinili o tem, da jim ne ustreza uvajanje bonov, vendar jih v Beogradu kljub temu uvajajo, srbski sindikat pa ob tem molči, čeprav to ni v skladu s skupno sprejetimi stališči.

Kaj je pravzaprav tu narobe? Ne gre namreč samo za stališča sindikatov, kajti glede bonov za preskrbovanje prebivalstva so se negativno izrekli tudi skupščinski in drugi forumi, pa se v praksi prav nič ne zgodi, ker bonov nihče ne ukinja in je celo še več nagnjenj k temu, da bi delili razno blago po seznamih krajevnih skupnosti, namesto da bi se z enako energijo lotili organiziranja proizvodnje, ki bo dala na tržišče dovolj blaga, in posredovali tam, kjer je dovolj blaga v skladiščih, pa ga zato primanjkuje na tržišču.

Skrb za nemoteno proizvodnjo, kar v bistvu daje osnovo za večanje proizvodnje, pomeni razpletanje zapletenih odnosov v upravljanju z družbeno imovino, ker je zapletenost hibridnega upravljanja s skupno lastnino oziroma minulim delom pravzaprav glavna ovira za dobro gospodarjenje. Tega gordijskega vozla pa nihče ni pripravljen presekati niti s pravočasnim dogovarjanjem in ne na drugačne načine. To imamo za neodgovornost in vendar smo strpni, češ da je samoupravno sporazumevanje dolgotrajni proces, ki bo dal sadove šele potem, ko bo zares končan postopek odločanja brez ihte, ki jo narekuje sedanje slabo gospodarsko stanje.

Poznavalci ekonomije pravijo, da je to samo ena plat resnice, kajti za slabo samoupravno sporazumevanje in tudi družbeno dogovarjanje sta pogosto vzrok neznanje ali zlonamernost, ki ju neučakani ekonomisti kar izenačujejo s sabotažo. Zavlačevanje je namreč najuspešnejša negacija in je v praksi v vseh administracijah pri nas, čeprav je v njih veliko članov zveze komunistov, ki zaradi svojega dela to ne bi smeli biti, kajti komunisti morajo reševati probleme v dobro samoupravljanja, se pravi socializma, tudi če so predpisi in zakoni slabi in se pri tem ne smejo izogibati odgovornosti za svoja dejanja, ko formalno storijo tudi kaj nezakonitega ker pač še ni spremenjen zakon po načelih ustave medtem ko so ustrezna zakonodajna telesa, še vedno zasuta z osnutki novih in novih predpisov in zakonov in s predlogi njihovih sprememb in dopolnitev, tako da skorajda niso kos svojemu delu. Sposobnost uresničevanja zakonitosti samoupravljanja je pravi kažipot v gozdu predpisov in ravnanj, ki še vedno vabijo na strampota ali slepi tir.

Viktor ŠIREC

SOOČANJE V ZK

NI KAJ TAKTIZIRATI

Na tehtnico je treba dati zlasti naslednje: kaj je tisto, kar slabi samoupravni in družbenoekonomski položaj delavca, delovnega človeka in občana; kako je z organiziranostjo zveze komunistov v krajevnih skupnostih in še posebej v velikih sistemih združenega dela — v Pomurju vzemimo sozd ABC Pomurka, Mura, Ina-Nafta, Radenska in tudi dislocirani obrati v okviru matičnih sozdov ali delovnih organizacij; kakšne so metode, prijemi, načini delovanja in ali je zagotovljena kontrola izvajanja sklepov na vseh ravneh; v kolikšni meri se jača idejnoteoretska, marksistična usposobljenost komunistov; kaj storiti, da mobilizacija in akcija ne bosta slabokrvni in da bodo pretokom informacij odprti vsi viri in kanali; in nazadnje: kako izostriti in dosledneje izpeljavati statutarna določila glede pravic in odgovornosti članstva in organov Zveze komunistov Slovenije pri snovanju in uveljavljanju naše politike.

V tem pogledu je dragocen napotek gradivo Poziv k javni razpravi o aktualnih vprašanjih in nalogah pri utrjevanju idejne in akcijske usposobljenosti in organiziranosti ZKS, objavljeno v tedniku Komunist, 24. decembra lani, kjer je hkrati opozorjeno, da bi naj bile razprave sklenjene do 31. tega meseca. Sočasno z gradivom, ki ga je pripravila komisija predsedstva CK ZKS za organiziranost, razvoj, kadrovsko politiko in usposabljanje, so se na „terenu" začele letne programske konference osnovnih organizacij ZKS, ki jih bodo kasneje zaokrožili na ravni občinskih konferenc.

Tako je soboški občinski komite, ki šteje 150 osnovnih organizacij in 2200 članov, že dvignil na noge sekretarje in člane komiteja, ki pripravljajo in sodelujejo pri konferencah. Podobno velja za radgonskega, kjer je v 63 osnovnih organizacij vključenih 907 komunistov. Po prvem februarju bo tudi nekaj nad 900 članov iz 55 organizacij lendavskega komiteja in 700 članov iz 60 organizacij ZKS ljutomerskega komiteja opravilo letne programske konference. Pred tem bodo tudi opravili javne razprave o že navedenem gradivu oziroma jih združili s konferencami.

Vsekakor je zahteva časa in razmer ta, da osnovna organizacija ZKS nima več kaj taktizirati, črnobelo slikati ali se iti rokavičenj in leporečij, marveč so podati v bistvo stvari. Do polnega izraza mora priti njena združevalno-usmerjevalna vloga, s čimer se uspešno izogne cik-caku med dvema skrajnostima: da bi se — po eni strani — „zlepili" s poslovodnimi organi oz. strokovnimi sestavi ali da bi — po drugi strani — stala križem rok, na obrobju dogajanj, čakajoč „direktiv od zgoraj". Tudi ne more biti nekakšen „debatni klub" z bolj ali manj veselim „zabavljanjem" čez to ali ono (na primer ukrepe zvezne in republiške vlade), še manj sestav ljudi, ki naj bi operativno posegali v probleme preskrbe v krajevni skupnosti ali nagrajevanje po delu v delovni organizaciji. Ukvarjati se zgolj z gospodarskimi težavami in še to bolj kratkoročnimi kot dolgoročnimi, podlegati vsakodnevnim operativnim potrebam v spregi z državno-izvršilnimi organi (izvršni sveti, razni komiteji, oddelki in službe) in tako zapadati pragmatizmu, rutinerstvu, verbalizmu, skratka dnevni politiki, vse to zna potisniti osnovno organizacijo ZKS ali na stranski tir ali v „pat" položaj ali jo najpogosteje primorati, da sega po sredstvih politike „trde roke".

Komunist bo uspešen, njegovo ravnanje bo v skladu s samoupravno usmeritvijo, če ne bo nastopal z udobne pozicije oblasti, ampak bo šel med ljudske množice, v smislu Kardeljevih izhodišč o moči ljudskih množic. To je najzanesljivejši kažipot, da se osnovna organizacija prebije skozi gornje „scile in karibde". Vtis je, da bi sploh morali v večji meri razvijati „kapilarno" družbenopolitično delo, iti med ljudi. Samo tako namreč ne ubežimo občutljivim temam, dobivamo širino, ostrimo posluh in — kar je bistveno — lažje in odgovorneje se opredeljujemo. Za idejnopolitično poslanstvo, ki ga opravljajo komunisti, pa to še ni dovolj. Tudi čvrste vezi navzgor, z vodstvom in organi ZKS, je treba razvijati in čvrstiti, „baza" mora prehajati v „forume" in narobe.

Bodimo določnejši! V soboškem Blisku naj zdaj, ko so dognali razloge za malone kritično stanje v poslovanju in odnosih, ustrezno ukrepajo. V puconski Opekarni naj presodijo, kakšne učinke je doslej prinesel lani uveden ukrep družbenega varstva. V tozdu Rafinerija lendavske Ina-Nafte naj se slednjič odločijo: ali životarjenje ali stečaj. V radgonskem Gorenje-Elradu naj razčlenijo, kakšne posledice prinaša zanje nedavna likvidacija Körtinga. Ljutomerski lesarji naj si še enkrat prikličejo v spomin dogodke ob spodletelem referendumu o združitvi novembra lani. Kmetijci s tega in onega brega Mure — oboji pod sozdovsko streho ABC Pomurka — naj razčistijo glede medsebojnih odnosov med zadrugami in TZO, saj se ti tako ali drugače poznajo na plečih kmetov. V nekaterih delovnih kolektivih naj se vsaj malo zgledujejo po delovni storilnosti Mure, Beltinke, turniške Planike, dolgovaških in radgonskih opekarnarjev in še koga. V krajevnih skupnostih naj preudarijo, kako se krajani odzivajo na solidarnostne akcije (referendumi in druge oblike osebnega izjavljanja) in samoupravno sploh (zbori občanov, problemske konference in podobni shodi). In verjetno bi lahko še na marsikaj spomnili.

Gre potemtakem za to, da 4800 pomurskih članov ZKS in 328 osnovnih organizacij v prihodnjih dneh dodobra pretehta, koliko so v zaostrenih razmerah kos položaja; koliko so torej idejno enotni, organizacijsko močni in akcijsko usposobljeni.

Branko ŽUNEC

POMURJE—MARIBOR

PROTI VELIKI ŠIRITVI

V tem trenutku je tako velika širitev vzgojnoizobraževalnih programov v visokem in višjem šolstvu, kot jih predvidevajo strokovni odbori posebnih izobraževalnih skupnosti v Sloveniji, nestvarna — so poudarili na regijskem posvetu, ki ga je o tem vprašanju in o možnostih sodelovanja Pomurja z Univerzo v Mariboru pripravil Pomurski medobčinski svet socialistične zveze preteklo sredo v Murski Soboti.

Tako naj bi povečali število programov kar za 40 in za 29 usmeritev, toda ali smo v stanju zagotoviti tudi precejšnja dodatna sredstva v ta namen? Nesprejemljivo je tudi, da se večina novih programov nanaša na družboslovje; in kot absurd se je zdelo razpravljalcem, naj bi posebej usposabljali tudi učitelje latinščine za osnovne šole.

Kot je bilo pričakovati, so predstavniki mariborske univerze želeli slišati tudi mnenja Pomurja o predvideni širitvi programov višjih in visokih šol v Mariboru, na katerih se izobražuje tudi okrog 500 študentov iz pomurskih občin. Vsekakor je glede na bližino in tudi samega položaja najbolj zanimiva in sprejemljiva pobuda, da bi na višji agronomski šoli v Mariboru uvedli tudi študij (program) kmetijske tehnike, sama šola pa bi naj prerasla v visokošolsko ustanovo. Sicer pa si bo mariborska univerza prizadevala dobiti tudi program industrijskega oblikovalca. Usposabljanja vzgojiteljev in učiteljev pa naj bi prešlo na visokošolski nivo — in čeravno šele leta 1990, je že zdaj potrebno začeti temeljite priprave za takšno spremembo pri izobraževanju pedagoških delavcev. Univerza v Mariboru pa mora posebej skrbeti tudi za usposabljanje dvojezičnih kadrov za Pomurje. Katedra za madžarski jezik, ki so jo ustanovili na pedagoški akademiji, sicer že opravlja na tem področju pomembno poslanstvo, vendar ostajajo nekatera vprašanja še odprta, kot denimo, kako bo z nadaljevanjem študija za učence, ki v Lendavi obiskujejo dvojezični poslovnofinančni program in prav tako dvojezični program učitelj-vzgojitelj.

V razpravi pa smo slišali tudi pobudo gostinske šole iz Radenec, da bi kazalo na visoki ekonomsko-komercialni šoli v Mariboru uvesti tudi usmeritev gostinstvo in turizem.

Iz besed razpravljalcev pa smo lahko razbrali, da Pomurje, vsaj načeloma, podpira predvideno širitev programov Univerze v Mariboru. Sprejeli pa so tudi skupno stališče, da smo v Sloveniji zašli v preveliko razvejanost posebnih izobraževalnih skupnosti, kar ne le da drobi, temveč tudi podražuje vzgojnoizobraževalni sistem usmerjenega izobraževanja.

JOŽE GRAJ

VEČJI POUDAREK IZOBRAŽEVANJU V ZK

Politična šola in druge oblike izobraževanja

Te dni se je v Lendavi začela občinska politična šola ZKS, ki jo obiskuje 30 slušateljev. Trajala bo 120 ur, od tega bo 70 ur predavanj, ostalo pa bo na voljo razpravam in seminarski nalogi. Predavanja so štirikrat tedensko v popoldanskem času. Sicer pa ob občinski politični šoli potekajo tudi druge oblike izobraževanja v osnovnih organizacijah. Vsaka osnovna organizacija mora pripraviti program izobraževanja, ki obsega štiri obvezne teme, te pa si člani izberejo sami. Pomen idejnopolitičnega izobraževanja je v zadnjih letih nekoliko zanemarjen, kar je zaradi zapletenih družbenoekonomskih odnosov čudno, saj v tem času vsak komunist potrebuje znanje, če želi biti na čelu boja za stabilizacijo. Osnovne organizacije se bodo morale prav zaradi tega resneje lotiti indejnopolitičnega izobraževanja, saj bodo le tako kos nalogam, ki so v tem trenutku dokaj zapletene. V začetku februarja se bodo začele letne programske konference osnovnih organizacij. Na njih bodo ocenili svoje delo in delo komunistov. Ne bo odveč tudi pretehtati, v kakšni meri so komunisti sposobni biti v ospredju aktivnosti za stabilizacijo in krepitev sistema socialističnega samoupravljanja.

Jani D.

od tedna

LENDAVA — Občinska organizacija RK je ena najmnožičnejših organizacij v okviru socialistične zveze delovnih ljudi. Vključuje kakih 4100 odraslih članov v 26 krajevnih organizacijah ter 2723 mladih članov predvsem v šolah. V lanskem letu je organizacija opravila pomembno delo pri nabiranju sekundarnih odpadlih surovin, evidentiranih pa imajo kar 1500 krvodajalcev. V zadnjem času uspešno sodelujejo tudi z organizacijami Rdečega križa sosednje Madžarske, posebej z občino Lenti.

PETIŠOVCI — Predvidoma v mesecu marcu bodo strokovnjaki INA-Nafte pripravili lani izvrtano 3200 metrov globoko vrtino za proizvodnjo plina. Dosedanji rezultati kažejo, da bo vrtina PG-6 ekonomsko upravičena za izkoriščanje zemeljskega plina. Strokovnjaki Nafte bodo tudi v prihodnje nadaljevali z iskanjem novih zalog, saj so v okolici Petišovec realne možnosti za pridobivanje večjih količin te surovine, vendar v večjih globinah, nad 4500 metrov. Pri dosedanjih raziskavah so odkrili tudi nahajališča premoga, posebej zanimivi sloji pa so odkriti pri Benici.

LENDAVA — Po podatkih vzgojno-izobraževalnega zavoda je letošnje spoznavanje poklicev zajelo 328 učencev osmih razredov osnovnih šol v občini. Če podrobneje analiziramo poklicno usmerjanje, lahko ugotovimo, da je letos večje zanimanje za proizvodne poklice. Zanje se zanima 208 učencev. Največ v šolskem centru usmerjenega izobraževanja in tovarni dežnikov in pletenin ter v Varstroju. Učenci so se v delovnih organizacijah spoznali s poklicem in možnostmi šolanja ter zaposlitve.

LENDAVA — Samoupravna stanovanjska skupnost te dni skupaj z organizacijami združenega dela, delovnimi skupnostmi in ustanovami ugotavlja potrebe po gradnji družbenih stanovanj v tem letu. Skupnost sicer planira gradnjo 27 stanovanj, a le če bo dovolj sredstev. Ker delovne organizacije v zadnjih letih ne dajejo dovolj sredstev za družbeno gradnjo stanovanj, je vprašljivo, če bo letošnji program stanovanjske gradnje realiziran. Lani so v lendavski občini zgradili 49 družbenih stanovanj, ki so vseljiva šele v teh dneh.

LENDAVA — Komunalna skupnost je nosilec aktivnosti za realizacijo programa pri reševanju problema odpadnih voda v Lendavi in večjih naseljih v občini, vzdrževanju občinskih cest in gradnji hudournikov. V letošnjem letu bo opravila večja vzdrževalna dela na cesti Melinci—Gornja Bistrica, financirala dokumentacijo za čistilno napravo v Lendavi ter ureditev hudournika v Lendavi. Sodelovala pa bo tudi pri izgradnji primarnega vodovoda Čentiba—Pince.

LENDAVA — Kulturna skupnost bo v letošnjem letu uredila v rojstni hiši narodnega heroja Štefana Kovača v Nedelici spominsko sobo. Nekaj gradiva so že zbrali, celotno gradivo pa bodo razstavili v sobi letos. Z mladinci iz Nedelice in pokroviteljem Planiko Turnišče se bodo v kratkem dogovorili o ureditvi okolice. Prav bi bilo, če bi letos postavili tudi smerokaz do hiše, saj se bo sicer človek, ki ne pozna teh krajev, le težko znašel.

GORNJA RADGONA — **Plani zaposlovanja v OZD v občini se ponovno precej razlikujejo od planskih resolucijskih določil in so od zapisane rasti v njej precej višji. Tako načrtujejo v industriji 152 dodatnih zaposlitev, v kmetijstvu 42, gospodarstvu in družbeni dejavnostih pa skupaj kar 238. Čeprav gre v veliki meri za zaposlovanje štipendistov in pripravnikov, pa so verjetno ponovno preoptimistično načrtovali. O tem so razpravljali na zadnji seji IS SO. Sicer pa bodo imeli zadnjo besedo delegati skupščine občine.**

GORNJA RADGONA — **Tudi v radgonskih sindikatih je trenutno v ospredju akcija zaključnih računov. Prizadevajo si, da bi v spremljanje le-teh vključili čim bolj neposredno in čim več delavcev. Zato so pri občinskem sindikalnem svetu pripravili ravno na to temo sestanek s predsedniki osnovnih organizacij sindikata v združenem delu. Sestanek pa so izkoristili še za izčrpen pogovor, v katerem so opredelili poti za izvedno letnih programskih sej. Te bodo povsod stekle prav kmalu.**

MURŠČAK — **Tukajšnja osnovna organizacija ZSMS sodi med najaktivnejše v gornjeradgonski občini. Lanski program so skoraj v celoti realizirali, naloge pa so si zastavili tudi za letos. Prva izmed teh je organizacija, skupaj z OK ZSMS, kviza v počastitev kulturnega praznika. 4. februarja bodo povabili vse ostale osnovne mladinske organizacije na kulturno srečanje in preizkus znanja pod naslovom Poznaš Prešerna?**

do tedna

—ZDRAVSTVO—

SPREMENJENA SOUDELEŽBA

Konec lanskega leta je bil v Sloveniji sprejet zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu, ki na novo ureja plačevanje participacije.

Temu je zato potrebno prilagoditi samoupravne sporazume. V primerjavi z doslej veljavnim sistemom naj bi jo v prihodnje plačevali tudi uporabniki pri ambulantnem zdravljenju nalezljivih bolezni, za katere ni predpisano obvezno zdravljenje; ženske za vse storitve, ki niso v zvezi z nosečnostjo, porodom in materinstvom; delovni invalidi z manj kot 70-odstotno telesno okvaro in upokojenci, ki ne prejemajo varstvenega dodatka. Povečala pa se bo soudeležba pri nekaterih dosedanjih zdravstvenih storitvah. To vprašanje naj bi dokončno uredil samoupravni sporazum o uresničevanju zdravstvenega varstva, osnutek je že v javni razpravi, sprejet pa naj bi bil do 1. aprila letos. O novi soudeležbi uporabnikov k stroškom zdravstvenih storitev bodo v teh dneh razpravljali in sklepali delegati na sejah skupščin občinskih zdravstvenih skupnosti Pomurja, veljati pa naj bi začele 15. februarja. Soudeležba bo enaka v vseh štirih pomurskih občinah v poprečju pa se bo povečala za 15 odstotkov.

Namen spremenjene soudeležbe je zagotoviti odgovornejši odnos delavcev, delovnih ljudi in občanov do lastnega zdravja, njegove krepitve in preprečevanja obolelosti ter spodbujati boljše razporejanje sredstev za potrebe zdravstvenega varstva, da bi dosegli čim večje učinke in zagotovili potrebno preoblikovanje zdravstvenih dejavnosti.

Poleg tega naj bi uveljavili cenejše oblike zdravstvenega varstva, hkrati pa izboljšali izredno težak finančni položaj občinskih zdravstvenih skupnosti. V primerjavi z dosedanjimi soudeležbami se zlasti povečujejo doplačila uporabnikov k ceni zdravstvenih storitev za invalidski vozíček, za elektronsko perenealno funkcionalno protezo od dosedanjih 300 na 1.250 dinarjev, za ortopedske čevlje od 570 na 900 dinarjev, za kontaktno steklo od 180 na 800 dinarjev, v zobozdravstvu za druge previleke od 340 na 450 dinarjev, za inlay nazidek od 190 na 240 dinarjev, za vsako krono z zatičkom od 460 na 500 dinarjev, za vsak člen v mostovni konstrukciji od 190 na 250 dinarjev, za vsako totalno protezo od 660 na 720 dinarjev, za vsako parcialno protezo od 850 na 900 dinarjev, za ponovno umetno prekinitev nosečnosti, kadar ni potrebna zaradi zdravstvenih razlogov, od 470 na 560 dinarjev, za prvi kurativni pregled v splošnih in obratnih ambulantah od 40 na 50 dinarjev in še pri nekaterih drugih zdravstvenih storitvah.

Uporabniki zdravstvenih storitev pa ne bodo plačevali participacije, ko gre za novorojenčke, dojenčke, predšolske in šolske otroke, učence in študente usmerjenega izobraževanja, ki niso v delovnem razmerju. Ta oprostitev pri učenkah in študentkah velja tudi za kontracepcijska sredstva ter za umetno prekinitev nosečnosti, za ženske pri spremljanju nosečnosti, zdravljenju njenih komplikacij, pri porodu in za umetno prekinitev nosečnosti, ki je potrebna zaradi zdravstvenih razlogov, za nosilce partizanske spomenice 1941, odlikovance z redom narodnega heroja, borce NOV in nekatere druge borce, vojaške in civilne invalide, uživalce stalne republiške ali občinske priznavalnine, brezposlene osebe, ki prejemajo denarno nadomestilo, varovance v socialnih zavodih in prejemnike družbenih denarnih pomoči, upokojence z varstvenim dodatkom in njihove družinske člane in še nekatere druge. Plačila k ceni zdravstvenih storitev pa so oproščeni uporabniki, ki zavoljo svojega gmotnega položaja tega niso sposobni, kot kmetje, drugi delovni ljudje in občani, ki ne ustvarjajo dohodka.

Nekateri občani pa bodo plačevanja soudeležbe le delno oproščeni.

Feri Maučec

Olajšave in pospeševanje deficitarnih dejavnosti

Potem, ko so na seji izvršnega sveta skupščine občine v Murski Soboti sprejeli dva republiškega dogovora, in sicer o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka in čistega dohodka ter o izvajanju politike na področju splošne porabe v letu 1983, so velik del razprave namenili davčni politiki. Gre za vrsto sprememb in novosti, ki izhajajo iz nedavno sprejetega novega zakona o davkih občanov v naši republiki. Med drugim vsebuje nekatere davčne olajšave za kmete in obrtnike, ki bodo izvažali na konvertibilno tržišče, davek iz gospodarskih dejavnosti pa je namesto prejšnjih štirih razvrščeni v tri skupine.

V zvezi s tem so na seji sprejeli osnutek občinskega odloka o davkih občanov, ki v bistvu razširja krog zavezancev za pavšalni letni znesek. V razpravi so zlasti podprli predložene olajšave za pospeševanje deficitarnih dejavnosti, še posebej, ko gre za vlaganje sredstev v novo tehnologijo. Proučiti pa velja, kot so dejali, tudi olajšave za razne gospodarske dejavnosti. Člani murskosoboškega izvršnega sveta so tudi menili, da je treba v omenjenem odloku konkretno opredeliti merila za pavšaliste in razrešiti primere, ko gre dejansko za izvozno usmerjenost obrtnikov. Na prihodnjem zasedanju skupščinskih zborov pa bi naj delegati v enofaznem postopku potrdili še osnutek odloka o spremembah odloka o posebnem občinskem davku od prometa proizvodov oziroma plačil za storitve.

Zatem so precej časa namenili tudi obravnavi delovnega gradiva glede družbenega dogovora o urejanju delovnega in obratovalnega časa. Člani izvršnega sveta so imeli o uvedbi novega delovnega časa deljena mnenja, pri čemer so se zavzeli za diferenciran pristop in upoštevanje specifičnosti samega delovnega procesa. Predvsem pa so poudarili, da je problematiko delovnega časa nujno potrebno reševati celovito, da ne bi prihajalo do nekaterih težav v praktičnem življenju. Da bi resnično zagotovili večjo produktivnost, boljše rezultate in pravilnejši razpored delovnega časa, je potrebno predhodno urediti vse spremljajoče razmere.

Omenjeni dogovor bi moral biti bolj obvezujoč, pri čemer ne bi smeli mimo strokovnega pristopa k problematiki uvajanja novega delovnega časa v naši republiki.

Milan Jerše

S 5. seje CK ZKS

V Muri ni ‚tozdovstva'

»V naši delovni organizaciji ni pojavov, da bi se temeljne organizacije obnašale tozdovsko ali da bi prihajalo do skupinsko-lastninskih hotenj. Zavedamo se namreč, da nas v združeno delovno organizacijo Mura vežejo številni skupni interesi po načelih vzajemnosti, hitrega in učinkovitega obračanja razpoložljivih obratnih sredstev, poslovnosti in podobno,« je na ponedeljkovi 5. seji centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije v Ljubljani v razpravi poudarila članica CK ZKS Dragica Zadravec, zaposlena v Murinem tozdu v Ljutomeru. Seja najvišjega organa slovenskih komunistov je bila namenjena združevanju dela in sredstev, kjer smo sicer še priče resnim slabostim in pomanjkljivostim.

Eno temeljnih spoznanj, ki izhaja iz sklepov seje, je, da v naši republiki očitno nismo navdušeni nad velikimi poslovnimi združenji in sistemi — v Sloveniji imamo ta čas 56 sozdov — in strinjati se kaže s trditvijo, da si dohodkovno povezovanje in svobodna menjava dela med tozdi in delovnimi skupnostmi le polagoma utirata pota. Če pa že prihaja do združevanja, potlej, teritorialno načelo prevladuje nad funkcionalnim.

Vendar je to le ena plat, ki sicer razkriva našo tradicionalno zagledanost v lasten »vrtiček«, druga pa je, da se v združevanju često skrivajo težnje po monopolističnem položaju na domačem in tujem trgu, česar ne bi smeli dopustiti. Poglavje zase je združevanje dela, sredstev in zemlje v kmetijstvu, kjer prav tako ubiramo šele začetne korake, zlasti kar zadeva zasebni sektor in kooperacijske odnose. Zveza komunistov bo morala biti pri vseh teh problemih dosti bolj odločna, sicer voza gospodarstva ne bomo bistveno premaknili.

B. Žunec

GORNJA RADGONA

SPREJETE RESOLUCIJSKE SPREMEMBE

27. dec. lani so delegati vseh treh zborov SO Gornja Radgona sprejeli resolucijo o politiki izvajanja družbenega plana občine za letošnje leto. Takrat je bilo besedilo tega pomembnega planskega dokumenta, ki zastavlja smernice razvoja družbeno-politične skupnosti, usklajeno s predlogom republiške resolucije. Ta pa je kasneje doživela nekatere spremembe.

Zato so na zadnjih ločenih sejah vseh treh zborov SO Gornja Radgona tudi sprejeli spremembo resolucije, ki izhaja iz republiške. Opredelili so se, da smejo sredstva za osebne dohodke naraščati 35 odstotkov počasneje od rasti dohodka, v nasprotju s polovico, kot so se odločili prvotno. In še s to spremembo, da gre za bruto in ne neto osebne dohodke. Takšna odločitev je narekovala še nekaj sprememb v nadaljnjem resolucijskem besedilu. Med temi je še posebej pomembno določilo, da lahko sredstva za zadovoljevanje splošnih potreb narastejo v največji dovoljeni meri do 10,7 odstotka.

Ob tem so delegati obravnavali še nekatere dokumente s področja davčne politike. Med temi je največ razprave požel osnutek odloka o davkih občanov, katerega spremembe narekuje nov zakon.

Delegati pa so razpravljali še o osnutku občinskega proračuna.

Sprejeli pa so tudi sklep v zvezi s problemom odlaganja odpadkov v občini. Ker jim IS SO po njihovem mnenju ni predlagal ustrezne lokacije, so ga ponovno zadolžili, da to stori v naslednjih šestih mesecih v sodelovanju s tistimi ozd, ki takšno odlagališče potrebujejo.

V. Paveo

Radgonska komunala in opekarna delujeta od 1. januarja v enoviti DO Element

Zaokrožitev proizvodnje in prvič izvoz

Z združitvijo v enovito DO je 205 delavcev, organiziranih v gradbeno dejavnost, sposobnih zadovoljiti vse tovrstne potrebe v občini — s skupnim strojnim parkom in kadri skupno nastopanje in kompletna ponudba od projekta do izvedbe. — Komunalna dejavnost obeta kakovostne storitve — Letošnji plan dela za 10 odstotkov večji kot prej — Prvič del proizvodnje opečnih izdelkov v izvoz — Skupen nadaljnji razvoj.

Zavzemanje DPO in organov družbenopolitične skupnosti in nenazadnje sam gospodarski položaj obeh prejšnjih DO, Komulane in Opekarniškega podjetja, je narekovalo potrebo po združitvi in slednjič racionalnejšem organiziranju gradbene dejavnosti v občini. Delavci so z združitvijo odprli pot k nadaljnjemu razvoju, rasti poslovnega uspeha, saj so si zadali nalogo, da postanejo nosilec proizvodnje gradbenih izdelkov, gradbeništva in komunalne dejavnosti v občini. To jim delo pod skupno streho, s čimer so združili skupne režijske službe in s tem zmanjšali njene stroške, združili strojne zmogljivosti in kader, načrtujejo pa še pridobitev novih strokovnjakov, ustanovitev razvojne službe in s tem še boljšo pripravo in organizacijo dela, večjo produktivnost, možnosti razporeditve delavcev znotraj DO in nenazadnje tudi boljša informiranost in s tem samoupravno življenje, tudi omogoča.

Osnovne dejavnosti Elementa so izdelovanje vseh vrst opečnih izdelkov in drugega gradbenega materiala ter črpanje in predelava gramoza za prodajo, opravljanje uslug z gradbeno mehanizacijo, gradnja objektov in visokih gradenj, vzdrževanje in rekonstrukcija objektov ter vse storitve s področja komunalne dejavnosti in transport. Z vsemi so si za letos zadali za 10 odstotkov višji plan dela kot obe DO leto poprej, kar bi naj prineslo, ob popolni realizaciji in uresničitvi vseh načrtovanih del, skoraj 199 milijonov celotnega prihodka. Na ta način bi prvič del dohodka ostal za rezervni sklad.

Že v prvem letu delovanja načrtuje DO Element 10 odstotkov proizvodnje opečnih izdelkov prodati na tuje. In sicer milijon enot propolita (opeke za izolacije in predelne stene) predvsem na avstrijski trg.

Misli delavcev pa so že obrnjene v osvajanje novih proizvodnih programov. Gre za dolgoletna prizadevanja po izgradnji novega proizvodnega programa, obrata izdelave betonskih električnih drogov. Za tega, vrednost je okrog 50 milijonov dinarjev, so že dobili zeleno luč v regiji, elaborat pa so že tudi posredovali republiški naložbeni komisiji. V tem programu vidijo dolgoročno razvojno možnost, saj bi takšna proizvodnja zahtevala relativno skromno potrošnjo energije.

V. Paveo

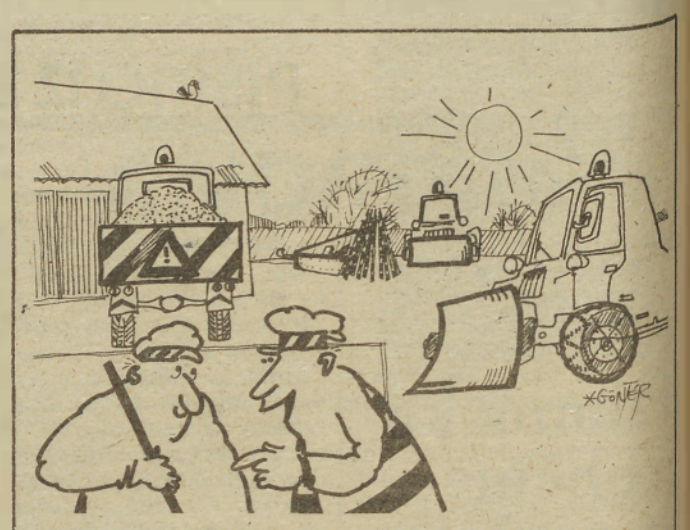

Priznati nam pa le morajo, da tako dobre zimske službe že dolgo niso imeli

POPRAVEK

V objavi Radenske TOZD Moravske toplice (Vestnik, 20. januarja, stran 16) se mora tekst pravilno glasiti:

objavlja

prosta dela in naloge:

1. VODENJE RECEPCIJE IN PRODAJE NA DOMAČEM TRGU

Poleg splošnih pogojev se pod 1. zahteva **višja izobrazba ali srednja šola ekonom. gost. tur. smeri.**

Ves ostali tekst ostaja nespremenjen.

Na podlagi 93. člena statuta
SLUŽBE DRUŽBENEGA KNJIGOVODSTVA
V SR SLOVENIJI

Komisija za razpis del in nalog pri SDK v SR Sloveniji, podružnica Murska Sobota **razpisuje** dela in naloge

pomočnika direktorja

Kandidati za navedena dela in naloge morajo imeti visoko izobrazbo ekonomske, pravne ali organizacijske smeri, 5 let ustreznih delovnih izkušenj in morajo biti moralno-politično neoporečni.

Mandat za opravljanje teh nalog traja 4 leta.

Prijave z dokazili o strokovni izobrazbi, življenjepisom in dosedanjih zaposlitvah sprejema komisija za razpis del in nalog pri SDK v SR Sloveniji, podružnica Murska Sobota, Titova 2, 15 dni po objavi.

Kandidate, ki se bodo prijavili, bomo o izidu razpisa obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

SLO IN DS

Usposabljanje delovnih ljudi in občanov

— LETOS SO PREDPISANE ŠTIRI TEME

V soboški občini bodo letos izvedli usposabljanje delovnih ljudi in občanov za naloge splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite prej kot lansko leto, že v mesecu februarju in v prvi polovici meseca marca. Pri tem so upoštevali lanskoletne pripombe nekaterih krajevnih skupnosti, ki so želele, da se usposabljanje izvede v tem času, ko še ni dela na polju. Tudi letos bo usposabljanje zajelo celotno prebivalstvo, potekalo pa bo v okviru delovnih organizacij in krajevnih skupnosti. Ker je usposabljanje za naloge splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite pravica in dolžnost vseh občanov, jih ne bodo na predavanja klicali s pozivi, temveč le z vabili. Praviloma se bodo zaposleni udeleževali predavanj v svoji delovni organizaciji in le v izjemnih primerih v krajevni skupnosti, kar bodo morali dokazati v delovni organizaciji. Vsi ostali občani pa se bodo udeleževali usposabljanja v krajevnih skupnostih.

V okviru programa usposabljanja delovnih ljudi in občanov za naloge splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite so predvidene štiri teme: Vojaškopolitični položaj v svetu ter varnostne in politične razmere v občini, krajevni skupnosti in organizaciji združenega dela; Oblike neoboroženega odpora v pogojih sodobne zasedbe ozemlja — okupacije; Protipožarna zaščita v miru, ob neposredni vojni nevarnosti in vojni; Oblikovanje blagovnih rezerv in preskrba v miru, ob naravnih in drugih hudih nesrečah in v splošni ljudski obrambni vojni. Vse štiri teme bodo predelane v dveh sklicih po tri ure.

Sekretariat za ljudsko obrambo občine Murska Sobota bo v soboto, 29. januarja, organiziral seminar za predavatelje, ki bodo izvajali usposabljanje delovnih ljudi in občanov za naloge splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite v delovnih organizacijah. Enodnevni program seminarja bo obsegal razlago vseh predpisanih tem in razpravo. Udeleženci bodo na seminarju prejeli tudi potrebno gradivo za izvajanje usposabljanja.

Lanskoletno usposabljanje delovnih ljudi in občanov za naloge splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite je bilo v soboški občini zelo uspešno, saj se ga je udeležilo čez 30.000 občanov. Udeleženci so usposabljanje vzeli kot stalno obliko svojih priprav za naloge splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, kar je zelo pomembno. Pričakovati je, da bo letošnji obisk predavanj še boljši, kajti čas je primernejši, teme pa tudi zanimive.

Feri Maučec

LENDAVA

Oprema in usposabljanje

Temeljne naloge na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite v letošnjem letu so usmerjene predvsem v organizacije, opremljanje in usposabljanje enot in štabov civilne zaščite, povečanje števila v civilno zaščito vključenih delovnih ljudi in občanov in krepitev preventivnega delovanja civilne zaščite. V lendavski občini ne bodo pozabili tudi na razvoj in usposabljanje teritorialne obrambe, zagotavljanje sodobne opreme in izvajanje vzgoje in urjenja enot in štabov. Da bi splošna ljudska obramba in družbena samozaščita bili čedalje bolj množični, bodo namenili vso pozornost tudi obrambni vzgoji prebivalstva in mladine, ki ne obiskuje šol srednjega usmerjenega izobraževanja, in pridobivanju mladih za vojaške in obrambne poklice ter dodatnemu usposabljanju delavcev, ki delajo na obrambnih in samozaščitnih nalogah v organizacijah združenega dela. Ena od poglavitnih letošnjih nalog bo organiziranje, usposabljanje in opremljanje narodne zaščite v krajevnih skupnostih in organizacijah združenega dela kot najširše oblike organiziranja delovnih ljudi in občanov za opravljanje nalog družbene samozaščite. Potrebno bo poskrbeti tudi za dobro delovanje zvez, kar je ponekod še slabost, zlasti v nekaterih bolj oddaljenih naseljih in krajevnih skupnostih.

Jani D.

DELEGATSKI VODNIK

Zanesljiv barometer razmer (3)

Vredno je ponoviti: ko bi Valvasor današnje dobe hotel pisati kroniko, bi mu bila delegatska vprašanja najboljši in najzanesljivejši kažipot — Vse kaže, da bodo delegati tudi v tretjem mandatu tolkli bitko s papirnato vojno — V zaključnem komentarju osvetljujemo tudi nekatera navidez obstranska, vendar ne zanemarljiva vprašanja, ki žulijo ljudi v delegatskih klopeh

»Delegatski sistem ni taka oblika odločanja, ki naj bi vsakemu delavcu zagotavljala, da mora o vsakem vprašanju neposredno povedati svoje mnenje. To je nemogoče, saj bi v tem primeru moral delavec vsak dan sedeti na sestankih, od jutra do večera, pri nas pa je že tako in tako preveč sestankov in sej. Prava naloga demokratičnega mehanizma delegatskega sistema je ravno v tem, da lahko delavec in občan vedno, kadar gre za njegov interes, izrazi svojo voljo in vpliva na urejanje določenih vprašanj«, je zapisal Edvard Kardelj.

Čeprav neomejene možnosti se ljudem ponujajo z delegatskimi vprašanji, pobudami in predlogi. Blizu bomo resnici, če menimo, da spoznanja v tem pogledu dozorevajo, še bolj prepričljive pa so številke. Dokazujejo, da je bilo doslej v novi delegatski garnituri veliko vprašanj sproženih na skupnih zasedanjih vseh treh zborov občinskih skupščin — zlasti v Gornji Radgoni in Murski Soboti — in da pride na ločeno sejo posameznega zbora tudi po deset in več vprašanj. Množijo se poročevalci in razpravljalci, precej pa je tudi vsakovrstnih pismenih pripomb.

»Vrh« — če smemo sploh tako imenovati občinsko skupščino — je torej dodobra razmigan, medtem ko »baza« še dokaj okleva, najraje spričo birokratskih posegov in nepreseženedileme: ali resnično odločamo ali drugi odločijo v imenu nas. Zdajšnji predsednik občinske skupščine Murska Sobota Martin Horvat je ob neki priložnosti za delegacijo, ki jo je vodil, dejal: »Večkrat imam občutek, da nekaterim ni po volji udarnost naše delegacije, zakaj mi vprašamo tudi, kdo je za kaj odgovoren. Slab občutek imaš, če ne dobiš odgovora na tako vprašanje ali pa je ta nepopoln.«

Zmotnih prepričanj in razmišljanj je glede vloge in nalog delegacij in delegatov kar precej. Tako denimo ponekod še vedno velja, da so delegacije in delegati »za nekoga« zunaj podjetja, samoupravni organi in sindikat pa so »naši«. Drugje spet se politični aktivi dvigajo nad samoupravne organe in družbenopolitične organizacije, podaljšujejo življenje osamosvojenemu forumskemu delu in onemogočajo nujno uskladitev na osnovi demokratičnih stališč. Prav tu se pogosto pretrga nit, prekinejo se vezi delegatskega sistema, ki je živ organizem, od katerega je odvisno ali se bo delavski interes uveljavil na vseh ravneh ali ne.

Ali vemo, kaj se v resnici dogaja v tolikokrat omenjeni delegatski »bazi«? Imamo docela razčiščen »profil« delegata? So nam jasne poti in smeri delovanja in povezovanja delegacij? »Vsak delegat mora zavestno sprejeti zaupani mu mandat in hoteti biti delegat. Le taki so delavni.

Drugo, kar tudi vpliva na dejavnost delegatov, je delegatska širina. Po mojem morajo biti delegati ljudje, ki nekaj več vedo o dogajanjih v naši družbi, ljudje, ki jih zanimajo dogajanja pri nas«, smo našli v enem od zapisnikov z ločene seje družbenopolitičnega zbora. V najširšem smislu bi morala biti delegacija v temeljni organizaciji ali skupnosti stičišče in žarišče interesov, želja in hotelj, kjer bi jih odbrali, pretehtali in prerešetali in šele potlej šli z določenim vprašanjem ali pobudo na določeno skupščino interesne skupnosti ali skupščino občine. Pri tem sta lahko v dokajšnjo oporo zamenljiv delegat in konferenca delegacij, ki je zdaj žal odločno prešibak člen v verigi delegatskega povezovanja. Ponekod se resda uveljavlja praksa stalnega delegata, s čimer se delegati počasi spreminjajo v profesionalne poslance, ki izgubljajo stik s samoupravnim okoljem, z življenjem in problematiko tega svojega okolja. Po drugi strani se je zamenljiv delegat uveljavil povsod tam, kjer so vpeljane čvrste delovne vezi med delovnimi ljudmi v temeljnih samoupravnih skupnostih, tam torej, kjer se ti odnosi niso sformalizirali in zbirokratizirali.

Ne bi radi ponavljali že znanih hib in zadreg, ki jezijo in pestijo delegate, dodajmo le, da podvajanje razprav moreče vpliva na njihovo razpoloženje. Hkrati tak paralelizem prinaša na kile papirja in tudi, če napravimo izbor, ostane toliko raznih besedil, da je skoraj nemogoče zbrati mnenje delegatske baze. Ali — kot je ušlo na nekem zasedanju enemu od navzočih — »včasih smo kot rudarji, ki upajo, da jim bo sreča mila.« Sicer pa bi se veljalo slednjič sprijazniti, da načelo: vsi vse in vsak zase nima več kaj iskati v delu delegatov in delegacij, saj svari na očiten razkorak med proklamiranim in stvarnim.

V tako postavljenih okvirih se ta čas nahajajo delegatska vprašanja, pobude, predlogi.

Razveseljivo je, da je bolj malo primerov — v prejšnjih nadaljevanjih smo razlagali le dva ali tri — podcenjevanj in zamahovanj z roko, češ, kaj bi to. Tudi do križanj kopij zaradi prestižev ali »kupčkanj« ni često prihajalo. Morda bi celo bilo dobro, ko bi se spoprijeli v zborih združenega dela s pomanjkanjem surovin, repromaterialov ali energije, ne pa, da so se preprosto vdali v usodo.

Tudi glede novih razvojnih programov bi morali biti občutljivejši, kot denimo delegati iz Murske Sobote, ki jih je septembra lani zanimalo, kaj bo z izgradnjo Iskrinega obrata v Murski Soboti. Odgovor je v bistvu bil, da bo prvotna naložba precej okrnjena, medtem ko je Delo 14. januarja letos prineslo naslednjo novico: »Iskrina tovarna električnega ročnega orodja v Kranju letos ne bo zgradila novega proizvodnega obrata v Murski Soboti, za katerega so se sicer že odločili in predvidevali, da bo proizvodnja v njem stekla še pred koncem letošnjega leta. Za odložitev gradnje so se odločili zato, ker je v sedanji gospodarski krizi ne bi zmogli. V ERO so znova pretehtali načrtovano naložbo in ugotovili, da bi ob vseh novih ukrepih zašli v hude težave, če bi se lotili uresničevanja celotne naložbe hkrati. Še posebno bi se zaostrilo pri devizah, pri katerih so ob načrtovanju naložbe računali na večji delež. Ker bi zaradi uvožene opreme morali vračati po 12 milijonov mark letno, bi jim zmanjkovalo deviz za uvoz materiala za predelavo. Težave imajo tudi s sovlagatelji, ker ne izpolnjujejo svojih obveznosti.« Naslednje zasedanje zborov občinske skupščine bo 4. februarja in kot nalašč, da delegate temeljito seznanijo z novo nastalimi razmerami.

Sploh bi bilo prav, da dobijo letos delegati kar največ vpogleda v gospodarjenje posamičnih organizacij združenega dela. V soboški občini bi to lahko bila IMP Blisk in Panonija, ki se kanita združiti, SGP Konstruktor tozd Pomurje, ki mu bojda pomeni lipovska naložba odskočno desko, v Ljutomeru bi veljalo dati pod drobnogled lesarje in kmetijce, v Gornji Radgoni presoditi, kaj prinaša likvidacija Körtinga Gorenje-Elradu in v Lendavi dognati, s kakšnimi jadri bo v prihodnjih mesecih plulo tukajšnje gospodarstvo.

Pri vsem tem družbenopolitični zbori, katerih problematika je žgoča po svoje, ne bi smeli držati križem rok, marveč vsake toliko časa preveriti, kako se v resnici izvaja institut delegatskih vprašanj in odgovorov. Ali — kot je menila na nedavnem območnem posvetu o delegatskem sistemu in delegatskih odnosih v Gornji Radgoni podpredsednica republiške skupščine Silva Jereb — »vključiti bi se morala delovna telesa zborov, da bi delegati čutili, da imajo moč in podporo. Močni pa bodo ob močnih družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih, upravnih, poslovnih in strokovnih sestavih.« Sicer pa bi znali kot zgled služiti zbori krajevnih skupnosti, kjer delegatska vprašanja dobesedno dežujejo. Škoda le, da je med njimi veliko takih, ki bi jih bilo treba postaviti na drugem mestu, recimo na skupščini komunalne, socialne ali zdravstvene skupnosti. To pomeni, da bi kazalo prihodnje delovanje peljati v dve smeri: najprej zagotoviti povezavo (trajna, delovna vez) med delegacijami za interesne skupnosti in delegacijami za zbore občinske skupščine — v mislih imamo manj znane konference, ki nikakor nočejo zaživeti — in potlej češče omogočati, da se pri določenih vprašanjih določena interesna skupnost pojavlja kot četrti zbor občinske skupščine.

Tokrat se nismo spuščali v povratno informiranje, informiranje nasploh v delegatskem sistemu, v vsebino političnega dela, ki se začne v krajevni skupnosti in sklene v federaciji in je ponekod prešibko, bolj nakazali smo, v kolikšni meri se tisto, kar je bilo odgovorjeno na določeno vprašanje, tudi v resnici izvaja in nenazadnje smo le bežno preleteli postavljena delegatska vprašanja. Podrobnejše analize namreč čakajo odgovorne v občinskih skupščinah.

Branko ŽUNEC

mala anketa

Poceni, čeprav ne cenen nakup

Da je na sezonsko jesensko-zimsko razprodajo velik odziv, je bilo pričakovati, kajti prav pri najdražjih kosih garderobe, kot zimskih plaščih, kostimih in debelejših oblekah pa tudi čevljah, se pozna tudi do 40-odstotno znižana cena, prihranek pa pri družinskem proračunu.

Posezonska razprodaja sicer poteka v času od 15. januarja do 15. februarja, toda označuje jo pravilo, da tisti, ki prvi pride, tudi prvi melje, kar pomeni, da kupci proti koncu meseca ne bodo imeli take izbire, kot so jo imeli tisti na prvi prodajni dan — preteklo soboto.

IDA ZRINSKI, vodja komerciale pri Potrošnikovem tozdu Izbira: Značilnost letošnje razprodaje je ta, da smo se tokrat bolj kot kdajkoli prej z dobavitelji dogovarjali o vrsti blaga, ki je prišla v poštev za razprodajo, pri čemer smo upoštevali težje pogoje gospodarjenja, predvsem pri pridobivanju surovin iz uvoza. Vse blago na razprodaji je regularno, kar pomeni, da je iz lanskoletne nabave, vendar je desortirano po številkah in barvi. Cilj razprodaje je, da prodajamo tisto blago, kateremu je sezona strogo določena. Znižanega smo imeli za 7 milijonov dinarjev blaga, ki je z razprodajo bilo cenejše za okoli 3 milijone dinarjev.

ARANKA SAPAČ, vodja otroškega oddelka v Borovu: Otroške, ženske in moške zimske čevlje smo pocenili že 7. januarja, in to tudi do 40 odstotkov. Vsi so šli dobro v prodajo, tako da so zdaj ostale predvsem večje in manjše številke, nekaj pa je tudi še otroških tako imenovanih Bodo čeveljčkov, številk od 18 do 26 po ugodni ceni 420 dinarjev. Čeprav niso zimski, pa so kot copate primerni poceni otroški žametni čevlji, ki jih imamo še nekaj na zalogi.Na splošno pa z novimi dobavami nismo preveč zadovoljni, kajti vedno manj je kvalitetnih izdelkov, ki si jih tako kupci kot prodajalci želimo. O sami razprodaji pa še toliko, da bo trajala dokler bo kak artikel.

CVETKA MARKRAP, Ljutomer: Letošnja razprodaja me je rahlo razočarala. Nameravala sem kupiti nekaj zimske garderobe, a nisem našla ničesar, kar bi bilo po mojem okusu. Cene so sicer primerne, a le za izdelke, ki so že zdavnaj iz mode in so tudi slabše kvalitete. Drugače je verjetno v večjih centrih, kjer je izbira večja in kjer lahko po mili volji usklajuješ. Za takšne nakupe pa moraš imeti čas, da prideš do tistega, kar rabiš. Tudi čas razprodaje je mogoče neprimeren, saj bi mirno lahko bil kak mesec prej. Trgovci ne bi izgubili ničesar, kupci pa bi že za praznike lahko kupili kaj primernega. Sicer pa bomo verjetno morali počakati prihodnje razprodaje.

ANICA KOZLOVIČ, Gornja Radgona: Mislim, da so razprodaje potrebne pa tudi dobrodošle za potrošnike in trgovce. Za marsikoga je prav to redka priložnost, da se še po razumni ceni obleče in obuje, trgovci pa na ta način prodajo zaloge, ki se tudi zaradi visokih cen blaga kopičijo čez vse leto. V času razprodaj se vedno sprehodim po radgonskih trgovinah, in če mi je kaj posebej všeč, tudi kupim. Tokrat ne iščem sicer ničesar posebnega, vidim pa, da je izbira precejšnja. Ne vem še, morebiti bom kaj kupila, če bi mi bo všeč. Če ne zase, pa za katerega od družinskih članov.

GABRIELA RADONJIĆ, Lendava: Vsakoletne zimske razprodaje so koristna stvar posebej za tiste družine, ki imajo več otrok. Priliko imajo, da si nakupijo tekstilno blago, predvsem oblačila, ki so sicer izredno draga. Letošnji popust je do 40-odstoten, to pa se pri nakupu konfekcije močno pozna. Trgovci so poskrbeli za dokaj dobro izbiro, čeprav seveda v takih primerih ni posebej izpostavljena izbira blaga, saj gre vendar za razprodajo. Želeti bi bilo, da bi bilo na voljo več blaga, saj je običajno tako, da prve dni v glavnem razprodajo vse, ostane pa le nekaj primerkov. Letošnja razprodaja traja mesec dni, to je prav, prav pa bi bilo, da bi v Lendavi razprodajali tudi obutev.

PO LETU STAROSTNIKOV

Ali pranje vesti ali . . . ?!

Poučna zgodba in izjemen pripetljaj skoraj kot pravilo — Manj dušebrižništva in samaritanstva, več posegov in pomoči na terenu — Prostovoljnost in solidarnost ponekod že dobivata domovinsko pravico — Kako do par sto shiranih in betežnih v osrčju Goričkega in Slovenskih goric? — Spoznanja, ki svarijo in spodbujajo

Stara kitajska zgodba pravi, da je reven kmet razlagal znancu, kako kljub majhnim dohodkom shaja, vrača dolgove in še varčuje. Začudenemu znancu je pojasnil, da varčuje s tem, da dobro vzgaja svoje otroke, dolgove pa vrača s preživljanjem staršev.

Pričujoča zgodba skriva preprosto, a globoko modrost, ki jo dandanes zanemarjamo ali skušamo zaobiti: otroke bi radi „obesili" vrtcu, šoli in dodatkom, ostareli pa itak sodijo v domove za starejše občane, ki so problem splošne solidarnosti ali kar družbe, če ne države. Očitno se vse preveč zanašamo na druge, profesionalne organe, organizacije in ljudi, ki pa seveda sami vsega še zdaleč ne morejo opraviti.

Stvarnost zna biti še bolj boleča. Tako se je denimo marca lani primerilo, da so v strogem mestnem jedru Murske Sobote v velikem stanovanjskem bloku šele po tednu dni našli mrtvo upokojenko. Starka je shirala v popolni osami in nemoči.

KDO SPI SPANJE PRAVIČNEGA?

Pomurje sodi med tista območja v naši republiki, kjer v zadnjih desetih letih beležijo nizek naravni prirastek prebivalstva in menda najnižjo rodnost v Sloveniji. To samo po sebi ni toliko zaskrbljujoče kot dejstvo, da je naša starejša, obnemogla generacija vse preveč na obrobju dogajanj in često prepuščena sama sebi. Tudi v letu 1982, ki smo ga proglasili za leto starostnikov, se je v tem pogledu malo premaknilo na bolje. Na kratko: ispraševali in prali s(m)o si vest, se dokopali do zgovornih podatkov in nekaj malega tudi postorili. Do par sto nebogljenih (invalidnih!?) in betežnih starostnikov na območju Goričkega in Slovenskih goric kajpada nis(m)o prišli, verjetno pa bi, če socialno-zdravstvene komisije v nekaterih krajevnih skupnostih ne bi spale spanje pravičnega. Da sodba ni pretirana, priča — kot skrajnost prejšnjemu — prej omenjeni pripetljaj iz Murske Sobote.

Sicer pa največji del bremena pri skrbi za starostnike prevzemajo občinske interesne skupnosti socialnega skrbstva, varstva in zdravstva in domova oskrbovancev v Rakičanu in Lukavcih, kjer je po zadnjih podatkih domskega varstva deležnih 382 starostnikov. Tudi v družbenopolitičnih organizacijah — sindikat, borci, socialistična zveza in mladina — so lani nekaj več sestankovali, precej zbiralnih akcij so pripravile organizacije Rdečega križa s šolsko mladino in počasi se po delovnih kolektivih dramijo klubi upokojencev.

Organizacijski plati družbene skrbi za starostnike potemtakem ne bi imeli kaj dosti očitati, če bi v resnici zaživela tako, kot je zamišljena. Po občinah smo ustanovili centre za socialno delo, ki se še iščejo, razen v Murski Soboti, kjer jim je uspelo razviti tvorno sodelovanje z vsemi prej navedenimi, zlasti pa patronažno službo, ambulantami, bolnicami, oddelki in postajami milice, krajevnimi uradi in nekaj malega socialno-zdravstvenimi komisijami. Pa vendar in vedno znova prihaja do zapletov.

OČE SINA DO PRAGA, SIN OČETA . . .

Poglavje zase je v Pomurju socialna problematika ostarelih kmetov. Nekaj tisoč jih je in motijo jih znatne razlike, do katerih prihaja pri višini pokojnine med njimi in upokojenimi delavci. Tako denimo slednji dobijo dodatek za tujo pomoč in nego na domu, medtem ko so kmečki upokojenci za to prikrajšani. Problematika je sevé dosti bolj zapletena, zlasti ko gre za pokojninsko-invalidsko zavarovanje kmetov, razne oblike denarnih pomoči, da o preživninskem varstvu posebej ne govorimo. Če smo še določnejši: „V veliko primerih prihaja do nesoglasij v družinah, kjer živita dva ali več starostnikov (mož, žena, teta, stric), ki so skupno obdelovali zemljo vse življenje, nosilec pravice do kmečke pokojnine pa je le eden, medtem ko se ostali počutijo prikrajšane brez kakršnekoli socialne varnosti. Verjetno bi bilo bolje, če bi bila kmečka pokojnina družinska, kjer bi se vsaj gospodar in gospodinja čutila enakovredna".

Tako je zapisano v poročilu o problematiki ostarelih oseb v občini Murska Sobota, kjer je sicer velik del prostora odmerjen prav kmečkim upokojencem, ob tem pa še prostovoljenemu socialnemu delu, sosedski pomoči in negi bolnika na domu. Izrecno je naglašeno: „Ob sorazmerno dobro zastavljenih prizadevanjih za izboljšanje socialne varnosti ostarelega kmeta, so le-ti v naši občini še vse preveč domena in kategorija socialnega skrbstva, namesto da bi v svoji starosti uživali sadove svojega, v večini primerov pridnega dela, tako kot ostali upokojeni delavci. Tako pa se jih v svoji socialni stiski veliko obrača po družbeno denarno pomoč na skupnost socialnega skrbstva". Kakšne drame se dogajajo invalidnim kmečkim osebam, ki še niso dopolnile 65 let starosti in nimajo pravice do invalidske upokojitve, pa bi že bila stvar posebnega komentarja. Zato ni pretirano skleniti misli iz mednaslova: oče sina do praga, sin očeta čez prag.

V odročnejših zaselkih in na srednjevelikih kmečkih posestvih do kaj takega večkrat prihaja.

ŠE VEDNO JE DOBROTA SIROTA

Gradivo opozarja, da bi morali dobiti že uveljavljeni tedni starejših občanov, ki za zdaj vsebujejo le prireditve, sprejeme, obiske in obdaritve starejših ljudi, globljo vsebino, in — kar je bistveno — prerasli naj bi „zacementiran" časovni rok enega tedna. Mimogrede — čas bi bil, da se znebimo takšnih in drugačnih „rezerviranih" dni, tednov, mesecev, let in celo desetletij, saj ne dajo pričakovanega. Starostniku, ki je bolan in je bolezen začasnega značaja, je potrebno poklicati zdravnika, prinesti zdravila, urediti prehrano, ga negovati, mu urediti stanovanje, prinesti kurjavo in zakuriti, če je to zimski čas. Pri tem lahko največ pomagajo mladi in Rdeči križ in razveseljivo je, da so tod že storjeni nekateri premiki. Skratka, pri sosedski pomoči brez posluha in srca za starega človeka ni mogoče. „Že nekaj let opravlja na tem področju določena opravila brigada Rdečega križa Karel Barbarič na Goričkem. Mladinci te brigade so obiskali 67 starostnikov in organizirali 6 dni za starostnike, pomagali so pri čiščenju stanovanj in dvorišč, beljenju in drugem".

Pri prostovoljnem socialnem delu bi morale — kot že naglašeno — neprimerno bolj zapreči socialno-zdravstvene komisije v krajevnih skupnostih in vaseh, saj s tem, da so denimo o socialnem problemu nekega starostnika obvestile pristojno strokovno socialno službo, še zdaleč niso vsega opravile. V najboljšem pomenu te besede bi morale biti izvajalke, podaljšana roka socialnega skrbstva, tesno povezane z organizacijami Rdečega križa in krajevnimi konferencami socialistične zveze ter društvi (aktivi) upokojencev in invalidov. V tej zvezi naj služi kot zgled komisija v krajevni skupnosti Martjanci, ki jo vodi Teodor Ratkai in ima temeljit pregled, lahko bi zapisali, da socialno sliko stanja na terenu. Razpolaga z imenskimi seznami starostnikov, ki dobivajo družbeno denarno pomoč kot edini vir in družbeno denarno pomoč kot dopolnilni vir preživljanja, enkratno in začasno družbeno denarno pomoč, ima pa tudi razvid invalidov z območja martjanske krajevne skupnosti. Za boljše razumevanje pojasnimo, da so enkratne družbene denarne pomoči deležni tisti občani, ki se znajdejo v trenutni materialni stiski in je s svojimi skromnimi dohodki ne morejo premostiti. Mišljena je predvsem nabava ozimnice, kurjave, nujna sanacija bivalnih prostorov, kritje pogrebnih stroškov, nabava oblačil, posteljnine in podobno. Tista ljudska, da je dobrota sirota, se tu kaj rada potrdi.

NIČ VEČ „HIRALNICE"?

Če se že nekaj trenutkov zadržimo v domovih za ostarele, se moramo najprej postaviti v bran posplošenemu mnenju — velja za širši slovenski prostor — do katerega je prišla republiška raziskava Potrebe in delovni potenciali ostarelih, nastala na inštitutu za sociologijo pri univerzi Edvarda Kardelja v Ljubljani. V njej najdemo med drugim tole: „Domovi za ostarele so za večino še vedno hiralnice, kamor se zatečeš le, ko si do kraja onemogel in ko nimaš nikogar več. Zato se ni čuditi, da kar dve tretjini upokojenih odklanjata domove.

In res je, v teh ustanovah ravnajo z ostarelim človekom kot nezrelim bitjem, ki mora biti do takrat in takrat doma in ki lahko sprejema obiske le, ko je čas za to. Raziskava je na primer pokazala, da tiste, ki prebivajo v domovih za ostarele, moti vse kaj drugega kot visoke cene; te so šele na tretjem mestu lestvice ugovorov".

Tudi v Pomurju je javno mnenje takšno in nič ne kaže, da bi ga uspeli tako kmalu izkoreniniti. V obeh domovih: Rakičanu in Lukavcih, pa takim posplošitvam ostro nasprotujejo. Zagotavljajo, da imajo ostareli na voljo celo vrsto prostočasnih dejavnosti, obiske in izhode in posebej v Rakičanu je celo tako, da lahko posamezniki pomagajo bližnjim kmetom pri različnih kmečkih opravilih. Za ustrezno plačilo, sevé, ki jim rabi kot žepnina. Letos bodo v Rakičanu tudi vpeljali dnevno varstvo za starostnike, saj imajo z novim prizidkom občutno povečane zmogljivosti.

Ko se že ukvarjamo s strokovnim varstvom in skrbjo za starostnike, bi bilo krivično in kratkovidno zaobiti patronažno službo. Podatki pravijo, da so patronažne sestre lani samo v soboški občini obiskale blizu 1200 starostnikov in pri 420 izvedle kakih 6 tisoč zdravstvenih storitev. In kakšno poslanstvo so opravljale? V prvi vrsti zdravstveno vzgojno v družinah starostnikov. Svetovale so ustrezen zdravstveno-higienski red, ureditev bivališča, prehrane, osebne higiene, dela, razvedrila in drugega. Ob tem ni šlo brez spremljajočih problemov, ki jim same niso bile kos. Med najpogostejše je sodila nepravilna prehrana, sledili pa so nezadostna osebna higiena in higiena okolja, osamelost in zapuščenost, neurejene stanovanjske razmere ali varstvo pri sorodnikih, brezdelje in osebno nezadovoljstvo. Poleg tega so po naročilih pristojnih zdravnikov opravljale strokovno-zdravstveno nego starejših občanov, ki zajema različne posege, osnovno nego in nenazadnje usposabljanje svojcev za negovanje starostnikov. Pogosto so se namreč soočale z nalogami, ki bi jih lahko brez posebnih težav izvedel že količkaj usposobljen sosed, znanec, sorodnik ali prijatelj bolnega starčka ali starke.

VSE LE NI TAKO ČRNO

Ravno pri laični negi se odpira ničkoliko možnosti za pomoč ostarelim in onemogli podobno velja — kot smo se prepričali — za sosedsko pomoč, ki je ponekod žal še v povojih. Kaj naj bi počele socialno-zdravstvene komisije v krajevnih skupnostih, smo prav tako razkrili in prav bi bilo, da tudi v organizacijah združenega dela — kjer tega še niso — ustanovijo klube upokojencev in k delu pritegnejo sindikalne organizacije oziroma konference. Dokajšnje „rezerve" se skrivajo v društvih upokojencev in invalidov, ki so za marsikoga na jesen življenja postala malone vsakodnevno zbirališče in zavetišče, kjer se potoži in izpove, razvedri in razmiga, tisti najvztrajnejši in najvitalnejši pa imajo možnost, da si v tekmovalnem duhu urijo telo in duha.

Z vsem tem pa še zdaleč nismo izčrpali vsega tistega, kar se je dogajalo v lanskem letu starostnikov. Tako nam denimo pri organizaciji družbene skrbi zanje v soboški občini ni uspelo podrobneje obdelati vzornih naprezanj sveta za varstvo odraslih pri občinski skupnosti socialnega skrbstva, le na hitro smo se zadržali pri centrih za socialno delo, preleteli sodelovanje s krajevnimi skupnostmi in zavodsko varstvo, premalo prostora pa tudi namenili socialni varnosti borcev in stikom, ki naj bi jih čvrstile in negovale organizacije združenega dela s svojimi upokojenci. Mestoma je prišlo do nedorečenosti, posebej, ko je bil govor o pokojninsko-invalidskem zavarovanju in v tem okviru starostnem zavarovanju kmetov, kajti o tem bi se dalo poglobljeno in obširno razpredati. Isto smemo trditi za večkrat ponovljeno zahtevo, naj se tisti, ki so izpolnili pogoje za upokojitev, umaknejo in prepustijo mesta mladim, oziroma naj jim ne „odžirajo kruha" s honorarnimi in pogodbenimi zaposlitvami. Pri miru smo pustili parole: Poskrbimo, da bo lepša starost! Dodajmo življenje letom! Več cvetja na jesen življenja! Itak jih imamo čez glavo. Ob vsem zapisanem pa se tudi ne moremo znebiti genkega priokusa, ki se skriva v vprašanju: ali smo se lani spet malo bolj trkali po prsih in si — kot že rečeno — malo bolj prali vest ali pa je leto starostnikov to pot vendarle doseglo namen? In lahko bi vnovič začeli s staro kitajsko zgodbo . .

BRANKO ŽUNEC

Murska Sobota sodi med redke občine v Sloveniji in je edina v Pomurju, ki je v lanskem letu starostnikov izdelala dokaj zajetno in pregledno razčlembo problematike ostarelih oseb v tem delu naše republike. Delovna skupina — izvajalci interesnih skupnosti socialnega varstva in skrbstva (center za socialno delo in dom oskrbovancev Rakičan), zdravstvenega varstva (PZC in zdravstveni dom), občinski sindikalni svet, koordinacijski odbor za vprašanja borcev in socialno-humanitarne organizacije ter društva (društvo invalidov in društvi upokojencev iz Murske Sobote in Beltinec) — je vložila v izdelavo gradiva veliko truda in znanja, v javno obravnavo pa je prišlo prek Delegatskega Vestnika 21. oktobra. Pretresali so ga tudi delegati na zasedanju zborov soboške občinske skupščine 9. decembra. Kljub nekaterim ponujenim možnostim in rešitvam, denimo glede socialne problematike ostarelih kmetov ali glede vključevanja krajevnih skupnosti v to problematiko in prostovoljnega socialnega dela, razprave na seji zbora krajevnih skupnosti takorekoč ni bilo. To je toliko presenetljiveje, saj bi prav krajevne skupnosti morale imeti pri starostnikih prvo in zadnjo besedo.

Stres v TOZD Blisk dovolj poučen!

Samo konkretni stabilizacijski programi — taki, ki bodo razen nalog opredelili tudi njihove nosilce, so osnova za uspešnejše gospodarjenje, zato te aktivnosti ne smejo biti preveč splošne. Zveza komunistov mora v prizadevanja za boljše gospodarjenje povezati tudi dovolj širok krog delavcev, pri tem pa ne pozabljati zlasti na odnos do dela, učinkovitejšo notranjo organiziranost, sprotno informiranje delavcev o najpomembnejših kazalcih gospodarjenja in podobno. To je ena od zahtev in najpomembnejših nalog komunistov pri razreševanju gospodarskih in idejnopolitičnih problemov glede uresničevanja politike gospodarske stabilizacije, ki ji v PMI TOZD Blisk v Murski Soboti očitno niso namenili dovolj pozornosti.

To namreč jasno izhaja iz nedavne skupne seje predsedstva občinskega komiteja ZKS in OO ZKS v Blisku, na kateri je bil poleg predstavnikov ostalih občinskih družbenopolitičnih organizacij in izvršnega sveta skupščine občine navzoč tudi član predsedstva CK ZKS in sekretar MS ZKS za Pomurje Geza Bačič. Za kaj v bistvu gre? TOZD Blisk je namreč pri devetmesečnem obračunu imel celo 19,5 milijona dinarjev izgub, medtem ko ob prejšnjih periodičnih obračunih niso beležili nikakršnega primanjkljaja, kar je moralo vzbuditi presenečenje. Čeprav se je pokazalo, da je šlo tudi za določeno malomarnost pri dokončnem izračunu, pa so posledice najbolj občutili sami delavci, saj so med drugim zaradi izgube prejeli za 12 odstotkov nižje osebne dohodke. Očitno gre v tem primeru za težko napako z daljnosežnimi posledicami, kar terja odgovornost vseh, ki so privedli do te neljube situacije.

Kot je pokazala razprava, so se razne nepravilnosti in pomanjkljivosti v sedanjem 370-članskem kolektivu Bliska kopičile že vrsto let, vendar niso odločno ukrepali proti pojavom padca akumulativnosti, nediscipline, lažne solidarnosti in drugim pojavom, ki so vplivali na skrhane odnose in slabe rezultate poslovanja. Nekaj konkretnih primerov dovolj zgovorno priča, da so se v zaostrenih gospodarskih razmerah dokaj lagodno obnašali tako vodstveni kot vodilni delavci, strokovne službe in posamezni delavci, kar je metalo slabo luč na prizadevanja celotnega kolektiva. Svoje vloge pa niso odigali tudi samoupravni organi in 14.članska osnovna organizacija zveze komunistov, ki je stala ob strani.

Ker že pet let nihče ni obračunaval norm, se je pokazala nemotivranost delavcev, ki so slabosti znotraj kolektiva izkoriščali za številne disciplinske prekrške, proti večkratnim kršilcem delovnih in samoupravnih pravic pa se ni ustrezno ukrepalo. Svoje pa je pridala tudi premajhna odgovornost vodilnih kadrov, nesodelovanje posameznih strokovnih služb in pa dokaj sprašljiva notranja organiziranost, ker še zdaj nimajo sprejetih nekaterih pomembnih samoupravnih aktov. Ali primer, ko so pri montažnih delih v hotelu v Moravskih toplicah kar za več kot deset tisoč delovnih ur prekoračili dovoljen obseg del. Tudi ob tem se ni nihče zganil. „Organizacije nereda", kot se je v triurni razpravi nazorno izrazil eden od razpravljalcev, ni mogoče več dopuščati. Grenkih izkušenj je bilo vse preveč, kar bo dobra šola za naprej.

Da bi TOZD Blisk resnično izkopali iz velikih težav, so v koncu skupne seje sprejeli nekaj konkretnih zaključkov. Proces ugotavljanja odgovornosti moteči v obe smeri od zgoraj navzdol in obratno, v akcijo tedenskega spremljanja razmer v kolektivu pa se morajo vključiti tudi ostale družbenopolitične organizacije in samoupravni organi. Kajti, čez dober mesec bo zopet skupna seja predsedstva občinskega komiteja ZK in osnovne organizacije ZK v Blisku, da bi analizirali uresničevanje zastavljenih nalog. Premalo ustvarjalni, kritični in samokritični razpravi na minulih skupni seji pa se vendarle zastavlja vprašanje, ali so komunisti Bliska resnično dovolj pripravljeni iti v odločno borbo za čimbolj konkretno odpravo pomanjkljivosti, ki ovirajo boljše poslovanje njihovega kolektiva?

Milan Jeršé

Težak gospodarski položaj Ina — Nafte Lendava

BLIŽA SE URA ODLOČITVE

Delovna organizacija INA-Nafta je pravzaprav v težavah tri leta. Res je sicer, da sta v najslabšem položaju temeljni organizaciji združenega dela Rafinerija in Petrokemija, toda drugi dve temeljni organizaciji sta nanju navezani tako, da se lahko tudi sami znajdeta v težavah. Vodstva družbenopolitičnih organizacij lendavske občine, ki so se sestala na skupni seji, so o delovni organizaciji razpravljala in ostro obsodila nekajletno razpravljanje o sanaciji, ki ni rodilo sadov. Lendavska Rafinerija bo ustvarila 150 milijonov dinarjev izgube, Petrokemija pa 220 milijonov, skupaj torej 370 milijonov dinarjev. Rafinerija je lani predelala 383 tisoč ton nafte, za več ni bilo denarja, znotraj sestavljene organizacije pa ni bilo posluha za porazdelitev domače nafe. Omenjena izguba sicer ne bi bila največji problem, če ne bi v tem času imeli kar 1333 milijonov dinarjev obvez do nove rafinerije, ki je ne gradijo, naprave pa se kopičijo v skladiščih in so še neocarinjene. TOZD Petrokemija je imel lani 500 milijonov terjatev, delovna organizacija pa kar 1806 milijonov dinarjev. Kljub številnim dogovorom o sanaciji, potem ko je padla odločitev, da nove rafinerije ne bodo gradili, se sanacijski program ni uresničil. Gospodarski položaj se je zaostril do te mere, da je bilo potrebno poiskati poti iz težav. V delovni organizaciji so menili, da je edini način sporazumna sanacija, kaže pa, da ta sporazum ne bo dosežen, saj ga menda ne namerava podpreti niti sestavljena organizacija INA. V dokaj ostri razpravi na skupni seji vodstev družbenopolitičnih organizacij so sicer pokazali na krivce, a istočasno so menili, da sedaj ni časa za to, čas je za takšen ali drugačen ukrep, ki bo „bolnika spravil na operacijsko mizo" in ga naposled ozdravil. Najboljša bi nemara bila res sporazumna sanacija, a če se te ne da doseči, je prav vrati postopek stečaja, to pa pomeni za lendavsko manj razvito občino izredno veliko problemov.

Ni potrebno posebej opozarjati na zagotovitev socialne varnosti delavcev in na morebitne težave, ki bodo nastale. Tega se v delovnem kolektivu še kako zavedajo, vendar pa si morajo biti na jasnem, kaj bo z lendavsko Nafto, saj tako kot doslej ni več mogoče poslovati.

Slišati je bilo, da bi bilo potrebno, če bi prišlo do stečaja, najti „rešitelja" v Sloveniji. Stečaj bi bil uveden v Rafineriji, toda nihče si ne dela utvar, da to pomeni tudi stečaj za celotno delovno organizacijo.

Kakorkoli bo boleče, pravijo v Lendavi, prišla je ura odločitve, morala je priti, saj sicer gre v prenehanje proizvodnje. V lendavski občini bodo te dni še enkrat skušali storiti vse, da bi prišlo do sporazumne sanacije, če pa s tem ne bodo uspeli, bo morala občinska skupščina sprejeti ustrezne rešitve.

Jani T.

PREJELI SMO:

ZA OHRANJANJE TRADICIJE

Zadnje čase vse bolj opažamo, da tujci bolj cenijo naše starine kot mi sami. V času turistične sezone so zbirali in kupovali po domačijah najrazličnejše predmete, ki imajo svoj etnografski pomen. Tudi ta zimski čas je dokaj prikladen za njih, saj v tem času najdejo ljudi doma in jih še z večjo lahkoto prepričajo o takoimenovani odvečnosti in neuporabnosti kake starine. Prišla bo tudi pomlad in v tem času se čistijo podstrešja, kjer so omare in tako žal zgori vsako leto veliko tiskanega gradiva, med smeti pa se odvrže in zakuri precej drugega gradiva.

Le redkokdo ne pozna strastnega zbiralca starin Dušana Rešeka, sicer veterinarja, ki pa žrtvuje skoraj ves prosti čas zbiranju starin in drugega ljudskega blaga. Pred leti je izdal "Šege in verovanja med Muro in Rabo". Gradivo za to delo je zbiral na terenu. Napovedana je nova in razširjena izdaja zapisov teh šeg.

Nadvse zanimiva in pohvale vredna pa je njegova ideja in seveda tudi realizacija zbiranja prekmurskih tiskov, ki so vse bolj redčijo in se morajo na nemilost novih generacij pri spreminjanju življenjskega prostora umikati z omar in podstrešij v tujino, največ pa seveda v peči in na smetišča ter v drvarnice. Pri tem se vsi tisti, ki kaj takega počno niti ne zavedajo, koliko škode delajo s tem.

Osrednja pokrajinska knjižnica v Murski Soboti — Pokrajinska in študijska knjižnica — ima med drugim tudi nalogo, da zbira in hrani vse tiste, napisane in izdane na tem področju, a žal še ni uspela vsega zbrati. Pri tem gre zahvala številnim občanom in krajanom, ki so razne dragocenosti rade volje podarili v hrambo tej ustanovi.

Eden zadnjih, ki je poklonil knjižnici nekaj kartonov prekmurskih tiskov, je seveda že prej omenjeni Dušan Rešek. Tako bo to gradivo, ko se bo dokončno uredilo, lahko koristilo številnim preučevalcem naše pokrajine in življenja v njej.

Naj zamisel in gesta tovariša Rešeka usmerjata še mnoge naše občane, da bi ohranili čim več kulturne dediščine naših dedov

Naj zamisel in gesta tovariša Rešeka usmerjata še mnoge naše občane, da bi ohranili prihodnjim generacijam, čim več kulturne dediščine naših dedov, ne pa da bi klavrno uničevali ali celo prodajali v tujino, ker, žal, tujci vedo bolj ceniti starine naše preteklosti kot mi sami.

F. Kuzmič

Pomlajen oder

Kot se je izkazalo na zadnji razširjeni seji programskega sveta Pomurskega gledališkega studia, bodo Kreature na domačem odru v režiji Rajka Stuparja izvedli udeleženci A programa svojstvenega studia in ne prvaki med pomurskimi gledališkimi amaterji, kot je bilo prvotno dogovorjeno. Zataknilo se je namreč pri Ljutomerčanih, ki so nosilci B — programa. Pomurskega gledališkega studia, ki temelji na samoupravnem sporazumu zvez kulturnih organizacij vseh štirih pomurskih občin. Po besedah vodje projekta Eriha Mohorka sta dva med priznanimi ljubitelji gledališča iz Ljutomera odklonila sodelovanje pri ključnih vlogah Bratkovega lika, ki je kljub zgodnji letnici nastanka še vedno aktualen. Namesto njiju bodo vskočili in tudi ostale domače gledališčnike nadomestili mladi, med katerimi so mnogi prvo soočanje z gledališčem imeli v obliki štirih sklopov iz teorije in prakse: uvodne, sprostitvene in razgibalne vaje ter delovne igre s pedagoškim smotrom pod vodstvom Mire Mijačevič, kratek študij pantomime in mime, ki ga je pripravil mojster Andres Valdes, pa delo režiserja z igralci, gimnastiko čutil in improvizacijske vaje pod vodstvom teatrologa Andreja Valevca in vaje iz tehnike odrskega govora in umetniške besede, kar je podajal Janez Starina, dramaturginja Mojca Kreft je interpretirala kratke izpeljave osnov dramaturgije in gledališkega teksta, svoje izkušnje je dodal tudi znani publicist Tone Partljič.

Udeležencev A — programa Pomurskega gledališkega studia je bilo osemindvajset, vlog v Kreftovih Kreaturah pa je sedem, zato bo po režiserjevih zasnovah zgradba teksta retrospektivna. Vaje bodo potekale v dijaškem domu, ki ima v svoji jedilnici tudi mali oder in pripravljenost za sodelovanje, k delu pa skušajo organizatorji pritegniti tudi Gledališče M1 soboškega kluba mladih pod vodstvom Milivoja Roša.

Po predlogu finančnega načrta za izpeljavo B — programa 1982/83 naj bi leta znašal okoli 188 tisoč dinarjev, v stroške pa so zajeti priprava teksta, prevozi na vaje, material za sceno, kostume, odškodnina za ozvočenje, priprava in natis gledaliških listov, honorarji za profesionalce ter kurjava. Čeprav je napisana na zadnjem mestu, je slednja med višjimi postavkamik izkazalo pa se je, da postaja v času bonov in pomanjkanja bencina vprašljivo tudi premagovanje razdalj.

Brigita Bavčar

Obisk mariborske opere

Kulturno društvo „Stefan Raj" iz Turnišča si je že minulo leto v svojem programu zadalo, da obišče mariborsko opero. To so uresničili januarja letos.

Ogledali so si opero v treh dejanjih Porgy and Bess znanega skladatelja Georga Gershwina. Vsi so bili z organiziranim obiskom opere zadovoljni, saj so nekateri predvsem starejši člani bili prvič v operni dvorani. Ogleda so se udeležili člani folklorne skupine in pevci mešanega ter moškega zbora in sekstet pevk, ki pojo ljudske pesmi in delujejo pod okriljem društva.

V zvezi z aktivnostjo tega društva pa velja omeniti samostojni koncert, katerega bodo pripravili za domačine 22. januarja 1983 v kulturnem domu, kjer bodo nastopili: mešani in moški pevski zbor, domače ljudske pevke, svoj delež pa bo primaknila tudi tamkajšnja folklorna skupina. Z isto zasedbo bodo nastopili 6. februarja v Rogašovcih.

Dodajmo še to, da bodo pevci s Cvena v prihodnjem mesecu imeli samostojni koncert za občane iz Turnišča.

Štefan Prša

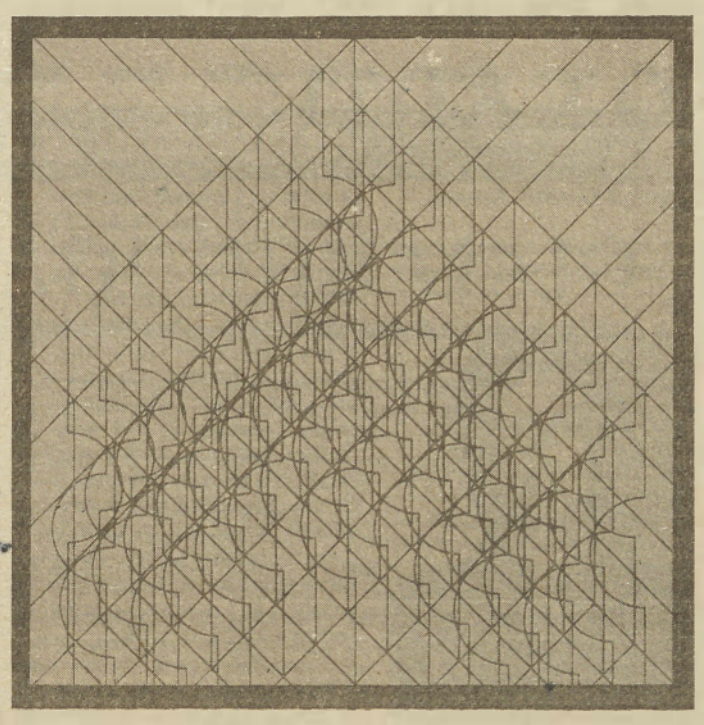

IVO BOŠNJAKOVIĆ, od nedavna član društva slovenskih likovnih umetnikov, sicer pa diplomirani arhitekt, zaposlen na Zavodu za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti, v Pomurju pa tudi drugod ni neznan po svojih likovnih stvaritvah. Poznamo ga predvsem s skupinskih razstav skupine o76, katere član je, prav tako pa tudi po samostojni predstavitvi v Radencih. Sodeloval je tudi na 4. trienalu sodobne jugoslovanske grafike (nagrada ex aeguo) v Bitoli in na 12. bienalu grafike v Zagrebu ter na 8. bienalu Slavoncev v Osijeku. Z malo grafiko (na sliki) se Ivo Bošnjaković predstavlja tudi v okviru likovne izmenjave s Kranjem in je eden od osmih likovnikov, ki so pripravili grafično mapo pomurskih likovnih umetnikov. Predstavljena bo ob kulturnem prazniku, naprodaj pa v novih prodajnih prostorih galerije soboškega kulturnega centra, po 20.000 dinarjev, od marca dalje.

BRALCEM V PRID

Tako bi lahko označili prizadevanja sveta knjigarne pri Dobri knjigi, ki že štiri leta uspešno deluje v Murski Soboti, nastal pa je na pobudo republiške konference SZDL. Na začetku akcije z osnovno usmeritvijo knjigo približati delavcem, je bilo težko prodreti v delovne organizacije, predvsem v Muro, sedanji rezultati pa kažejo, da je prav v tem številnem delovnem kolektivu zanimanje za najbolj razširjeno kulturno dobrino vedno večje. Zato bi kazalo poskusiti tudi drugod, v Panoniji in Pomurki na primer, so menili člani sveta knjigarne na zadnji razširjeni seji, na kateri je bil poleg pregleda dosedanjega dela poudarek tudi na programu za tekoče leto. V njem nameravajo prav tako organizirati srečanja s pisatelji v krajevnih skupnostih, delovnih kolektivih in šolah, saj izkušnje kažejo, da je pri iskanju poti, kako knjigo približati bralcu, omenjena še najodzivnejša. Posredovanje knjige bralcu je tudi v bodoče osnovno vodilo sveta knjigarne, ki deluje pod okriljem Pomurske založbe in se je potrdil s svojim delom.

bb

Proslave v Lendavi

Na seji koordinacijskega odbora za proslave in prireditve pri predsedstvu občinske konference SZDL so razpravljali o poročilu o realizaciji programa proslav in prireditev v lanskem letu, sprejeli pa so tudi program proslav in prireditev za letos. Lanske prireditve in proslave so bile delovnega značaja in manj manifestativne, takšne pa bodo tudi v letošnjem letu. V občini bodo vse praznike počastili s prigodnimi proslavimi, manj pa bo tistih, ki imajo občinski značaj. Tako kot vsako leto, bodo tudi letos posebno pozornost namenili praznovanju občinskega praznika.

J. D.

Murini delavci in knjiga

Temeljno izhodišče pri obravnavi kulturne politike v delovni organizaciji MURA, je, da ni mogoče graditi celovite, svobodne samoupravne osebnosti, če delavca kot proizvajalca materialnih dobrin ne pojmujemo hkrati tudi kot aktivnega soustvarjalca kulturnih vrednot. Zato smo menili, da je pomembno nameniti večjo skrb kulturnemu osveščanju vseh delavcev. Da bi to uresničevali, smo tudi v MURI razvili različne dejavnosti.

Z ustvajanjem pogojev za širjenje kakovostne knjige med delavci smo uveljavljali vlogo le-te v življenju delavcev. Razveseljivo je, da smo na tem področju uspeli doseči določene pomembne premike. Pri teh naših prizadevanjih nismo osamljeni. Ureditev knjižnic nam je s svojimi strokovnimi nasveti in fondom knjig omogočila Pokrajinska in študijska knjižnica. S pomočjo njenih delavcev smo opremili knjižnice v treh TOZD, v obratu MODA pa s pomočjo knjižnice iz Gornje Radgone. Ob letošnjem kulturnem prazniku bomo odprli še eno knjižnico, in to v TOZD Perilo, ki je bil do sedaj brez nje. Tako bodo imeli vsi TOZD, razen ljutomerskega obrata, lepo urejene knjižnice. V Ljutomeru so nastale težave zaradi nakupa knjižne omare. Žalostno pa je to, da si knjižnico prav v omenjenem obratu najbolj želijo. Knjižnice v vseh TOZD vodi deset usposobljenih delavk knjižničark, ki so opravile seminar za vodenje knjižnic, katerega je organizirala Zveza kulturnih organizacij Murska Sobota. V vseh TOZD so knjižnice odprte enkrat tedensko. Namen je, da pridobijo čim več bralcev. V ta namen so imeli v naši delovni organizaciji že bralno akcijo, ki je bila tekmovalnega značaja, izvedli pa smo jo s pomočjo sveta knjige pri Dobri knjigi in Pomurske založbe in je lepo uspela. Število bralcev sicer počasi narašča, kar kaže, da je navajanje delavcev na knjigo dolgoročno prizadevanje. Lahko pa rečemo, da so premiki vidni, čeprav še niso zadovoljivi. Pričakujemo, da bodo čez nekaj let imele knjižnice več članov, saj bo nakup knjig zaradi padca standarda zmanjšan. Ugotavljamo namreč, da se sedaj večina delavcev ne vključuje v obratne knjižnice zato, ker ima doma svoje lastne zbirke ali pa delavci knjige med seboj zamenjujejo.

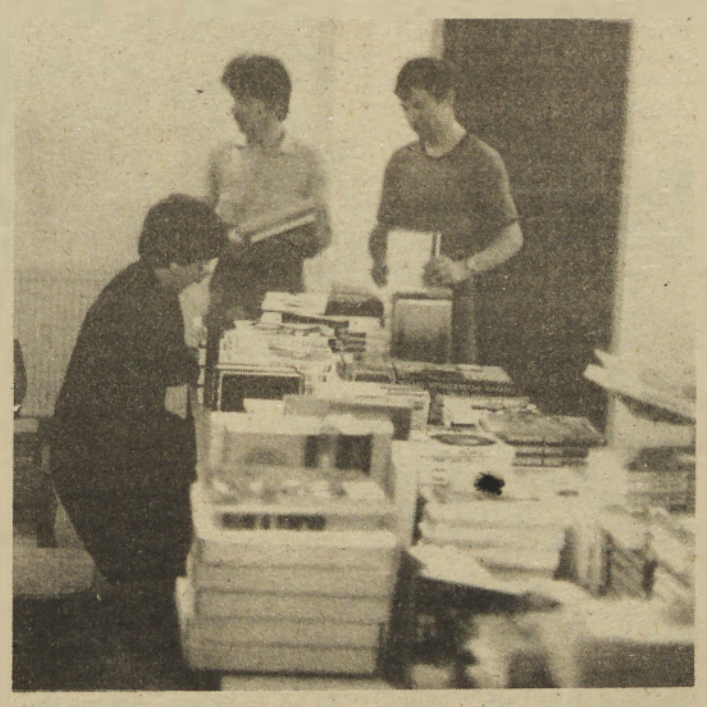

Organizirana prodaja knjig pri Dobri knjigi nudi pestro izbiro vseh založb.

USPELE PRODAJE KNJIG

Veliko naših delavcev ima doma lepo urejene knjižne zbirke, saj so od oktobra 1981 do oktobra 1982 na treh orgaiziranih prodajah nakupili za več kot milijon dinarjev knjig, kar vsekakor ni majhna vsota. Prodaje v naši delovno organizaciji organizira Dobra knjiga, kar nam ustreza saj lahko izbiramo med knjigami več založb, zato je izbira zelo pestra. Prodajo organiziramo tudi prek Cankarjeve založbe. Tudi sicer je prodaja izredno dobro pripravljena, saj sta istočasno razstava knjig in prodaja, nakup pa je omogočen z odplačevanjem obrokov prek IBM, tako da delavci nimajo pri teh nobenih skrbi, saj jim obroke odtegujejo pri osebnem dohodku. Naši delavci radi segajo po leposlovnih knjigah, strokovni literaturi, najraje pa po priročnikih. Večina je naročena tudi na zbirko Prešernove družbe in razne druge zbirke, česar pa pri zgoraj omejeni vsoti nismo upoštevali.

V preteklem obdobju smo veliko storili za širjenje dobre knjige. Med drugim smo organizirali tudi srečanja z znanimi pisatelji, menimo pa, da je še veliko neizkoriščenih možnosti, vendar so nove knjižne izdaje zaradi nizkih naklad, višanja založniških stroškov, najbolj pa cene, vedno težje dostopne delavčevi družini. V prid večjemu deležu osebne porabe pri nakupu knjig bi morale založbe še bolj kot doslej zagotavljati cenejše knjižne izdaje s skromnejšo opremo. Nagla rast življenjskih stroškov nam daje jasno sliko, da je sedanji delež sredstev za kulturo v strukturi življenjskih stroškov skoraj na dnu lestvice.

Prav zaradi tega lahko še posebej poudarimo, da 1,3 milijona dinarjev ni majhna vsota in kaže kar solidno sliko kulturne razgledanosti in osveščenosti naših delavcev. To pa se vsak dan odraža tudi v njihovi visoki produktivnosti in delovni disciplini.

Marija Rituper

kulturni koledar

PETEK, 28. JANUARJA

GORNJA RADGONA — V domu kulture bo uprizoritev Hermana Celjskega, s katerim gostujejo ljubitelji gledališča kulturno-umetniškega društva Ivan Kaučič iz Ljutomera. Predstava bo ob 19. uri.

SOBOTA, 29. JANUARJA

LENDAVA — V dvorani INE Nafte bo ob 19. uri gostovala gledališka skupina iz Kranja z znanim Ionescovim delom Plešasta pevka.

NEDELJA, 30. JANUARJA

LIPA — V prireditveni dvorani vaškega doma bo predvidoma ob 19. uri uprizoritev celovečerne Komedije ljubezni, s katero se bodo predstavili ljubitelji gledališča domačega kulturno-umetniškega društva.

PONEDELJEK, 31. JANUAR

MURSKA SOBOTA — Na srednješolskem centru za tehnično-pedagoške usmeritve se bo ob 19. uri pričel plesni tečaj, ki ga bo vodil mojster Martinec, organizira pa ga občinska zveza kulturnih organizacij.

TOREK, 1. FEBRUARJA

LENDAVA — Lendavski šolarji bodo obiskali mariborsko opero in si v okviru organiziranega obiska ogledali opero Porgy in Bess.

razstave

RADENCI — V razstavnem salonu hotela Radin bo do 5. februarja na ogled razstava del likovne ljubiteljice — zdravnice Danice Bem-Gala. Razstava je popestrena z malimi plastikami akademskeslikarke Mirjam Zupančič iz Ljubljane.

knjige

USPEŠNICE TEGA TEDNA v prodajalni Dobra knjiga v Murski Soboti so: leksikon SLOVENSKA KNJIŽEVNOST (Cankarjeva založba), roman Ivana Sivca PESEM NJENIH ZVONOV (Kmečki glas) in DVE DESNI DVE LEVI (Centralni zavod za napredek gospodinjstva).

kinematografi

KINO GORNJA RADGONA bo v nedeljo, 30. januarja ob 19. uri imel na sporedu ameriško družbeno dramo NAVADNI LJUDJE z Robertom Redfordom (na sliki zgoraj) kot režiserjem in glavnim junakom. Predstava bo ob 19. uri in to izredne dolžine.

vsak četrtek

VEŠTNIK

V KOTU NISO V KOTU

Z 48 gospodinjstvi, v katerih živi 153 občanov, uvrščamo Kot med najmanjša naselja v lendavski občini. Prebivalcev je največ madžarske narodnosti. Čeprav ima večina Kotarjev status kmeta, pa ta dejavnost ni najbolje razvita. Pomembnejših tržnih proizvajalcev je le nekaj. Tako kot iz mnogih drugih, je tudi iz te vasi precej ljudi razvijajoča se industrija zvabila v Lendavo. Zdaj hodi na delo 33 prebivalcev tega kraja.

Pogovarjali smo se s predsednikom vaškega odbora SZDL Deziderjem Kelencem. V uvodu je nanizal pomembnejše uspehe, s katerimi se ta vas lahko upravičeno ponaša. V zadnjem času so zgradili transformator in si tako zagotovili ustrezno električno napetost. Vodovod imajo že dolgo. Zdaj ga je potrebno celo že obnoviti, kar jih bo stalo 83 tisoč dinarjev. Podjetje Gidos iz Lendave bi dela moralo v skladu s pogodbo opraviti že do 30. septembra 1982, žal pa še niti ni začelo. Potrebno bo zamenjati črpalko in rezervoar.

Pred nedavnim so v Kotu uredili mrliško vežico na pokopališču in kupili mrliški voz. Tudi asfalt imajo, žal pa zadovoljstvo ni popolno: majhna vas je zbrala komaj toliko denarja, da so lahko asfaltirali vaške ulice, ne pa tudi 800 metrov dolge ceste, ki pri Kapci zavije v Kot. Torej je asfalt na tem odseku prekinjen. Vaška skupnost sama ne bo uspela zbrati sredstev, zato si prizadeva, da bi cesto prekategorizirali in bi postala občinska. To pravzaprav je, saj vodi do broda na Muri in dalje v sosednjo republiko Hrvaško. Ceste torej ne uporabljajo le domačini, zato je toliko bolj upravičena težnja, da poti ne bi sami vzdrževali oziroma asfaltirali.

»Naša vas je edina v lendavski občini, ki nima javnega prostora za sestanke, volitve in podobne shode. Zdaj se sestajamo v zasebni hiši. Radi bi si zgradili manjši vaški dom, vendar brez širše družbene pomoči tega ne bomo zmogli. Prav pomanjkanje prostora je glavni vzrok, da v vasi nismo še bolj aktivni.« je menil Dezider Kelenc.

Kot je vas v neposredni bližini Mure. Nemirna reka

Dezider Kelenc, predsednik vaškega odbora SZDL, sicer glavni vaški aktivist.

je naselje velikokrat ogrožala, zdaj pa že nekaj časa žive prebivalci v miru. Nekoč je bilo v bližini Kota veliko murskih mlinov, kjer pa niso le mleli pšenice, žita . . . ampak je v enem izmed teh plovnih objektov vrtelo tudi dinamo in proizvajalo elektriko ne le za razsvetljavo mlina, ampak je bil vod speljan tudi v vas in v par hišah je namesto petrolejke svetila električna luč. V petdesetih letih, ko so tudi v Kotu napeljali pravo električno omrežje napetosti 220 voltov, je to izpodrinilo enosmerni tok iz mlina.

Kot spada v krajevno skupnost Hotiza, ki združuje poleg teh dveh vasi še Kapco. Krajani treh vasi tesno sodelujejo in skupaj načrtujejo razvoj. Naselja so enakomerno razvita in imajo enake pridobitve. Trenutno si v krajevni skupnosti še posebej prizadevajo za telefon, ki si ga močno žele seveda tudi v Kotu.

V Kotu nimajo ne trgovine in ne gostilne. Manjše nakupe opravijo na Kapci, večje v Lendavi, vendar je Kot vas, ki se razvija. To dokazujejo tudi številne nove stanovanjske hiše. Vasica pa bo še privlačnejša, ko bodo povezali oba konca asfalta, torej ko bo izginilo zadnjih 800 metrov makadama.

Ena izmed ulic v Kotu.

Foto: Š. S.

Š. SOBOČAN

MOTVARJEVCI

RABILI BI KONTRABAS IN . . .

Kdo bi si mislil, da bi v vasi, ki šteje samo okrog 80 hiš in je poleg tega med najbolj oddaljenimi ter odmaknjenimi kraji od občinskega središča, tako uspešno delovalo kulturno društvo. Morda pa v Motvarjevcih prav zaradi tega vztrajajo in zagnano delajo. Le kaj bi sicer počenjali v dolgih zimskih dnevih, saj nit gostilne nimajo, kjer bi zapravljali čas.

V kulturnem društvu, ki nosi ime po velikanu madžarske literature Joszefu Atili, se zbirajo stari in mladi. Okrog 30 je stalnih članov, vendar tudi ostali ne stojijo povsem ob strani.

Lanska sezona je bila dokaj uspešna — so ugotovili na letnem zboru pretekli torek. Zbrali so se v učilnici bivše osnovne šole, med gosti pa je bila tudi tajnica Zveze kulturnih organizacij občine Murska Sobota Greta Škerget. Za začetek sezone je skupina mladih, ki delujejo v kulturnem društvu, pripravila uspelo dvojezično prireditev v znamenju veselega večera. Sledili sta proslavi ob dnevu žena in 15. marcu — madžarskem kulturnem prazniku, ob koncu maja pa so gostovali v Körmendu in Oriszentpetru na Madžarskem. Tam sta se predstavila folklorna skupina in ženski kvartet s spletom madžarskih in slovenskih plesov oziroma pesmi. Junija sta omenjeni skupini pripravili tudi samostojen nastop ob proslavi jubileja gasilskega društva v Motvarjevcih, julija pa sta nastopili v okviru kulturnega tedna v Murski Soboti. Zakonec sezone pa je folklorna skupina gostovala še v Moravcih na izseljeniškem pikniku. Ob vsem tem pa je tako rekoč presenetljivo, da so iz društvene blagajne potrošili le okrog 5 tisoč dinarjev. Še kako so se torej obnašali stabilizacijsko!

Kako pa letos? Skupina mladih je pod vodstvom mentorice Olge Zakal že začela pripravljati veseli večer. Zaigrali bodo tri krajše odrske prizore in uprizorili več glasbenih ter pevskih točk. Tudi folklorna skupina in ženski kvartet se pripravljata za nove nastope. Se prej pa bi bilo treba nabaviti kontrabas za glasbeno spremljavo plesalcev in izpopolniti oblačila za vse nastopajoče.

Ne bodo pa zastala tudi prizadevanja, da bi v Motvarjevcih zgradili primerno kulturno dvorano. Sami tega načrta seveda ne bodo mogli uresničiti, pripravljeni pa so primakniti svoj delež, ne le skromna sredstva, ki jih imajo na voljo, temveč bi prispevali tudi gradbeni les in pomagali pri gradnji s prostovoljnim delom. Predvideno je, da bi zgradili skupen objekt s trgovskim podjetjem Potrošnik, kajti tudi boljšo trgovino nujno potrebujejo. Vendar pa brez izdatne pomoči širše družbene skupnosti kulturne dvorane ne bodo mogli postaviti. Kdaj se jim bo ta želja uresničila, je zaenkrat še težko reči. Glede na takšno prizadevnost bi si vsekakor zaslužili večjo pozornost.

Zaradi preobremenjenosti z drugimi zadolžitvami so na minulem občnem zboru razrešili dosedanjega predsednika kulturnega društva Ernoja Vöröša in za novega predsednika izvolili Gezo Doro.

JOŽE GRAJ

NAPREDNI KMETJE V BABINCIH

Babince lahko prištevamo k najmanjšim krajem v občini Ljutomer, saj imajo nekaj več kot 250 prebivalcev. Razvoj tudi v tej vasi ni šel mimo, saj bi lahko naselje razdelili na dva dela: prvi — staro središče z gasilskim domom, ki je nekak center — in nov, nedaleč od glavne ceste, blizu mesta Ljutomer, kjer je skoraj novo naselje lepih individualnih hiš, ki daje tudi svojevrsten pečat celotnemu kraju.

Še nekaj bi lahko dodali, kar je tesno povezano z vasjo Babinci: to so stari folklorni običaji, predvsem babinska rüsa. Žal je ta običaj zadnje čase skoraj v celoti zamrl. Gre za šege ob času pusta. Skoraj bi lahko rekli, da je rüsa za Babince in Ljutomer bila nekaj takšnega, kot so kurenti za Ptujsko polje. Škoda, da mladi tega običaja ne obnavljajo več. Gre za folklorno značilnost kraja, ki bi jo bilo škoda opustiti. Mogoče pa se bo letos vseeno kdo spomnil na tiste stare dobre čase, ko je babinska rüsa strašila naokrog v času pusta.

Pa pustimo te folklorne običaje ob strani. Zapisali smo že, da imajo Babinci dobrih 250 vaščanov. To je bila tudi izhodiščna točka za pogovor s tajnikom KS Ljutomer Tončkom Hvalcem o tem naselju.

»Moram reči, da so Babinci v zadnjih letih naredili najmanj v naši krajevni skupnosti. Pa ne zato, ker vaščani ne bi bili delavni, nasprotno, so med najaktivnejšimi. Njihov problem je v tem, ker imajo relativno malo zaposlenih. Le 80 jih združuje delo v ljutomerskih organizacijah združenega dela. Leta 1978 so sprejeli krajevni samoprispevek v višini 4 odstotke, ki je najvišji v občini, a s tem si so lahko zgradili leta 1979 le 3 kilometre asfaltnih cest. S samoprispevkom pa sedaj odplačujejo anuitete, tako da v bistvu ne morejo skoraj ničesar drugega graditi.« Če so samoprispevek sprejeli leta 1978, pomeni to, da bo letos potekel?

»Tako je. Letos petega maja preteče. Zato, se na svetu KS Ljutomer že dalj časa pogovarjamo o sprejetju novega. Za naselje Babinci bi to pomenilo verjetno izgradnjo vsaj dveh večjih objektov. Prvič gre za odvodno kanalizacijo, ki je tu precej neurejena. Že inšpekcijske službe so imele pripombe, tako da bo ta problem potrebno slej ali prej odpraviti. Drugič pa gre, kar je verjetno še bolj pomembno, za telefonijo. Ko smo vlekli glavno linijo Ljutomer — Noršinci, smo že predvidevali tudi priključek za Babince. Rezervirali smo tudi določeno število priključkov. Ko bodo v naselju tako daleč, da se bodo odločili za priključitev, je potem to le še stvar nekaj mesecev in tudi to naselje bo dobilo telefon.«

S čim pa se ukvarjajo ostali prebivalci?

Za Babince je značilno tudi to, da imajo precej velikih kmetij, ki so usmerjene. Razveseljivo je, da so to v glavnem napredni mladi kmetje, ki z veseljem ostajajo doma. So pa vsi skupaj zelo družbenopolitično aktivni. Lahko trdim, da so med najaktivnejšimi vaščani v naši krajevni skupnosti. Pri aktivnosti ni čutiti razlike med kmeti in delavci.« Tako je torej v Babincih. Kljub težavam rešujejo probleme po svoje s trdno voljo in ljubeznijo do svojega kraja. Tudi takšne bi kazalo posnemati.

Dušan Loparnik

Gasilski dom v Babincih bi lahko bil središče naselja. Levo in desno se namreč vrstijo lepe, včasih tudi dobro ohranjene stare kmečke s slamo krite hiše, ki dajejo naselju svojstvem pečat.

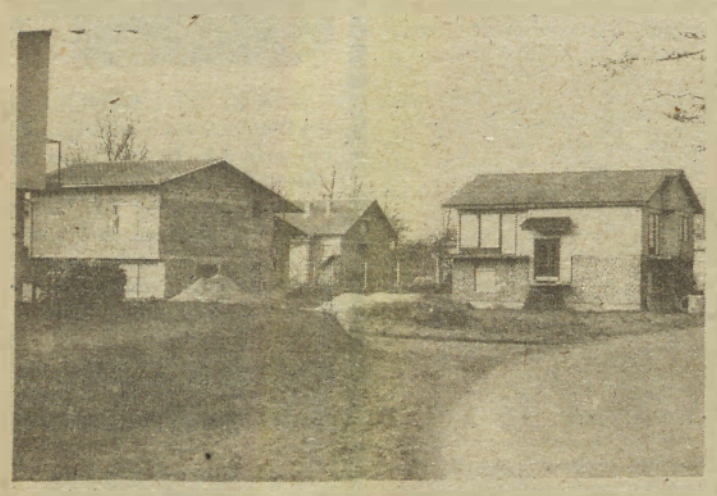

Nedaleč vstran pa se dviguje novi del Babinec. Novi del ima moderne hiše. Tudi to je (bodoča) podoba kraja.

LENDAVA

Najstarejše društvo v težavah

Gasilsko društvo v Lendavi je med najstarejšimi v Sloveniji, saj je bilo ustanovljeno pred več kot sto leti. V svojem dolgem in uspešnem delovanju je doživljalo vzpone in padce, toda vedno je uspelo urediti svoje vrste. Tudi tokrat se je društvo znašlo v velikih težavah, sa je v njem le malo gasilcev. Skupščina občine Lendava je pred nedavnim ugotovila, da prav zaradi tega požarna varnost v mestu ni zadovoljiva in da bo potrebno storiti vse, da se delovanje društva izboljša. Maloštevilni gasilci v društvu seveda ne zmorejo vseh nalog na področju požarnega varstva, čeprav ima društvo dokaj sodobno opremo, pa tudi glede materialnih sredstev ne bi bilo težav. Kaj torej storiti, da se društvo okrepi predvsem z mladimi kadri. Samoupravna interesna skupnost za varstvo pred požarom, krajevna skupnost in drugi bodo morali najti poti do ustrezne rešitve, pri tem pa naj bi sodelovala poklicna gasilska enota INA-Nafte, ki ima usposobljeni kader. Slej ali prej bi se ta problem delovanja društva morale zanimati tudi delovne organizacije v Lendavi, saj iz preteklosti vemo, da so članstvo gasilskega društva obnavljali prav iz vrst delavcev. Reševanja problema bi se morala lotiti tudi mladinska organizacija.

Jani D.

LENDAVA

Mladi v vojaške in obrambne poklice

Pred nedavnim je bil pri predsedstvu občinske konference SZDL Lendava ustanovljen koordinacijski odbor za usmerjanje mladih v vojaške in obrambne poklice. Znano je namreč, da je nosilec tovrstnega poklicnega usmerjanja mladih socialistična zveza, kadrovske potrebe pa na področju vojaških in obrambnih priprav pa postaja pomembna del celotne kadrovske politike v Sloveniji. Koordinacijski odbor je sprejel okvirni program dela, iz katerega razberemo, da mora biti motivacija mladih za vojaške in obrambne poklice prisotno skozi vse učne vsebine v osnovni šoli. Potrebne so tudi druge aktivnosti, kot obrambni tabori, obrambni krožki, orientacijski pohodi, ogledi vojašnic in predstavitev dela in življenja v armadi. Iz lendavske občine se je v preteklih letih nekaj mladih vpisalo v vojaške šole, toda to ni dovolj, zato od koordinacijskega odbora pričakujejo večjo aktivnost. V tem in prihodnjem mesecu bodo osnovne šole obiskali gojenci vojaških šol, v marcu bodo pripravili informativne dneve o šolanju na vojaških šolah, v maju razstavo orožja in vojaške tehnike, ter posvete z mentorji poklicnega usmerjanja v osnovnih šolah. Na tak način naj bi se mladi predvsem spoznali z vojaškimi poklici, da bi se zanje lažje odločali.

PREDSTAVLJAMO TEMELJNE ZADRUŽNE ORGANIZACIJE

TZO Petrovci: MLADI ODHAJAJO

Temeljna zadružna organizacija Gornji Petrovci združuje kmetovalce z območja 29 goričkih vasi. Iz statističnih podatkov povzemamo, da je na tamkajšnjem območju 2050 kmečkih gospodarstev. Lepo bi bilo, če bi vse te kmetije imele tržne viške. V TZO pravijo, da imajo 1400 članov, torej je toliko tudi kmetij, ki imajo tržne viške in jih redno prodajajo zadrugi, ostale domačije pa proizvajajo le zase oziroma se občasno pojavijo na tržišču s svojimi pridelki s polj oziroma prirejo iz hlevov. Zadruga še največ dobi od tržno usmerjenih kmetij. Med te uvrščajo tiste, ki so jih posodobili oziroma razširili s pomočjo družbenih sredstev ali pa so si kmetje pomagali z lastnimi sredstvi, velikokrat zaslуženimi v tujini. Takih posestev je okrog 100, na njih pa prevladuje predvsem govedorejska proizvodnja; le to imajo kar na 85 odstotkih usmerjenih kmetij, na 15 odstotkih posestev pa imajo pomembnejše tržno usmerjene rejce prašičev. Družbeno organizirana proizvodnja predstavlja na območju te TZO še eno tretjino vsega odkupa. To je dokaz, da je delo pospeševalne službe že dokaj zaživelo, saj zadruga ne čaka le na tržne viške, ampak se sama potrudi, da je teh kar največ.

Kmetovalci z območja TZO Gornji Petrovci so lani oddali 1050 glav goveje živine, kar je v primerjavi z letom prej, ko je zadruga kupila 1135 govedi, nekoliko manj, vendar s tem ni rečeno, da je prireja govejega mesa nazadovala. Čeprav so Petrovci daleč od Hrvaške, ni nobena skrivnost, da so kmetje prodali nekaj živine tudi v drugo republiko, in tako iztržili nekaj več. Letos, ko je tudi pri nas cena goveda višja, se to verjetno ne bo več dogajalo. Precej boljše pa je stanje s prašiči: predlani jih je zadruga odkupila 3255, lani pa 3800. Dobro kaže tudi v poljedelski proizvodnji: leta 1980 so kmetje prodali 80 ton krušnih žit, 1981 leta 446 ton, lani pa že 1.236 ton. Tudi prodaja krompirja se je povečala: leta 1980 je bilo komaj 8 ton tržnih viškov, predlani 88, lani pa že 112 ton. Prosa so kmetje v letu 1980 prodali komaj 8 ton, lani pa 30 ton. Kar zadeva proizvodnjo mleka pa stanje, kot marsikje drugod, ni spodbudno: leta 1980 so kmetje oddali na petrovskem območju 4.960.000 litrov mleka, predlani 4.861.000, lani pa 4.800.000 litrov. Na območju TZO Petrovci pa nameravajo razvijati tudi nekatere druge vrste proizvodnje. Omenimo naj pridelovanje buč; lani so jih kmetje posejali na skupni površini 5 hektarjev, proizvodnja je donosna in je primerna zlasti za manjše kmetije.

V TZO Petrovci so nam povedali, da so tisti kmetje, ki se usmerijo v določeno proizvodnjo, zelo dovzetni za vse novosti v kmetijstvu in je z njimi pravzaprav lahko delati. Pospeševalcem nemalokrat niti ni treba iti tja in svetovati, saj kmetje večkrat pridejo sami v zadrugo po nasvete. Hudo pa je tam, kjer z napredno tehnologijo pospeševalci ne morejo prodreti, pa naj se še tako trudijo. Gre predvsem za kmetije, kjer so možnosti za večjo proizvodnjo, žal pa ni pripravljenosti. Vzroki za to so različni: pomembnejši dohodki iz delovnega razmerja, zaposlitve na tujem, pokojnina in — socialna pomoč. Da, tudi ta socialni prihodek v nekaterih primerih zavira lastno prizadevanje.

Glede na to, da so posamezne vrste proizvodnje na območju TZO Petrovci že nekaj let enake (to je razvidno tudi iz podatkov, ki smo jih maloprej navedli), nas je zanimalo, kdo je pravzaprav k temu pripomogel: množica malih kmetij ali pa večja kmečka gospodarstva. Odgovor je bil, da tržno usmerjene večje kmetije. Z drugimi besedami lahko torej ugotovimo (podobno kot za nekatera druga zadružna območja), da skupna proizvodnja ne pada, ker si zanjo prizadevajo večje kmetije. Vse kaže, da bo tudi v prihodnje tako, zato je potrebno take »farme« še naprej krepiti in ni se nam treba bati »bogatega« kmeta. Tak proizvajalec, ki ima velike dohodke, denarja ne nalaga v banko ali pa v kako nekmetijsko dejavnost, ampak vlaga v nadaljnji razvoj svoje kmetije, da bi ta dajala še več. Tak proizvajalec tudi izdatno gnoji. V letu 1980 so kmetje v skladiščih petrovske TZO vzeli 1333 ton mineralnih gnojil, predlani 1587, lani pa 1600 ton. Torej vsako leto gnojijo izdatneje, žal pa na goričkih pobočjih ni mogoče doseči tako velikih hektarskih donosov, kot na ravninskem območju Pomurja; v zadrugi so nam zatrdili, da so pridelki kljub vsem agrotehničnim ukrepom nižji za 20 odstotkov. Pa ne samo to: obdelava zemlje je težja, nemalokrat mora kmet orati samo v eno smer, torej po hribu navzdol, kajti traktor pluga navzgor ne more vleči, kaj šele konj ali pa kravja vprega.

Kakšne so perspektive kmetovanja na območju 29 vasi TZO Petrovci? Sprijazniti se je treba, da se bo tudi v prihodnje število kmetij zmanjševalo, saj so na mnogih ostali le stari ljudje, mladi pa so odšli v dolino in se zaposlili. Uspeh bo že, če bo TZO ohranila obseg odkupa na sedanji ravni. Kot smo v tem zapisu že ugotovili, računajo predvsem na večje tržno usmerjene kmetije.

Š. SOBOČAN

Že tisoča prikolica iz Agroservisa

V delovni organizaciji Agroservis sozda ABC POMURKA v M. Soboti, ki je sicer bolj znana po servisiranju osebnih in tovornih vozil ter kmetijske mehanizacije, so se leta 1981 v dogovoru s Tehnostrojem iz Ljutomera odločili za izdelavo dvoosnih traktorskih prikolic za kmetijstvo. Pred časom, to je leto in pol po uvedbi proizvodnje, so izdelali že tisočo traktorsko prikolico. Prikolice dobro prodajajo, čeprav niso ravno poceni, saj veljajo čez 100 tisoč dinarjev. Proizvodnja je že utečena in z njo nimajo težav, zatika se le oskrba s pnevmatikami.

Foto in teks: Boris Hegeduš

JOŽE IN SLAVICA SUKIČEVA IZ MARTINJA:

Rada bi zgradila goveji hlev

„Kaj bo z našim zasebnim kmetijstvom? Na kmečkih gospodarstvih ostajamo samo starejši ljudje, mladi pa na zemlji nočejo delati."

Taka in podobna jadikovanja slišimo vsak dan in v njih je veliko resnice. Res pa je tudi, da vsi mladi le ne beže s posestni režiji, torej bi tudi sam veliko delal, pa razne prevoze bi opravil, da bi bila gradnja cenejša."

Slavica in Jože iz Martinja sta nemočna; rada bi zgradila večji goveji hlev, v njem imela molznice, žal pu za zdaj njuni želji v zadrugi še niso prisluhnili. Prepričani smo pa, da se bo njuno veliko pričakovanje še letos izpolnilo. Foto: Š. S.

stev, ampak hočejo vzorno kmetovati. Seveda so sami večkrat nemočni. Takim, ki so pripravljeni proizvajati na zasebni zemlji in s tem tudi pripomoči, da vasi ne bodo propadle, je treba pomagati.

Pred dvema letoma sta se poročila Jože in Slavica iz Martinja. Jože je delal v soboški Panoniji Slavica pa v obratu Mure v Petrovcih. Potem ko sta se vzela, sta sklenila, da se posvetita zgolj zemlji in sta zapustila delo v tovarni. Nista hotela, da bi zemlja propadala. To pa toliko bolj, ker njuna kmetija meri 16 hektarjev, od tega je polovica gozda.

„Starši niso mogli zgraditi sodobnega govejega hleva, zato pa sva se zanj odločila midva. Rada bi zgradila hlev v taki velikosti, du bi lahko v njem bilo do 20 glav živine. Večkrat sem že šel na sedež moje temeljne zadružne organizacije, kjer sem izrazil to željo; obljubili so mi, da me pridejo obiskat, da bi videli, kje naj bi hlev stal, vendar ni nikogar blizu. Veste, rad bi dobil kreditna sredstva, saj sam nimam toliko denarja, da bi finansiral gradnjo objekta. Gradil bi ga pa seveda v tako imenovani lastni režiji, torej bi tudi sam veliko delal, pa razne prevoze bi opravil, da bi bila gradnja cenejša."

Tako nam je pravil Jože Sukič iz Martinja in tudi njegova žena Slavica je vse to potrdila. Dodala je:

„Ker je precej naših njiv na pobočjih, jih je težko obdelovati, če pa že, pa delo veliko stane, zato sva razmišljala, da bi nekaj teh površin namenila travništvu. Pašo smo tudi pri nas nekolikorili. V hlevu, ki ga bova zgradila, če bova le dobila kredit, želiva imeti kar največ molznic. Tako bi se rada tudi midva vključila v splošna družbena prizadevanja za čim večjo proizvodnjo hrane. Tudi zdaj predstavlja oddaja mleka glavnino sredstev za potrebe gospodinjstva. Dnevno ga oddava le 15 litrov, v prihodnje pa bi rada to količino nekajkrat povečala."

Jože je star 26 let, Slavica pa jih ima komaj 22. Torej sta še zelo mlada kmetovalca, ki jima je potrebno pomgati, da uresničita svojo željo: čimprej zgraditi ustrezno velik hlev za živino. Resno mislita ostati na kmetiji, proizvajati kar največ, čeprav se zavedata, da življenje na kmetih ni lahko, posebej še ne na goričkih pobočjih.

Š. SOBOČAN

TUDI TO SE ZGODI

TEKSTILNI TEHNIK NA TRAKTORJU

30-letni Jože Topolnik iz Banovec v ljutomerski občini je pred nekaj dnevi dejal:

„Če bi leta 1965, ko sem končal osnovno šolo, bili tako dobri časi za kmetijstvo, kot so zdaj, bi prav gotovo ostal doma in ne bi šel v tekstilno šolo."

Jože je bil torej pred 18 leti pred veliko odločitvijo. Odločil se je za nadaljnje šolanje in postal tekstilni tehnik. Zdaj je zaposlen v Mariborski tekstilni tovarni — TOZD Bombažna predilnica Ljutomer.

„Kaj ne rečem, da mi v službi ni prijetno. Kar dobro se pogovarjam med sodelavci, tudi plača ni slaba. Toda, če bi pred leti bili tako dobri časi za delo na kmetiji, kot so zadnja leta, bi bil verjetno samo kmet."

In kaj je Jože danes? Tekstilni tehnik, ki pa časa potem, ko pride domov, ne zapravlja tja v dan (kot veliko drugih), ampak poprime za delo na kmetiji.

„Le kaj bi jaz, ko ne bi bil moj Jože tako priden," je dejala 60-letna mati Ana. „Ve, mož oziroma oče je umrl in tako sva ostala sama. Jože pomaga, kjer le more, vsa pomembnejša dela s stroji opravi on, jaz pa se držim bolj doma. Imamo 7 krav v hlevu, imamo 20 svinj, ne zanemarjamo govejih pitancev, ne poljedelske proizvodnje."

Mati Ana je govorila v množini. Pozneje sem zvedel, da se bo Jože v kratkem poročil in je torej že upoštevala snaho.

„Res je, delo na kmetih nikoli ne manjka. Pri nas, kjer je malo družinskih članov, pa na posameznika pride veliko

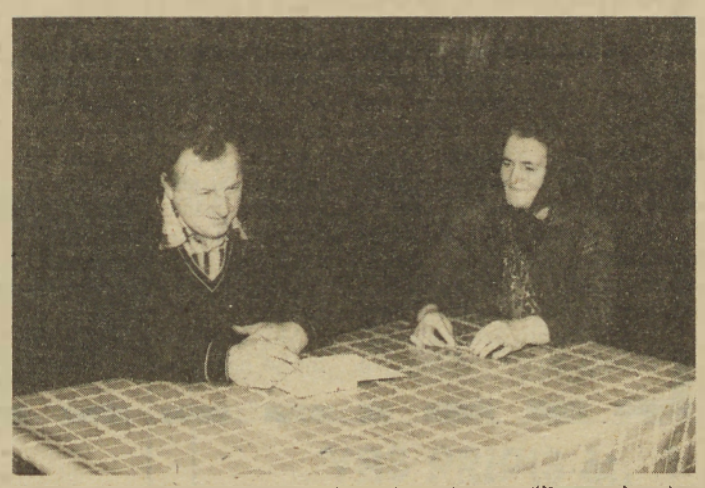

Jožeta Topolnika ob našem obisku sicer nismo našli na traktorju, ker je pač zima in je delo na poljih za nekaj časa prekinjeno, toda, če bi ga obiskali poleti, bi ga prav gotovo videli na njem. Zdaj pozimi, pa je čas, ko kmetje ugotavljajo uspešnost gospodarjenja in delajo načrte. Tako tudi Jože in njegova mati. Foto: Š. S.

opravil. Obdelujemo 10 hektarjev zemlje. Največ sejemo koruze. Lani, na primer, smo jo pridelovali na 3 in pol hektarjih. Tudi pšenico pridelujemo. Ob zadnji žetvi smo je pridobili na dveh hektarjih 5 tisoč kilogramov, od tega smo 4 tisoč kilogramov zamenjali za koruzo. Sladkorni pesi prav tako nismo obrnili hrbta; na 90 arih smo je pridelali 57 tisoč kilogramov, vsebovala je od 13 do 14 odstotkov sladkorja, in zanjo iztržili 140 tisočakov," je Jože predstavil poljedelsko proizvodnjo.

„Če že hočete zapisati, navedite, da imamo pomembnejše dohodke tudi v svinjskem in govejem hlevu. Pred kratkim smo prodali 4 bike, dnevno pa oddamo po 70 litrov mleka."

Pri govedoreji se je v pogovor vključila mati Ana.

Topolnikovi iz Banovec so torej pomembni proizvajalci hrane. Če bi Jože 1965. leta vedel, da bodo za kmetijstvo naposled nastopili taki časi, kot so zdaj, ko si na vseh koncih in krajih in z raznimi načini prizadevamo, da bi proizvedli čimveč hrane, bi se verjetno povsem posvetil kmetijstvu.

„Službe seveda ne bom pustil. Bom pa še naprej delal tudi na kmetiji, saj bi bilo škoda, če bi propadla."

Tako je menil Jože in jaz sem ga pohvalil, da kot tekstilni tehnik ne pozablja, da človek ne potrebuje le obleke, ampak predvsem hrano.

Topolnikovi so 1972. leta zgradili goveji hlev 19 krat 12 metrov. „Tedaj je bil to najsodobnejši hlev na našem območju, pozneje pa so se gradnje lotili še drugi kmetovalci, ki imajo zdaj še modernejše hleve. Naš hlev prav zdaj popravljamo, pa tudi prepleskali ga bomo. Izpopolniti nameravamo tudi stalež živine, zlasti pa bo treba privezati krave, ki bodo dale več mleka kot ga dajejo te, ki jih imamo zdaj. Še veliko drugih načrtov imamo, le časa je tako malo. Da sem popolnoma zaposlen, pa dokazuje tudi gradnja."

Jože gradi poleg stare hiše, ki sicer še dobro stoji, novo. Vanjo ne bo popeljal le svoje zaročenke, ampak tudi mater. Sploh je Ana zelo prijetna ženska in napredna. Nekateri starejši ljudje pač trmasto vztrajajo v starih hišah, rekoč: „Tu sem se narodil, tu hočem umreti!"

Š. SOBOČAN

Turnišče: cene pujskov

Pretekli četrtek (20. jan.) so rejci pripeljali na sejmišče v Turnišču samo 33 pujskov in jih tako kot teden dni prej niso vseh prodali. Prodajne cene so se gibale od 4.500,00 do 5.000,00 dinarjev za par. Sejem se začne vsak četrtek ob 7. uri.

Kruh je že od pamtiveka

Če govorimo, da so Rimljani kuhali prašička z mandeljnovim nadevom in začinjenega s poprom, luštrkom, čebulo, koreninicami, raztopljenimi v ribji omaki, je to zgolj podatek, ki nam ne more natančno priklicati okusov, barv in vonjav. V resnici so se spremenili proizvodi reje in pridelave, postopki priprave; pred davnim časom so bile opuščene številne začimbe; pozabljeni so bili odmerki in čas kuhanja; spremenili so se načini konzerviranja in fermentacije ter sploh obravnavanje hrane. Tako je vendar težavno obnoviti okus neke dobe.

Kljub tem mejam, ki jih je bilo nujno potrebno upoštevati, nameravamo raziskati, če že ne okusa, vsaj prehranjevalne navade in najpogostejša jedila velikih sredozemskih civilizacij, od katerih je zahodna kuhinja marsikaj prevzela. Dejstvo je, da umetnost pripravljanja hrane izvira iz ljudske modrosti in iz vsakdanje skušnje, pogosto temelječe na varčnosti in iznajdljivosti, čeprav si kasneje daje duška v učenih šolanih poklicih. Sledovi, pričevanja in zapiski, ki prihajajo iz rok v roke, se nanašajo na znamenje jedi, na prehrano za praznične dni, na stvaritve bogatih in mogočnih, na zapiske poklicnih kuharjev. Pri vsem tem pa ni res, so ta pričevanja najboljša, kar je dala kuhinja, ampak je res, da so podedovane navade in izraz ljudskega znanja.

Obnoviti in opisati prehranjevalne navade in kuharske običaje neke dobe je težavna naloga, ker ne obstaja pristno zgodovinopisje. Za nedavna obdobja so kuharske knjige. Iz starejših obdobij pa je ostalo malo ali pa nič. Iz prehrane je najbolj jasno vidno vsakdanje življenje in k sreči najdemo o njih značilne sledove in številne namige v najbolj različnih izrazilih: v umetnosti, v jeziku, v gledališču, v literaturi.

Prav gotovo je za kuhinjo stare dobe značilno, da je bila odvisna od tega, ali je imela določena živila, dovolj raznih poživil in ali je lahko zmerom zadovoljevala družbene potrebe. Poglavitna značilnost egipčanske, grške in rimske prehrane so bila žita, še posebej pšenica.

Kruh so poznali od nekdaj: kot poroča Biblija, ga je poznalo hebrejsko ljudstvo na Bližnjem vzhodu; tam so verjetno prvi odkrili kvašenje in način vzhajanja. Egipčani so gojili žitarice, cenili pšenico, med kamni mleli moko in izdelovali kruh. To izpričujejo slike in druge najdbe, med njimi odtisi v žgani glini kot prave najmanjše peči za peko na žerjavici.

Kruh so v Egiptu veliko jedli, saj je 500 let pred našim štetjem iznajditelj besede „zgodovina" Ekatej iz Mileta v enem od svojih etnografskih spisov egipčansko ljudstvo imenoval „jedce kruha". Umetnost pripravljanja drugačne hrane in kruha po pravilih pravega kuharstva je zasluga Grkov in se je pojavila približno tisoč let pred našim štetjem. Grki so mešali moke, in tako iznašli najboljšo moko, nato pa še slaščičarstvo. Zapustili so dokaze, da so uporabljali velike peči za kruh in majhne peči za slaščice, povsem podobne sedanjim. Atenej, pisec iz tretjega stoletja našega štetja, poroča, da so Grki že 500 let pred našim štetjem poznali več kot 70 vrst kruha: črni kruh iz raznih žit, ječmenov kruh, kruh iz žitnih otrobov in nato še celo vrsto začinjenih in nadišavljenih vrst kruha z dodatkom žafrana, suhega sadja, maščobe, mleka . . . Zanimivo je zabeležiti, da so tudi v Grčiji, tako kot v Egiptu in kasneje v rimski državi, poleg kruha poznali tudi na kamnih ali v peči pečene pogače, kruhovo kašo, testo in polente, ostanke prve in najosnovnejše uporabe mletih žit.

Ta ugotovitev nas uvaja v rimski svet, o katerem Plaut piše: „Splošno je znano, da so Rimljani pojedli več polente kakor kruha." Gre za prost prevod, vendar nam pove, kako zelo so antična ljudstva uporabljala z vodo razredčeno moko in kuhala kašo. Dejstvo, da je sedanji izraz „polenta" povezan predvsem s koruzo, ki tedaj v Sredozemlju še ni bila znana, nas ne ovira, da ga ne bi uporabljali kot najustreznejšega videzu in trdnosti, ki so ga morale imeti tedanje „goste kaše". Nemogoče in neprimerno bi bilo ugotoviti, kdaj in kako različno so predelovali žita, saj so po odkritjih to delali od antike do današnjih dni. Resnično je, da se je v Rimu najbolj čislani kruh imenoval „grški kruh" in da so najboljši peki prišli iz Grčije.

Prihodnič: MESO SO JEDLI SAMO BOGATI

Ko ne bo več Jadranskega morja

Nič ni stalnega na tem našem svetu. Tudi svet sam ne, toda sprememb v času ene generacije ne opazimo. V nepojmljivo daljnji prihodnosti ne bo več modrega Jadrana, ne Sredozemskega morja. Tudi Balkanskega polotoka ne bo več. Velikanski afriški kontinent se počasi premika proti severu, s svojim južnim koncem pa proti zahodu. „Samo" še petdeset milijonov let in Afrika se bo s takoimenovani evroazijsko ploščo zlila v nov velikanski kontinent. Celotna Evropa bo tako spremenila svoje lice. V prostoru od Skandinavije do sedanjega Kaspijskega jezera bo nastal velikanski gorski greben, morda celo višji od Himalaje. Portugalska, Španija in Francija se bodo „odlomile" od Evrope in postale otok. Podoben otok bo ostal tudi na jugu Afrike.: Južnoafriška republika, deli Kenije, Mozambika in Somalije.

Tudi indijski podkontinent pritiska na Indijo, ta pa s hitrostjo 5 centimetrov na leto v Himalajo in Tibet. Znanstveniki predpostavljajo, da se bosta čez kakšnih sto milijonov let od Azije odcepili današnja Kitajska in del Indokine. Če bo do tega res prišlo — nekateri tej trditvi nasprotujejo — potem se bo Kitajska sčasoma združila s kalifornijskim delom ZDA.

Teorija o pomikanju kontinentov je stara šele 70 let, postavil pa jo je Alfred Wegener. Najprej ji nihče ni verjel. Potem so znanstveniki dokazali, da je bil v začetku na Zemlji le en sam kontinent — Pangea. Ta se je „prelomil" in tako so nastali današnji kontinenti ter oceani in morja.

OČE IN SIN
Janezek pride k mami in toži:
— Oče mi je dal eno okrog ušes.
Ta trenutek stopi v kuhinjo oče in zakriči:
— Ne laži, smrkavec, drugače boš dobil še eno!

Družina Stone iz kalifornijskega mesta Santa Rose ima nekoliko neobičajno domačo žival. Pred dobrim letom se je Neal Stone odpravil nad divje svinje. Našel je mladiča in ga odnesel domov. Danes ima Penelopa — tako je živali ime — 140 kilogramov in kot kaže slika se z gospodinjo kar dobro razumeta. Težave so le, ker je stanovanje nekoliko premajhno.

DATUM
Metka bere časopis. Mati jo vpraša:
— Katerega smo danes?
— Ne vem.
— Pa poglej v časopis.
— Ne pomaga nič, ker je od včeraj.

POMOTA
Violinist v restavraciji stopi h gostu ki sedi za mizo in vpraša:
— Ste vi naročili Mozarta?
— Ne, ampak svinjsko kračo.

KDAJ KRAVE VELIKANKE?

Znanstvenikom, ki se ukvarjajo z genetiko, je uspel še en naravnost fantasičen podvig. V laboratorijih so ustvarili hibridno žival, kakršne mati narava doslej še ni poznala. V zarodek miši so vsadili gen, nosilec sporočila o proizvajanju hormona rasti, ki so ga vzeli iz podgane. Vsajeni del je naredil svoje: miška, ki je dobila podganji gen, je zrasla v še enkrat večjo živalco, kot so njene sestrice.

Za tem uspehom ležijo leta in leta marljivega raziskovanja in poskušanja treh biokemikov, Richarda Palmitera, Ronalda Evansa in Neala Birnberga. Genski vsadek so pozorno pripravljali, dokler jim ni uspelo vsadek sestaviti iz podganjega gena in mišjega gena. Slednji je služil le kot stikalo, ki je sprožilo delovanje podganjega gena v mišjem zarodku. Ta vzorčni genski vsadek so v več primerih poslali na pensylvanijsko univerzo, na oddelek za veterinarstvo, kjer so vsadke vcepili 170 mišjim zarodkom, nakar so zarodke vrnili v maternice samičk. Tako so se miške normalno razvijale do skotitve. Skotilo se je 20 miši velikank.

Morda bo kdo dejal: „Čemu so nam potrebne velikanske miši, ko pa se še teh ne moremo znebiti, ki nam zdaj odjedajo kar precejšen kos kruha? Odgovor seveda ni, da je omenjeni znanstveni podvig brez vrednosti. Nihče ne namerava rediti in gojiti miši, možno pa je, da bodo na osnovi teh uspešnih poskusov strokovnjaki izdelali zanesljiv način vzreje velikih živali, primernih za zakol in prehrano. Kar zamislimo si še enkrat večjo kravo, kokoš, zajca, prašiča, ovco!

Res je še daleč tisti čas, ko bodo na farmah gojili živali velikanke, a na obzorju vstajajo možnosti za bodočo prehrano človeštva.

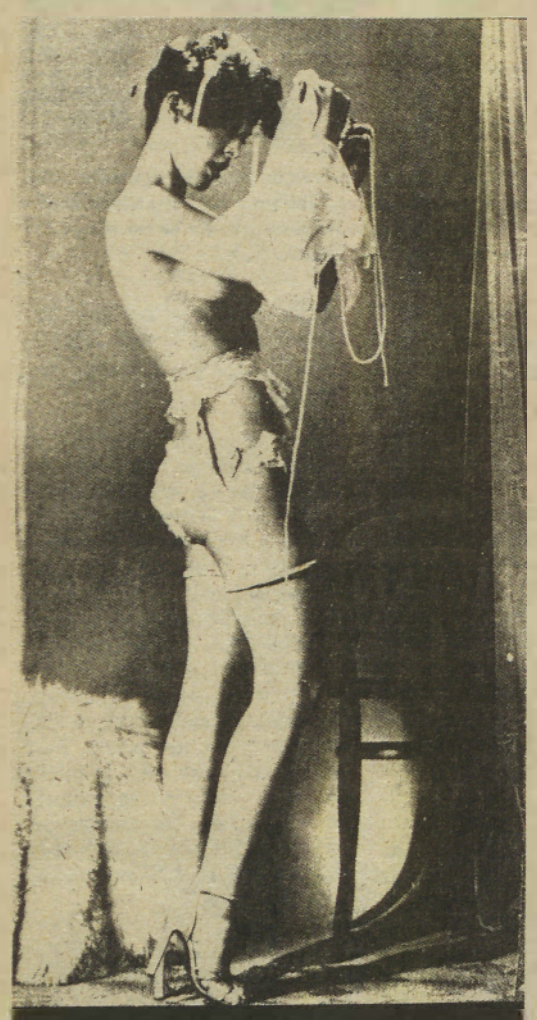

To ni posnetek z nedavno minulega sejma mode na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Za vse kaj več gre. Kot nekateri trdijo so se moški naveličali hula-hopk, zato modni kreatorji vse pogosteje propagirajo perilo s čipkami, kot ga prikazuje naša slika. Pravijo, da je romantično in privlačno.

VSAK PO SVOJE
Žena možu:
— Naša hišna pomočnica pričakuje otroka.
— Njena stvar.
— Ona trdi, da si ti oče.
— Moja stvar.
— Kaj pa naj delam jaz?
— Tvoja stvar!

NE PO OKUSU, TEMVEČ . . .
— Kaj je to? Vi temu rečete jabolčni zavitek?
— Ali sprašujete na osnovi okusa?
— Ne.
— Zakaj pa potem sprašujete?

Plastika za kmetijstvo

Svet je bogatejši za dvoje novih plastik, ki bodo morda pomagale, da bodo puščave ozelenele ali pa bodo vsaj omogočile sobnim rastlinam, da bodo preživele brez dolivanja sveže vode daljšo odsotnost svojih skrbnikov. Obe plastiki imata namreč to odlično lastnost, da lahko vsrkata tridesetkrat večjo težo vode, kot pa sta težki sami, rastlina pa vsrkano vodo dobi le, če njene korenine prodro v plastiko.

Obe novi umetni snovi spadata med polimere poliankrilinide, njun iznajditelj pa je britanski strokovnjak Allan Cooke. Prvo je nazval agrosok in je uporabna v obliki topljivih kroglic, ki jih pomešajo s peskom. Tako dobijo prst, ki odlično ohranja v sebi vodo in druge hranljive ali zdravilne raztopine.

Rastlina, posajena v takšni prsti, črpa vse, kar potrebuje za dobro in zdravo rast. Možno pa je tudi preko rastlin dajati živini zdravila, seveda če jih prej v raztopinah dajo prsti, pomešani z agrosokom.

Drugi polimer, erosel, ni topljiv. Nahaja se v obliki drobcenih zrn, namenjen pa je mešanju s semeni pred sejanjem. Ko ga skupaj s semenjem posejejo po njivi in jo dobro namočijo, se zrnca erosela spojijo v trdno prevleko, ki onemogoča, da bi puščavski veter raznesel plodno zemljo in semena, medtem ko rastlina, ko vzkali, zlahka predre zaščitno plast.

Za obe umetni snovi vlada med strokovnjaki za kmetijstvo veliko zanimanje, čeprav je tona erosela ali agrosoka razmeroma draga — 8 dolarjev.

xxx

Znanstveniki opažajo, da se človeku stopala nenehno povečujejo.

drugje smo prebrali

Nekdo je izračunal, da povprečen Evropejec v petdesetih letih življenja poje 30 ton kruha.

x x x

H. C. Andersen, svetovno znani pisec pravljic, se je pisati naučil šele s petnajstim letom starosti.

KDO JE KRIV
Tinček pride s krvavečim nosom iz šole. Mati ga vpraša:
— Spet si se pretepal z Jožkom! Kdo je začel?
— Jožek, on mi je prvi vrnil.

V BOLNIŠNICI — MALO ČRNA
— No, očka, ali imate kakšne posebne želje?
— Prosim, da bi me zdravili tako, da bo pogreb v nedeljo . . .

pomagamo varčevati

NAMESTO KOPANJA TUŠIRANJE

Močan porabnik električne energije je električni bojler, zato danes nekaj več o njem.

V gospodinjstvu odpade približno 7 do 10 odstotkov energije za pripravo tople vode. Pri tem je poraba tople vode za vsako gospodinjstvo različna in spremenljiva; odvisna je od potrošnikove navade in individualnega ter gospodinjskega standarda.

Poprečna poraba vode se giblje med 40 in 150 litri na dan na osebo (računano s temperaturo vod 45 stopinj Celzija). V kopalnici porabimo 60 — 70 odstotkov, v kuhinji pa 30 do 40 odstotkov tople vode.

Pri pripravi tople vode varčujemo tako, da:

1. izbiramo ustrezne vrste in velikosti bojlerjev;
2. optimalno naravnamo termostat bojlerja;
3. pravilno nameščamo bojlerje;
4. čimbolje izoliramo toplovodne instalacije;
5. izbiramo kvalitetne bojlerje;
6. zamenjamo kopanje v kadi s tuširanjem;
7. namestimo avtomatsko regulacijo temperature vodnega curka;
8. zapiramo in popravljamo pokvarjene pipe;
9. pravilno in redno vzdržujemo električne bojlerje in drugo toplovodno napeljavo.

Preden se odločimo za nakup električnih grelnikov za vodo, moramo vedeti:

a) kolikšna je poprečna poraba tople vode v našem gospodinjstvu (glede na to bomo izbrali ustrezno velik bojler);

b) kakšna je naša hišna električna in vodovodna instalacija.

V kuhinji, kjer pripravljajo hrano za manjša gospodinjstva, zadostuje nizkotlačni bojler od 5 do 10 litrov, za večja gospodinjstva pa 15-litrski bojler. V kopalnici je za prho dovolj 30-litrski bojler, za kopanje v kadi pa 80-litrski visokotlačni. Če pa je več izlivnih mest (kad, pomivalnik) potrebujemo visokotlačni bojler od 80 do 120 litrov.

Segrevati vodo na previsoko temperaturo ni smotrno. Večina bojlerjev je konstruiranih tako, da segrevajo vodo največ do 85 stopinj Celzija. Pokazalo se je, da je optimalna nastavitev temperature v bojlerjih glede na izgube in izločanje kamna 45 do 60 stopinj Celzija, vendar je potrebno, kadar se nameravamo kopati v kadi, nastaviti termostat na najvišjo temperaturo, da bi imel bojler polno toplotno zmogljivost, sicer tople vode za polno kad ne bo dovolj.

V stanovanjih, kjer so porabniki tople vode precej daleč narazen, raje nameščamo večje število bojlerjev. Če pa so prostori, kjer uporabljamo toplo vodo (kopalnica, kuhinja, pralnica itd), ob isti instalacijski steni, lahko namestimo en večji bojler, vendar samo pod pogojem, da vsakodnevno rabimo večje količine tople vode. V manjših stanovanjih in povsod tam, kjer potrebujemo toplo vodo vsak dan samo v enem prostoru (npr. kuhinji), se raje odločajmo za večje število manjših bojlerjev.

Kotel bojlerja obdaja toplotna izolacija (trdi ali mehki poliuretan, steklena volna), ki preprečuje večje toplotne izgube. Pri nakupu bojlerja se pozanimajmo za kvaliteto njegove izolacije. To je pomemben kriterij kvalitete, ker bojler s slabo izolacijo ne ogreva vode smotrno.

Za kopanje v kadi porabimo od 140 do 180 litrov tople vode temperature 37 stopinj. Da jo ogrejemo, je potrebno od 4,6 do 6 kWh električne energije. Če pa se tuširamo, je potrebno od 30 do 50 litrov vode, za njeno segretje pa le 1 do 2 kWh električne energije. Torej tudi tu lahko veliko privarčujemo.

Večni problem pri uporabi tople vode je nepotrebna izguba vode in energije pri nastavljanju temperature vodnega curka. Ko odpremo pipe, je voda enkrat prevroča, drugič prehladna in jo moramo zato regulirati. Pri varčevanju električne energije bi nam bila v veliko pomoč termostatska mešalna baterija, s katero bi tako privarčevali energijo in denar. Uporabljamo jo tako, da nastavimo na baterijski skali želeno temperaturo, in ko odpremo pipo, začne teči voda zaželene temperature.

Če nam iz pokvarjene pipe teče samo 10 kapljic v minuti, je to 170 litrov vode na mesec. Če je ta voda ogreta na 50 stopinj Celzija, zanjo porabimo 8,5 kWh električne energije.

Pravilno in redno vzdrževanje bojlerja sicer ne vpliva dosti na smotrnejšo porabo električne energije, je pa vendar pomembno za varno in pravilno delovanje bojlerjev. Vodni kamen ali kotlovec, ki se nabira na notranjem ohišju in predvsem na grelcu bojlerja, je neugoden, ker zaradi tega grelec nima dobrega toplotnega stika s kapilarnim termostatom in ga zato termostat ne izklopi pravočasno, nabrani kamen pa se včasih tudi lomi in onesnažuje vodo. Močni grelci z velikimi oblogami kamna šumijo, in to moti; pri malih bojlerjih z velikimi oblogami pa se začne zapirati odtočna odprtina in voda lahko le po malem odteka, ali pa se odtočna odprtina popolnoma zapre. Priporočljivo je torej občasno očistiti kamen z grelca. Kotlovec čistite tedaj, ko zaradi njega opazite kakšne motnje v delovanju bojlerja.

NORMATIVI ŽIVIL V GOSTINSTVU

V gostinstvu veljajo od 1963. leta poleg splošnih navad tudi posebne navade, ki se nanašajo na pripravo in postrežbo jedi in pijače ter sprejemanje gostov na prenočevanje. Navade, ki veljajo za strežbo, določajo, da mora imeti vsaka gostinska OZD in samostojni gostinec svoje normative jedi in pijač. Tem normativom morajo ustrezati količine hrane, ki jih gostinski obrat nudi, gostu pa morajo te normative (napisane na papirju) pokazati, če to zahteva.

Čeprav lahko imajo posamezni gostinski lokali „svoje" normative (teža posameznih jedi), pa so se vendarle izoblikovali normativi, ki se jih bolj ali manj drže. Ne drže se jih tam, kjer dobijo malo porcijo. Da bi bili ustrezno informirani, koliko morate dobiti za svoj denar, navajamo nekaj primerov: biftek 18 dkg, bržola 16 dkg, ramstek 18 dkg, goveja pečenka brez kosti 18 dkg, goveji golaž 12 dkg (trije kosi najmanj), čevapčiči ali pleskavica 18 dkg, tatarski biftek 14 dkg, kuhani vampi 18 dkg; naravni telečji zrezek 18 dkg, telečji paprikaš — perkelt 12 dkg (trije kosi najmanj); svinjska zarebrnica 20 dkg, kuhana šunka 10 dkg, svinjski zrezek 18 dkg; ribe: očiščene cela riba 25 dkg, fileji 18 dkg.

IZŽREBANI REŠEVALCI NOVOLETNE KRIŽANKE

Do določenega roka smo prejeli 180 rešitev novoletne križanke. Žreb je nagrade takole razdelil:

1. nagrado — 500 dinarjev — prejme Rudi Šepetavc, Ljubljana, Vlahovičeva 26.

2. nagrado — 300 dinarjev — dobi Angelca Gabor, Črenšovci 135, p. Črenšovci.

3. nagrado — 200 dinarjev — prejme Andreja Tuš, Lendavska 4/d, 69000 Murska Sobota.

4. nagrado — 200 dinarjev — prejme Olga Gaberc, 69242 Križevci pri Ljutomeru.

5. nagrado — 200 dinarjev — dobi Valerija Šnurer, Titova ul. 14, 69000 Murska Sobota.

Nagrajencem čestitamo, ostalim se zahvaljujemo za sodelovanje in želimo več sreče ob prihodnjih žrebanjih. Nagrade bomo poslali po pošti.

REŠITEV NOVOLETNE KRIŽANKE — *Vodoravno: Aman, uskok, Dana, Štore, urat, oker, Toto, Bojan, kork, Aralsk, vsem prijateljem, vrani, Ibar, lc, E, Sagan, Est, južina, etat; trola, Stara Pazova, Ali, resa, Rtanj, Javanec, ej, antimon, ura, Slovenka, ŠD, nagib, Harlekin, pas, nad, kaki, avioni, stelit, otor, nart, Napo, Karlina, sobolj, Marinetti, Tivat, trenje, Atika, alt, Anica.*

SESTAVIL MARKO NAPAST	TEŽNJA PO TEKMOVANJU, RIVALITETA	ZNAK, KI OKLEPA BESEDO ALI ZNAK	GOBEZDAČ	PRITISK MNOŽICE, GNEČA	PESMI HVALNICE, SLAVILNE PESMI	SLOVENSKI IGRALEC (BERT)	TRPEŽNA ŽENSKA PRIČESKA
NATANČNOST							
DRŽAVA V JUŽNI AMERIKI							
NERESNIČNA, ZLONAMERNA IZJAVA							
MUSLIMANSKO SVETO MESTO					AVTOMOBILSKA OZNAKA LJUBLJANE		
DRAGULJ PRELIVAJOČIH SE BARV					ALFRED NOBEL / TEKOČINA V ŽILAH		
AVTOMOBILSKA OZNAKA VALJEVA			MESTO V SEVERNI ITALIJI	OŽINA NA MALAJI / KRILO RIMSKE LEGIJE			
PIKANTNA SRBSKA SOLATA						IGRA S 54 KARTAMI	POVELJE LOVSKEMU PSU
RIMSKO ŠTEVILO 50		IZDRAMA DRUŽBA / TEKOČINA ZA NARKOZO					
ITALIJANSKA REKA					ALBERT PAPLER / FIGURA PRI ČETVORKI		
PEVEC PESTNER				JUNAK GOTOVČEVE OPERE / VZKLIK			
ČLAN SENATA V ZDA							
LADJA ZA PREVOZ VLAKOV							

REŠITEV PREJŠNJE KRIZANKE — Vodoravno: krompir, ravioli, omikron, Šar, kg, Njasa, JA, osat, analiza, rabinat, S, anali, trs, Re, vesljaji, opij, Ag.

recept za vas

GOLAŽ IZ KLOBAS

Sestavine: 4 pare klobasic (safalade ali druge tovrstne klobase), 1 kilogram krompirja, 2 zeleni papriki, 2 paradižnika, 1 srednje velika čebula, zvrhana žlica rdeče paprike, 5 žlic olja ali masti, sol.

Na maščobi prepražimo drobno zrezano čebulo, nanjo damo olupljen in po dolgem na štiri dele zrezan krompir, posipljemo z rdečo papriko, vse dobro zmešamo in v lastnem soku malo prepražimo. Dodamo olupljen, na režnje zrezan paradižnik, na koščke lomljeno zeleno papriko, solimo in prilijemo toliko vode, da vse skoraj pokrije. Kuhamo pokrito skoraj do mehkega. Dodamo oprane klobase in bolj v pari kot v vodi skuhamo do mehkega. Če uporabimo safalade ali hrenovke, tedaj jih dodamo že takrat, ko je krompir na pol mehak, in skuhamo. Dodamo solato ali kisle kumare.

Golaž iz klobas uvrščamo med tako imenovane hitro pripravljene jedi.

pravni nasvet

Odmor med delom in dopust

Vprašanje: Je delavec s polovičnim delovnim časom upravičen do dnevnega odmora?

Po določbi 1. odstavka 86. člena zakona o delovnih razmerjih traja odmor pri delu z nepretrganim polnim delovnim časom največ 30 minut (v posebnih delovnih pogojih največ 1 uro). Odmor se ne sme določiti na začetku ali na koncu delovnega časa.

Iz te določbe jasno sledi, da med polovičnim delovnim časom ni odmora, če ni v samoupravnem splošnem aktu drugače določeno. Smisel odmora je namreč v tem, da si delavec zbere glede na ritem delovnega procesa nove moči za nadaljnje delo, kar pri skrajšanem delovnem času praviloma ni potrebno.

— — —

Vprašanje: Se proste sobote upoštevajo pri izrabi letnega dopusta?

Po 63. členu Zakona o delovnih razmerjih traja delovni čas delavcev 42 ur na teden. Delavci pa lahko vpeljejo delovni teden, ki traja najmanj 5 delovnih dni. V takih primerih se jim sorazmerno poveča dnevni delovni čas ob ostalih dnevih v tednu in imajo zato proste sobote. V času letnega dopusta pa delavci „sobotne ure" ne oddelajo v ostalih dnevih tedna in se zato po 3. odstavku 93. člena Zakona o delovnih razmerjih prosta sobota šteje kot delovni dan. Če delavec izrabi letni dopust v nepretrganem trajanju, kar je pravilo po 93. členu zakona o delovnih razmerjih, potem prištevanje prostih sobot k letnemu dopustu ne sme predstavljati nobene težave. Pri drobljenju letnega dopusta, pri čemer mora en del dopusta trajati nepretrgano najmanj 12 delovnih dni, pa se izraba letnega dopusta izračuna v skladu z določbami samoupravnega splošnega akta ali ob upoštevanju delovnih ur ali z vnaprejšnjim odštetjem števila prostih sobot, kot da bi delavec izrabil nepretrgani letni dopust, n. pr.: če ima delavec 24 delovnih dni letnega dopusta, se mu odštejejo 4 proste sobote, kar pomeni, da ima pravico izrabiti 20 delovnih dni brez prostih sobot.

Sodišče združenega dela
v Murski Soboti

NAŠA RISBA-VAŠ PRIPIS

Naša nova rubrika je med bralci naletela na velik odziv in že za prvo karikaturo smo prejeli cel kup duhovitih podpisov. Nekaj jih danes objavljamo, še naprej pa pričakujemo vaše sodelovanje. Pripisi naj bodo čim krajši, vse objavljene pa tudi honoriramo, zato ne pozabite pripisati vašega naslova. Pripis pod našanio karikaturo pričakujemo do 3. februarja na naslov: **VESTNIK, Titova 29/I, 69000 Murska Sobota,** s pripisom **NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS št. 3.**

VAŠ PRIPIS št. 1

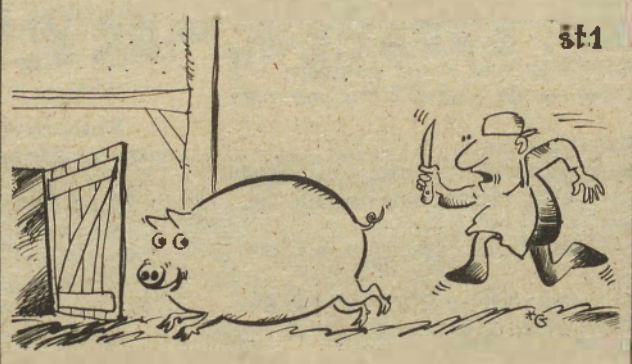

Pri moj duš! Ta izhod je pa ZIS pozabil zapreti. Še en prašič bo šel v širni svet. (E. H. Nova Gorica)

Mesar Pomurke: Če smo te že tako drago plačali, nam zdaj ja ne boš ušel na Hrvaško! (Š. K. Dobrovnik)

Le ujemi me, saj tvoje bodo tako le zavore, glava in rep, ostalo šlo bo v širni svet! (E. K. M. Sobota)

Pameten se vedno izogne prenagljenim sklepom. (D. T. Kupšinci)

ČIGAV JE AVTO

— Je ta avto tvoj?

— Kakor nanese. Če je opran, je od žene, če je ples, od hčerke, če je tekma, je od sina, kadar pa mora na popravilo, pa je moj.

STOLETNIK

Reporter pride na obisk k možu, ki je dopolnil sto let.

— Upam, da vas bom čez deset let spet lahko obiskal.

— O, zakaj pa ne, saj ste videti prav čvrsti.

IZ DŽOUŽIJOVOGA DNEVNIKA

V lokalnem kinoju, 'Park' so že długo nowi, tonci notu. Zato je pa nika nej ci, dera o nedelo zadovrana za nijani film Robin Hud plačajo 3-krat vstopnine. Siki dera, vlera kumaj slovenski znajo vlati so nej krijvi, ci je zvanka opremljena s podnapisi v hrvatskim, ci je pa v dvorani malo, je tisti nej tako strašno. Glavno je, ka te vlati, pri vsakoj predstavi, kaj mora človek vedeli o nekaj, dobro kinoju.

KRIŽEM PO NAŠIH KRAŽEM ŠOLAH

UREJA JOŽE GRAJ

Dragi šolarji,

vem, da ste še na počitnicah in da si najbrž prav malo belite glave s šolskimi skrbmi; in tudi delo v dopisniških krožkih zdaj miruje. Morda pa vam je vseeno kdaj pa kdaj vsaj malo dolg čas? Kaj če bi takrat vzeli v roke papir in svinčnik pa mi kaj napisali ali narisali! Ker ravno v teh dneh pripravljamo številko, ki bo nekoliko bolj kot običajno obarvana s prispevki s kulturnega področja, bi se lahko tudi vi malo bolj „kulturno" naravnali. Pričakujem torej, da mi boste pisali o delovanju pionirskih kulturnoumetniških društev na vaših šolah in kako je s kulturno dejavnostjo v vašem kraju. To bo najbrž malo težje, a poskusiti velja.

Do konca počitnic vam želim še veliko prijetnih dogodivščin!

P. S.: Če se boste odzvali na moje povabilo, potem pohitite, ker se precej mudi!

MOJA DOMOVINA

Moja domovina so sonce in potok, šola, narava in cvetje, mir in svoboda.

Po svetu je veliko vojn. Ljudje trepetajo, se bojijo, da jim sovražnik ne vzame zadnje iskrice življenja. Ptice ne morejo svobodno letati pod nebom. Otroci trepetajo in sključeni od lakote prosijo, naj jim kdo pomaga, naj se jih kdo usmili. Narava je uničena, nikjer ni topline-ljubezni. Vsepovsod trupla otrok, žena, mož in starcev.

Moja domovina pa živi v miru. Lahko se svobodno gibljemo, prepevamo, igramo in se učimo. Nihče nas ne preganja, ni nam treba trepetati za življenja. Svobodni smo. Svobodo in mir so nam priborili naši stari očetje in mnogi so tudi padli.

Moja domovina je vse, kar je lepega in pravičnega, vse, kar lahko ljubiš. Mojo domovino bi delila z vsemi otroki po svetu, ki trpijo lakoto in trepetajo pred kruto sovražnikovo roko.

Vesna Vajs, 4. b
OŠ Gornja Radgona

IZBRANA RISBA: »Kako bi se drsali, če bi bilo več ledu!« — Narisal Robi Graj, 6. raz. OŠ Dane Šumenjak Murska Sobota.

Srečanje z najljubšim junakom iz knjige

Nekega večera sem pospravljala svojo knjižno polico. Bila sem čisto brez volje, saj je zunaj deževalo, dežja pa ne maram. Nenadoma mi pade v roko knjiga, ki je bila skrita v kotu police. Obrisala sem jo, ker je bila prašna in jo hotela odložiti, ko mi oko zastane na naslovu knjige Hiša tisočerih letern. Ta naslov je zbudil v meni zanimanje. Knjigo sem bežno prelistala in se v mislih preselila na daljni Orient, kjer se odvija zgodba te knjige.

Glavni junak je dekle, ki pri šestnajstih letih odide v Honkong kot tajnica zbiratelja umetnin. Dekle je vase zaprto, dostikrat zamišljeno, a zelo lepo. Zanimajo jo starine in umetnine Daljnega vzhoda. V Honkongu živi v hiši tisočerih latern. Tu spoznava prelepo kulturo Orienta in značaja različnih ljudi. Sama postane žrtev zarote, vendar to pravočasno spozna in se reši. S tem pa tudi odkrije skrivnost hiše tisočerih letern.

V mislih podoživljam vsebino knjige in občudujem pisateljičino sposobnost opisovanja značajev in prelepo opisane naravne lepote Orienta.

Tisti večer sem se v sanjah odselila na Daljni vzhod. Sprehajala sem se po temačnih hodnikih hiše tisočerih latern in raziskovala grobnico kralja, ki je v tem dvorcu umrl. Na koncu nekega hodnika so zaškripala vrata, predme pa se je vsul snop svetlobe. Sredi svetlobe je zablestela postava nekega dekleta. Od strahu sem otrpnila. Iz svetlobe so se jeli počasi luščiti obrisi obraza, spoznala sem jo. Bila je junakinja knjige Hiša tisočerih latern. Želela sem se je dotakniti, jo ogovoriti, a besede mi nikakor niso šle iz ust. Dekle me je pogledalo s solznimi očmi, me prijelo za roko in odvedlo v neki temačen prostor. Tam mi je bila pokazala zlati kip boginje ljubezni. Oči kipa so bile iz smaragdov. Privlačna moč teh oči me je prisilila, da se nisem premikala. Zrla sem v njih kot okamenela. Boginja ljubezni je spregovorila: „Dekle, ki tu pred mano sediš, poslušaj mojo zgodbo!" Prisluhnila sem ji. Pripovedovala je o prekletstvu hiše tisočerih latern, ki zahteva smrt vsakega belokožca, ki prestopi njen prag. Ukazala mi je, naj odidem od tod in naj ne vznemirjam duhov hiše. Obrnila sem se proti vratom, da bi poklicala dekle iz knjige, toda ni je več bilo, proti meni pa so počasi lezle tri kobre, čuvarke grobnice. Od strahu sem zakričala in se zbudila doma v svoji postelji.

Žal mi je bilo, da sem se zbudila ravno ob najbolj napetem trenutku. Želela sem si, da bi se povrnila nazaj v sanjski svet, toda ni šlo. Oglasila se je namreč budilka, ki me je spomnila na šolo in na svet resničnosti, ki je včasih tako krut.

Melanija Fabčič, 7. e OŠ Drago Lugarič
Lendava

Moje otroštvo je varno

Moje otroštvo je varno. Ko je tema, jaz pa grem iz šole, sem bolj varna, ker imam na torbici odsevno luč. Nisem varna sama pred prometom, ampak tudi pred sovražniki. Naša domovina je svobodna. Ne bojim se spati, saj so vse dni in noči vojaki na straži. Varna sem tudi pred nalivom. Če dežuje, odidem v hišo.

Nekega večera je zelo grmelo in se bliskalo. Lilo je. Takrat me je bilo močno strah. Naenkrat se je močno zabliskalo in zagrmelo. Mama je šla na cesto gledat, če se ni kje kaj zgodilo. Pritekla je noter in hitela, da pri Grahovih gori, ker je udarila strela. Oče je zbežal tja pomagat reševat. Udarilo je v skedenj. Zgorela je slama, krma in vse leseno. Od takrat me je nevihte hudo strah.

Pred strelo se bomo zavarovali s strelovodom. Pred stromaštvom se bomo zavarovali z znanjem in delom. Svoje zdravje bomo zavarovali s pametnim življenjem.

In kako bomo zavarovali svobodo in mir? Z ljubeznijo do domačega praga, do bratskih narodov. Tako nam je dejal tovariš Tito. Če bi se po njegovih besedah ravnali vsi, bi imeli varno otroštvo vsi otroci po vsem svetu.

Jožica Lukač, 4. a
OŠ Bakovci

SMEŠNA ZGODBA

Zelo rad se spominjam dogodkov iz vrtca, najraje pa tistega, ko sem pobegnil domov. Tovarišica Irena je čez čaz opazila, da me ni v skupini. Skočila je na svoje motorno kolo in me iskala po mestu. Prišla je tudi k nam domov. Doma je bila stara mama. Njej sem se že prej zlagal, da sem tovarišici povedal, da grem domov. Ko je čez nekaj časa pozvonila, sem zlezel pod mizo. Seveda je bila tovarišica Irena vsa prestrašena in zasopla, saj je tekla vse do tretjega nadstropja. Stara mama ji je ponudila stol in skuhala močno kavico, da si je opomogla. Jaz pa toliko časa nisem šel izpod mize, dokler tovarišica ni odšla.

Drugi dan je pripotovala še druga stara mama. Ker je bil dan starčkov, so bile babice in dedki povabljeni v vrtec, da bi videli, kaj smo se mi, vnučki, naučili. Vse je bilo dobro in veselo, dokler ni bilo treba oditi v vrtec. Nekaj me je prijelo in nisem in nisem hotel iti. Stari mami sta jokali, jaz pa sem še bolj vztrajal pri svojem. Ko sem se čez nekaj časa naveličal cmerjenja starih mam, sem ju z veliko zamudo odpeljal v vrtec.

Miran Tobias, 5. b
OŠ Edvardd Kardelj Murska Sobota

NAŠE KOLINE

Zjutraj so k nam prišli dedek, oma, sestrične, stric in teta. Zaklali smo prašička. Dedek ga je ustrelil, stric pa ga je zabodel. Kri je tekla v skledo. Mama je pripravila krvav močnik. Meso smo razkosali, ga dali v hladilnik, nekaj pa ga bomo spravili v „kiblo".

Darja Kocbek
OŠ Spodnja Ščavnica

Paul Busson — UPORNIK MELHIOR (DNEVNIK IZ FRANCOSKE REVOLUCIJE)

Prevedel: Vladimir Komidar

11

Ležal je nepremično, ves modrikast po obrazu. Na razcapani srajci je bilo videti, kako mu srce burno utripa. Pod hrbtom, na katerem je ležal, se je nabrala temna mlakuža krvi. Približal se je vojaški brivec, položil kaznovancu za hip roko na prsi, nato pa je pomignil dvema vojakoma in jima ukazal, naj nezavestnega tovariša obrneta. Iz svoje torbe je izvlekel steklenico octa, s katerim je polil razbičani Kreglov hrbet.

Mučenec se je osvestil in zarjul od bolečine.

»Vendar zopet cvili!« mi je rekel sosed Wetzlaff. »Spet ga bomo krepko pozdravili s svojimi palmami . . .«

Napol nezavestnega jadikovalca so dvignili in kljub brezizglednemu upiranju pahnili tretjič in zadnjič v nevarni prehod.

Toda tokrat ni prišal daleč. Na tretjini poti je omahnil. Pretepali so ga tovariši, ki sta jih od zadaj vzpodbujala s palicama nadzirujoče podčastnika. Ni se več ganil.

»Zdaj ga je konec!« je nekdo pripomnil. Povesili smo palice.

Iznenada pa je onemogli tovariš planil kvišku in zdirjal kot puščica skozi prehod. Zadelo ga je le malo šib osuplih vojakov. Besni kaplarji so pretepali tiste, ki so nasedli prevari.

»Takšen slepar! Takšna propalica!« so psovali. Tekač je stal izven živega hodnika in se kljub bolečinam smehljal.

Od zgoraj je bilo slišati svojevrstno hehetanje. Pogledali smo kvišku. Pri oknih častniških stanovanj je stalo nekaj nališpanih dam, ki so tiščale k ustom žepne robčke in se smejale do onemoglosti.

Bobni so nas pozvali k povratku.

17. Obračun z vojaško deklino Katarino

V stražarnici je brlela oljnata svetilka. Stena je bila zamazana od razmaščenih stenic. Po tleh so ležale prazne steklenice žganja, a tudi po mizah se jih ni manjkalo. Pod črnikastim stropom se je vil cel oblak tobačnega dima. Že davno so zatrobili počitek ali voljno, vendar se ni še nihče zleknil na pograd.

»Ko bi le prišla, Kinner«, je rekel prostak Hahnfuss. »Ženske njene baže so bolj zvite od lisic!«

Vprav, ko je izgovoril te besede, so se odprla vrata. Vstopil je Wetzlaff z deklino.

Podčastnik je prikimal, površno premeril punčaro in se podvizal iz sobe. Za njim so takoj zapahnili in zaklenili vrata.

Vojaška deklina je stala zdaj sama med številnimi možmi in pogled ji je drsel v sobi od enega do drugega. Predrzen nasmeh pa se ji je spremenil v strah. Avba ji je bila zmečkana, obleka zamazana, pete na čevljih pa so jile obrabljene. Popraskala se je okrog bokov. Zadržan molk ji je vrnil strah. Hotela je pobegniti. Ko je videla, da so vrata zaklenjena, je izdavila: »No, fantje, mar me nočete izpustiti?«

»Stvar je namreč taka . . .« je povzel prostak in si s tlečo gobo prižgal pipo. »Ti si nas namreč nalagala?!«

»Več nego enkrat smo te povprašali, kako je s tvojim notranjim zdravjem, ali ni res? Sicer se zate ne bi potegovali. Zdaj si poglej Beverova! Beverov pridi sem!«

Poklicani stražar je pristopil. Prestak mu je odpel obleko, telovnik in dvignil srajco.

Na moževih prsih je bilo polno odurnih rdečih madežev.

»Katrca, mar misliš, da pride taka reč od telovnika??« je oprezal prostak. »Ti madeži so Francozi!«

Dekle je razodevalo bes in grozo.

»To naj bo od mene? Od mene?« je zavreščala in uporno naslonila roki ob boka. »Ušive mrhe! Se danes se bom pritožila pri gospodu podčastniku, potem pa boste videli, če . . .«

»Dovolj!« je zavpil prostak in jo udaril po ustih, da je zakričala. Umolknila je. Na spodnju ustnici ji je izstopila kaplja krvi.

»Dol s cunjami!«

Vpila je, cvilila kot podgana, suvala z nogama okrog sebe in grizla. Toda vse to ji ni nič pomagalo. Močne pesti so jo besno popadle z vseh strani. V nekaj trenutkih je že kazala bedno goloto svojega obrabljenega telesa, zvijajoč se med trdnimi prijemi.

»Prinesite svetilko!«

Prostak jo je osvetlil z oljenico. Vreča kaplja je kanila deklini na kožo, da je kriknila od bolečine.

»Nikar se ne boj! Spekli te ne bomo . . .« jo je miril. »Poglejte si te lise, tovariši!«

S prstom je pokazal številne belkaste madeže, ki so se odražali od zagorele kože na tilniku in ramenih.

»Ničvrednica, ali bi rada še zdaj tajila, da nisi po francoski okužena in strupena?«

Nekaj časa je molčala, potem pa dvignila glavo in pljunila prostaku naravnost v obraz.

»Le počakaj, izrodek!« je prostak mirno povzel in si z rokavom obrisal obraz. »Kaj menite, tovariši? Pojdimo malo jahat!«

»Kar začni!« so kričali. »Na kobilo!«

»Belka si že od rojstva«, je nadaljeval prostak in ji puhnil smrdljivi dim s svoje pipe v obraz. »Mar bi rada postala rujavka?«

»Prekleti svinjarji!« je siknila in se zasopla vzpela. »Ven hočem! Pustite me ven!«

Obupnim klicem zlostavljene ženske so se krohotali, nato pa so se opremili s pastami za čevlje in krtačami ter se vrgli nanjo.

»Najraje imam črno kobilo!« je vzkliknil prostak iz vrveža. »Dajte mi črne paste za čevlje!«

Doslej sem omamljen od nenavadnega dogodka sedel na pogradu. Nato pa se mi je vse skupaj zastudilo. Po eni plati so me osupnili, po drugi plati pa sem sočustvoval s ponižano žensko. Drgnili so jo z grobimi krtačami po koži, da je jadikovala. Potem so ji s težkimi škornji stopili na nogi. Vila se je kot jegulja, tulila kot žival. Neki surovež se ji je približal z bičem, ona pa je prosila usmiljenja. Izrekla je najbolj odurne kletve.

»Kaj ji boste storili?« sem zaklical Wetzlaffu in ga trdno prijel za rokav.

»Nameravamo jo temeljito osnažiti«, je zagodrnjal. »Potem bo morala teči na dolgem povodcu, dokler se ne bo sesedla. Takšna je naša igra s kobilico, fant!«

Vzkliknila je. Prostak jo je zagrabil od zadaj in jo tako trdno držal, da se ni mogla ganiti.

»Kar po njej, tovariši!« je ščuval prostak vrstnike.

Tedaj sem priskočil, mu strgal roki z deklininega telesa in se postavil pred njo v bran.

»Pustite jo!« sem zavpil. »Preč od nje!«

»Glej ga no, Renteja!« je nekdo izustil.

Togotni Wetzlaff se mi je približal upadlega lica in stisnjenih pesti. Mirno in odločno sem ga pogledal.

Odvrnil mi je razjarjenega pogleda, vendar razpustil pesti.

Vsi so umolknili ter me osuplo zrli.

»Tovariši«, sem spregovoril, »usmilite se je. Ona ni kriva.« Tako siromašna je in zapuščena, kakor smo mi vsi!

Stopil sem k vratom, ne da bi mi kdo branil, ji pobral cunje in ji jih izročil.

»Pojdi, Katarina!« Svoj lastni glas sem slišal, tako tiho je bilo okrog mene.

Buljila je vame, se sklonila, kakor da bi mi hotela poljubiti roko, se hripavo nasmehnila in zbežala ven. Slišali smo še, kako je bosa tekla čez tlakovano dvorišče.

Nihče ni spregovoril.

Vojaki so začeli počasi zlagati škatle in krtače na odrejena mesta. Nekdo je glasno zazehal.

Potem se je Wetzlaff čudno namuznil, stopil predme, zmajal z glavo in me pozorno opazoval.

»Res je«, je zamrmral, »Dronte ima v očeh, pogled mu daje oblast!«

Nihče se ni več oglasil.

Molče so se zleknili po trdih pogradih, da bi se nekoliko naspali, preden pride izmena.

18. PROSTAK KREGEL NAPRAVI SAMOMOR

Kregla smo pogrešali že teden dni. Vedeli smo, da je prejel od doma pismo, ki ga je bilo vidno potrlo in razburilo. Izhajal je iz okolice Kolmarja. Bil je pač eden izmed zapuščenih Nemcev, ki žive bogu za hrbtom.

Nekega dne je obiskal kraljevi gozdar našega predstojnika in javil, da so otroci baje videli na nekem drevesu visečega vojaka. Ker so se prestrašili, si niso mogli zapomniti kraja. Mnenja je bil, da je treba poslati v gozd kaki dve četi, ki bi ga utegnili izslediti in pokopati. Tako smo dobili nalog, da poiščemo Kregla v velikem borovem gozdu. Med potikanjem po gošči sem se tako oddaljil, da nisem niti na obvezno klicanje prejel nikakega odgovora.

Ko sem tako osamel, mi je misel na Kregla nenehno rojila po glavi. Bil je prost mučiteljev in muk.

(Nadaljevanje prihodnjič)

ALI JE TO POTREBNO?

Javni seznam dolžnikov

Znano je, da stanovalci nekaterih družbenih stanovanj že nekaj let ne poravnavajo svojih obveznosti. Problem se je zaostril do te mere, da je samoupravna stanovanjska skupnost Lendava sklenila v prihodnjem javno objaviti seznam dolžnikov stanarin in kurjave, seveda če do takrat dolžniki svojih obveznosti ne bodo poravnali. Sprašujemo se, kje so hišni sveti, ki bi morali to vprašanje urejevati. Seveda bo nekaterim dolžnikom, ki dolgujejo stanarine že nekaj let, sedaj težko plačati vse obveznosti, toda na to bi lahko mislili že prej. Javni seznami bi bili gotovo odveč, če bi hišna samouprava delovala tako, kot je bilo dogovorjeno, ker temu ni bilo tako, so nevšečnosti tu, rešiti jih bo potrebno tako ali drugače. V Lendavi pravijo, da bo to dobra šola za prihodnost.

Jani D.

OB ROBU

KAJ PA DELAVKA?

Konec lanskega leta so delavci delovne organizacije Gorenje-Varstroj v Lendavi na posebni slovestnosti proslavili dan Varstroja. Ob tej priložnosti so delavcem — moškim, ki so s svojim delom prispevali k uspešnemu razvoju in napredku delovne organizacije Gorenje-Varstroj, podelili tudi plakete, in sicer pet srebrnih, osem bronastih in dve zeleni.

Do tod vse lepo in prav. Toda v delovni organizaciji, kjer je zaposlenih 1200 delavcev, je tudi 300 žensk. Nehote se postavlja vprašanje, ali si nobena izmed njih ni zaslužila priznanja. Pa vendar bi bilo prav, da ob podobnih slovestnosti pomislijo tudi na delavko-samoupravljalko.

J. ŽERDIN

ODKUPUJEMO SVINJSKE TER OSTALE KOŽE PO UGODNIH CENAH!

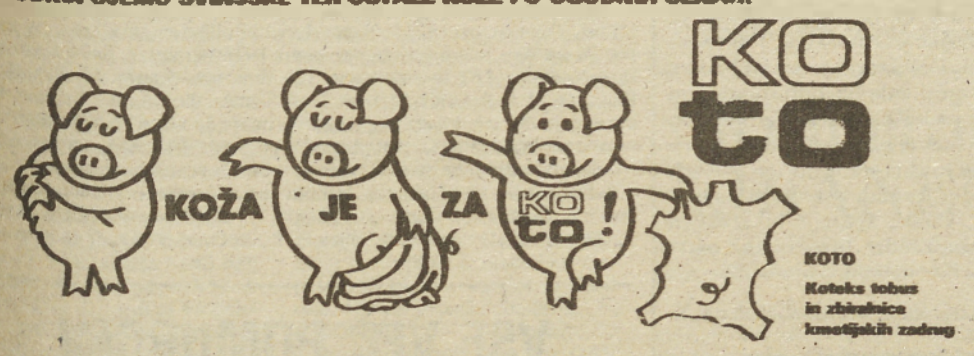

KOTO
Kotoks tobus in zbirališča kmetijskih zadrug

Nekaj aktivnosti mladih

Mladi v Odranci so se v lanskem letu lotili nekaterih uspelih akcij. Omenimo naj delovne akcije, uredili so oglasno desko v mladinski sobi, pa izlet s kolesi v naravo. Sodelovali so na vseh proslavah v domačem kraju. Organizirali so že tradicionalni festival popevk in izvedli turnir v malem nogometu in rokometu.

J. Ž.

SREČANJE

MAKRAMEJI — NJEN DRUGI JAZ

Zveni francosko tale „makrame", le da mi ga v nobenem od razpoložljivih slovarjev ali enciklopedij ni uspelo zaslediti. Pomnim pa, da je bilo nekaj podobnega moč kupiti za na široko odvozlan mošnjiček na lanskem kmetijsko-živilskem sejmu v Gornji Radgoni. Kot nekakšna tapiserija je, ročno delo pač, „vozlanje, odvozlavanje, zavozlavanje" takšnih in drugačnih niti. „Preprosto — treba je videti, kako to počnem," ne brez vidnega zadovoljstva in v nekakšni zadregi biti praviti Katica Vervegova iz Rozmanove 7 v Murski Soboti.

Drugo leto mineva, kar se ukvarja s konjičkom, ki združuje prijetno s koristnim in zna vnesti obilo vedrine med puste štiri stene zlasti blokovskih stanovanj. „Dozdeva se, da so makrameji v tem kratkem času postali vaš drugi jaz," naglas razmišljam, obenem pa se v domiselno opremljeni kuhinji s sten ponuja pravcata kulisa ličnih izdelkov.

Čemu prav makrameji, ni vredno besedi, saj vsakdo rabi, ako mu sploh dopušča čas, da uro ali dve dnevno da duška svojim hotenjem in domišljiji. Te ima Katica Vervegova, delavka iz Mure, na pretek. Medtem ko se pomenkujeva — govori o podjetju, delovnih pogojih, normah, plačah, dobičku, skratka o vsem pomalem — marljivo vozla in spleta. „Rabim volno, bombaž, sintetiko, navadno vrvico, les in gumbe vseh vrst, oblik in barv. Z bombažem in sintetiko je težko, saj se pozna, da so stabilizacijski časi," malce zafrkljivo razlaga. „Les naberem, ko gobarim, ostalo kupim, kar se kajpada dobi, začnem pa, kakor me prime." Odloči se hitro, po hipnem navdihu in občutku in če je pri volji ga konča v slabih treh urah.

Ljudje često ne vedo, kam bi se dali in kaj bi počeli. Manj zahtevni in razvajeni, tisti, ki so bolj „zapečkarske" narave in jim je ljub mir ali jih mika katera od prostočasnih dejavnosti, prej ali slej najdejo, kar iščejo. Moji sogovornici se je očitno zahotelo poskusiti v izdelavi makramejev in ni ji žal.

„Najbolj hecno je bilo lani na morju, na plaži, ko sem sklenila, da napravim makrame iz ribiške vrvice," obuja spomine, sicer pa ne more skriti, da je Štajerka s koreninami v Mariboru. „Nekam postrani si me je ogledoval tamkajšnji svet, verjetno misleč, da nisem čisto pri pravi, kar me sploh ni motilo. Mirno sem vozlala in spletala in ga tudi napravila. Žal mi je le, da sem ga potlej podarila, kajti uspel je, kakor redkokateri. Mislim, da je zdaj nekje v Kanadi," pripoveduje.

Za njo so dobra štiri desetletja in razumljivo, da rada hodi po preteklem. Pridružimo se ji in najprej zvemo, da ji rosna leta niso bila ravno z rožicami postlana. Sedemletna je služila pri bogatem kmetu v Podlehniku, kraju v samem osrčju Haloz. „Tista, često surova stvarnost, se ti neizbrisno zareže v spomin, da je nikdar več ne moreš pregnati. Videla, občutila in skusila sem toliko, da bi lahko o vsem tem napisala roman. Na itak skopi zemlji se je hlapčevalo in garalo od zore do mraka in bili smo srečni, če smo imeli jesti in obleko." Nadrobno razkriva tegobe viničarstva, usode haloških ljudi, preide deset in več let, se razgovori o usposabljanju v mariborskem Primatu — „moj osnovni poklic je kovinar" — o zaposlitvi v Tamu in slednjič v Muri.

Črno-bela slika le medlo razkriva bogato kuliso makramejev za hrbtom Katice Vervegove iz Murske Sobote.

Ogledujem si makrameje, ki so za Katico Vervegovo iz Rozmanove 7 v Murski Soboti svet zase. Često odhaja v ta svet, da bi vsaj za par ur pozabila, se razvedrila, si nabrala novih moči in volje. „S tem si predvsem zaposlim roke, sprostim se pač in dobro mi de."

Branko Žunec

GRADIMO

ISO—SPAN „PLUS" ZIDAKI BOLJ DOSEGLJIVI

Gradbeni material ISO-SPAN zidaki, ki prihajajo, ki jih izdeluje LIP BLED, niso novost. Nasprotno: vse večja poraba teh zidakov potrjuje njihovo uporabnost, saj so gradbeni material z večstranskimi učinki. Prva prednost je gotovo način zidanja, ki je preprosto in hitro (prihranek delovnega časa, ki je pri nas drag). ISO-SPAN »PLUS« zidaki imajo med drugim ugodne toplotne izolacijske sposobnosti. Konkretno: najmanjšo toplotno izgubo (W/m²K 0,54). Osnovno gradivo teh zidakov je lesno iverje ustrezne oblike in vlažnosti, kar zagotavlja dobro vezavo s cementom. Minalizator v zidaku deluje kot impregnacijsko sredstvo, ki ščiti pred gnilobo in pospešuje vezilni proces. V zidake ISO-SPAN »PLUS« je vgrajen ekspandiran polistiren -styropor, trdna masa s celično strukturo, ki je odličen toplotni izolator, zidaku dodano hidrofobno (vodoodbojno) sredstvo pa zavira gorenje lesa. Pri gradnjah vse bolj uporabljamo ISO-SPAN »PLUS« zidake.

Pri LIP BLED zahtevajte prospekt, ki z besedo in sliko (in seveda z vsemi tehničnimi podatki) nudi graditelju vse potrebne informacije od sestave zidakov ISO-SPAN »PLUS« do praktične uporabe, gradnje (upoštevaje dimnike, instalacije in vse drugo) ter ometov (obrizg, notranji omet, zunanji omet).

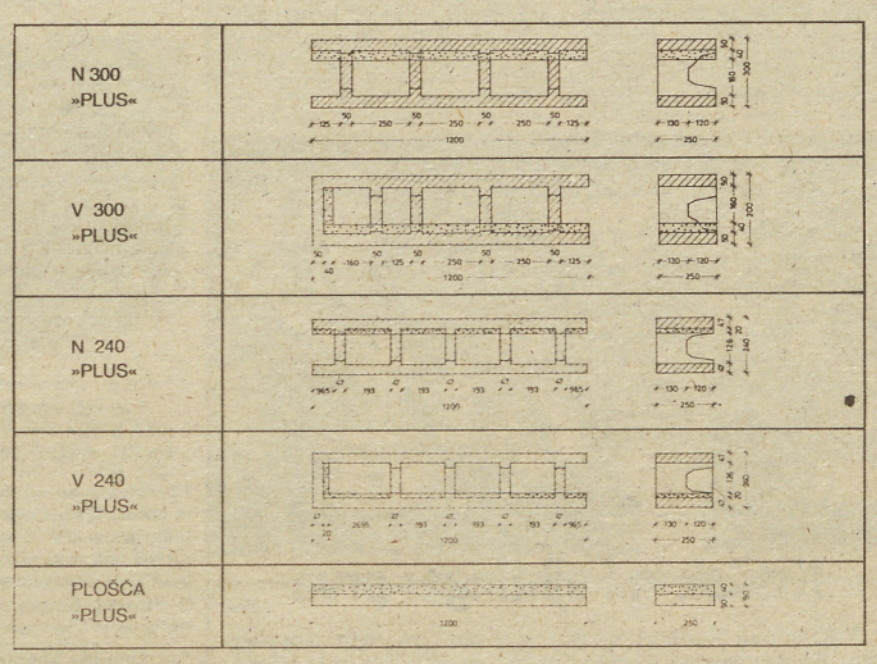

lip bled
lesna industrija
64260 bled
ljubljanska c.32

lip bled 55 let

telefon: 064-77561
telegram: lip bled
telex: 34525 yu lipex

iso-span „plus"

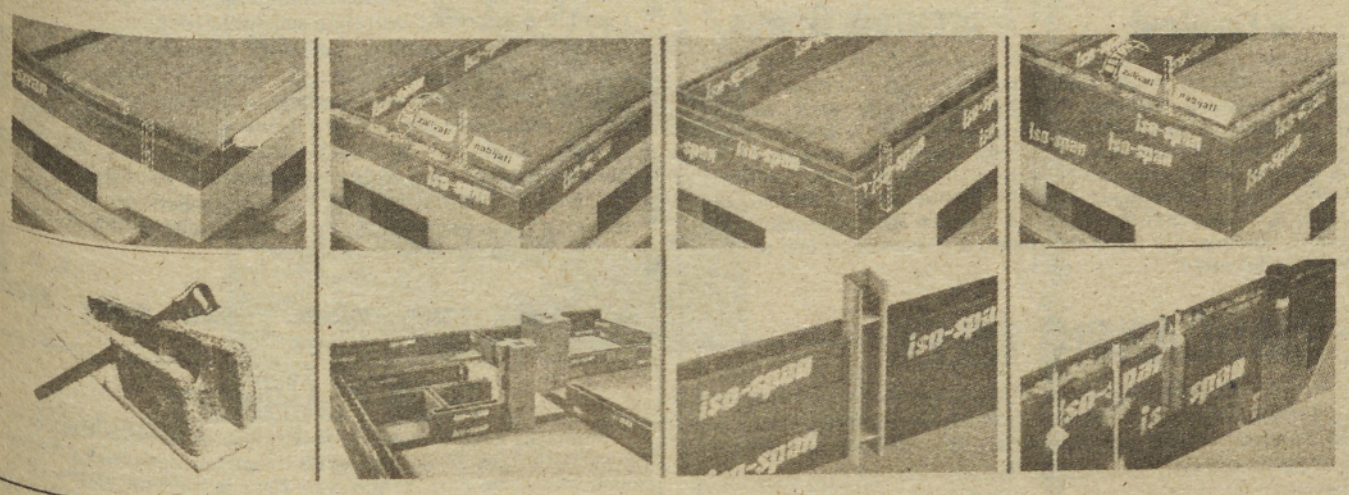

Obrtno podjetje „JAVORNIK" p. o.

OBRTNO PODJETJE „JAVORNIK" CERKNICA, TAKOJ ZAPOSLI DVA DIMNIKARJA, IN ENEGA ZA PRIUČITEV. STANOVANJE ZAGOTOVLJENO, OD cca 15.000 din. TELEFON: 061-791-016.

IZ LJUTOMERSKE OBČINE

KAKO IZ KRIZE?

Kje so telesna kultura, šport in tekmovalni dosežki v ljutomerski občini danes? Vprašanje, ki se vse pogosteje zastavlja, ki zahteva tehtnejšo analizo in na katerega ni lahko odgovoriti . . .

Če izvzamemo že običajno izjemne dosežke konjeniškega kluba, izredne uspehe kegljačev Mira Steržaja in njegovega sina Harija, prevladovanje odbojkarskega kluba v Pomurju, nekaj zelo dobrih nastopov judoistov ljutomerskega Partizana in dobro zastavljeno delo ŠSD ter množičnost delavskih športnih iger, lahko z gotovostjo trdimo, da je v zadnjem letu ali dveh čutiti hudo krizo in stagnacijo ljutomerskega športa. Kje iskati vzroke?

V prvi vrsti v organiziranosti in politiki vodenja telesne kulture v občini. Nosilec telesnokulturnih in športnih akcij, gonilna sila vseh dogajanj na tem področju — Zveza telesnokulturnih organizacij — obstaja le na papirju. Že več kot leto dni predsedstvo nima svojega predsednika, ni pa verjetno potrebno še posebej poudarjati, kakšni sta vloga in pomen profesionalnega delavca — sekretarja ZTKO — ki ga Ljutomer nima. O poklicnem opravljanju teh del in nalog se je govorilo že pred leti, a žal le – govorilo. Do realizacije še ni prišlo, čeprav je zamisel še vedno aktualna, vendar pa, kot je bilo slišati na minuli skupščini TKS Ljutomer, bodo delavca za štiri ure zaposlili šele s 1. marcem letos, a to še ni povsem zanesljivo. Seveda pa si je brez njega težko zamisliti uspešno delovanje zveze, nadaljnji razvoj telesne kulture in doseganje zadovoljivih tekmovalnih rezultatov.

Najbolj pereče je vprašanje tekmovalnega športa. Še pred kratkim so Ljutomerčani igrali vidno vlogo v mnogih športnih zvrsteh — rokometu, nogometu, odbojki, košarki, namiznem tenisu — in to ne samo v okviru pomurske regije. Res je, da so danes tekmovalni sistemi spremenjeni, toda kar čez noč je Ljutomer ostal brez rokometa, košarke . . . Usoda nogometa „visi na nitki". Tudi odbojkarji, nekdaj strah in trepet za mnoge republiške ligaše, danes tekmujejo v pomurski ligi, kjer že lep čas močno prevladujejo, vendar ker ne napredujejo v višjo ligo, bodo sčasoma tudi nekateri talentirani in odlični mladi igralci pričeli stagnirati. Finančnih sredstev za nastop v republiški ligi pa menda ni . . . Moška rokometna ekipa je v lanski sezoni bila na vrhu pomurske lige, res da po zaslugi nekaterih starejših rutiniranih igralcev. Ko so se ti umaknili, rokometa v Ljutomeru ni bilo več. Mladega kadra enostavno ni bilo nikjer. Ali je za to potrebno iskati krivca v delovanju šolskih športnih društev, v njihovem delu z mladimi? Najbrž bo nekaj resnice tudi v tem, saj učitelji telesne vzgoje delajo strogo po programu in namenjajo premalo pozornosti tistim učencem, ki kažejo zanimanje za rokometno ali sploh igro z žogo. To je vidno tudi na sicer redko prirejenih turnirjih oziroma tekmovanjih med ŠSD, ko mnogi sploh ne poznajo osnov igre. Žal tudi z dobro zamišljeno pionirsko šolo rokometa ni bilo uspeha, saj je vse delo bremenilo posameznike, enega ali največ dva. Še slabša je situacija v nogometu.

Res, da je NK Ljutomer edini predstavnik v republiškem sistemu tekmovanja, toda sedanje hude težave ga bodo zagotovo pripeljele do razpada ali pa v nižji rang tekmovanja. V prvi vrsti gre za težave finančne narave — za spomladanski del prvenstva bi bilo potrebno zagotoviti 400 tisoč dinarjev — sicer pa gre v klubu za celo vrsto nerešenih vprašanj in splet okoliščin, ki pogojujejo nadaljnje delovanje in eksistenco.

Najzahtevnejša naloga, ki je v klubu niso in je, kot kaže, ne bodo rešili, vsaj dolgoročno ne, je iz lastnih vrst dobiti strokovnega delavca — trenerja, ki bi delal in vzgajal najmlajše in vodil tudi prvo moštvo. Žal takšnega kadra v občini ni ali pa ga nihče ne najde!? Znano je, da se Ljutomerčani s tem problemom ubadajo že leta in leta. Vedno je bilo treba iskati trenerje v sosednjih pomurskih občinah, nihče pa ni delal več kot eno sezono. Razloge za takšne odnose je potrebno iskati v nesoglasju med trenerjem in upravo ali med trenerjem in igralci ali obratno. V času, ko je bilo potrebno pričeti s pripravami za spomladanski del prvenstva, trenerja še ni.

Igralci so tako že kar od 5. kola jesenskega dela prvenstva prepuščeni sami sebi. Temu podobni so zato tudi rezultati (osvojili so le pet točk) in težko je verjeti, da bi ob takšnem delu spomladi bilo kaj bolje. Zaradi takšnega stanja se tudi funkcionarji otepajo svojih nalog, saj so na nedavnem volilnem občnem zboru nogometnega kluba kar vsi po vrsti odklanjali funkcijo predsednika, podpredsednika, tajnika . . . S takšnim odnosom v klubu prav gotovo ne bodo pomagali, ampak se lahko stanje še precej poslabša . . .

Ta zapis opredeljuje v glavnem le težave v tekmovalnem športu ljutomerske občine. Ne gre pa pozabiti, da ni nič bolje pri delovanju TVD Partizan, pri organizaciji, predvsem pa udeležbi na množičnih akcijah. Atletska steza, ena najkvalitetnejših in najlepših v Pomurju, sameva (o ustanovitvi atletskega kluba so govorili že pred štirimi leti) in še bi lahko naštevali. Kako torej iz krize? Kako zopet postaviti ljutomersko telesno kulturo na trdna tla? Kot na dlani je, da nič drugače, kot z delom, predvsem prostovoljnim, z dobro zastavljeno politiko, z ustrezno organiziranostjo ZTKO Ljutomer in uspešnim delovanjem odgovornih dejavnikom v občini.

Niko Šoštarič

MURSKA SOBOTA

Ustanovili pomursko odbojkarsko zvezo

Preteklo soboto je bila v Murski Soboti ustanovna skupščina pomurske odbojkarske zveze, kateri je poleg delegatov in gostov prisostvoval tudi podpredsednik Odbojkarske zveze Slovenije Oto Ledenik. Na skupščini so izvolili organe, sprejeli samoupravne akte in okvirni program dela.

Pomurska odbojkarska zveza naj bi bila koordinator in usmerjevalec nadaljnjega razvoja odbojke v ormoški, ljutomerski, lendavski, radgonski in soboški občini. Dogovorili so se, da bodo v prihodnje posebno skrb namenili vzgoji mladih odbojkarjev in organizirali seminarje za trenerski in sodniški kader. Tesno bodo sodelovali s šolskimi športnimi društvi ter se zavzemali, da ta v prihodnje igranju odbojke namenijo večjo skrb, kot doslej. Zavzeli so se, da bi morali skrbeti za razvoj odbojke tudi v srednjih šolah.

Za predsednika pomurske odbojkarske zveze je bil izvoljen Budimir Milisavljevič, za podpredsednika dr. Jože Šumak in za sekretarja Jože Gašpar.

NA BISTRICAH SAMOSTOJNO BRODARSKO DRUŠTVO

Z željo, da bi se kajakaštvo v Pomurju razširilo iz Kroga tudi v druge obmurske kraje, so na pobudo kroškega brodarskega društva pred tremi leti ustanovili kajakaško sekcijo v krajevni skupnosti Bistrica. Zanimanje za tovrstno dejavnost je bilo med Bistričanci vse večje, in tako so lani postavili pri Muri tudi lastno (leseno) čolnarno.

Minulo nedeljo pa so na občnem zboru — v dogovoru s Krogom — ustanovili samostojno društvo, v katerega se je včlanilo okrog 50 članov. Pričakujejo pa, da bodo vključili še več privržencev čolnarjenja na reki Muri, in to ne samo iz Bistrice, temveč tudi iz drugih krajev v lendavski občini.

V program dela, ki so ga sprejeli za letos, so zapisali, da se bodo udeleževali rekreacijskih spustov, ki jih bodo organizirala druga društva, prav tako pa bodo sami izvedli dva spusta. Da bi pridobili več znanja v tehniki veslanja, bodo v sodelovanju z BD Mura iz Kroga organizirali kajakaško šolo. Posebno nalogo so si zadali tudi na področju SLO in DS in med drugim bodo avgusta organizirali vajo ekip civilne zaščite in gasilskih društev v reševanju z gumijastimi čolni. Čakajo jih tudi dograditev čolnarne in ureditev njene okolice ter nakup dodatne opreme.

Za predsednika društva so izvolili Ivana Copota.

J. G.

JUDO

Kisilak in Fajhtinger prva

V Kranju in Mariboru sta bila na sporedu II. pozivna turnirja prve in druge jakostne skupine članov Slovenije. Na obeh tekmovanjih so sodelovali tudi judoisti soboškega Partizana in se lepo odrezali. Najboljša sta bila Daniel Kisilak, ki je v kategoriji do 65 kg v prvi jakostni skupini osvojil prvo mesto, in Franc Fajhtinger, ki je bil prvi v kategoriji do 60 kg v drugi jakostni skupini. Soliden je bil tudi mladinec Darij Šemen, ki je v kategoriji do 86 kg zasedel drugo mesto.

Z dobrimi uvrstitvami so presenetili tudi mlajši mladinci, ki so tekmovali v drugi jakostni skupini članov v Mariboru. Najboljši je bil Tomo Koleš, ki je v kategoriji do 86 kg zasedel tretje mesto. Vrdjuka in Meničanin pa sta bila v isti kategoriji peta in šesta. Jurkovič pa je v kategoriji do 71 kg zasedel sedmo mesto.

V četrtek, 27. januarja 1983, bo v domu Partizan v Murski Soboti kvalifikacijski turnir za republiško prvenstvo mladincev in članov.

O. Š.

ŠAH

Cigan uspešno nastopa

Na mednarodnem šahovskem turnirju v Mariboru uspešno nastopa tudi Štefan Cigan iz Murske Sobote, ki je najmlajši udeleženec na turnirju. Na prvih štirih kolih je zbral dve točki. V partiji z Ostermanom je imel celo boljši položaj. Tako je Cigan še enkrat dokazal, da je velik talent, zato bi njegovemu razvoju morali nameniti več pozornosti.

ŠAH

Društveno prvenstvo v Lendavi

Ob torkih in četrtkih igrajo v Lendavi v prostorih hotela Park društveno prvenstvo. Sodeluje 12 šahistov, doslej pa so Lendavčani odigrali tri kola. Vrstni red po 3 kolih je takle: Doma in Strbad po 3 točke, Toplak, Radiškovič in Gerenčer 2,5, Šimic 2(1), Božič in Žilavec 2, Radovan 1,5 (1), Vidič 1, Vugrinec 0,5 točke.

tg

STRELSTVO

Prvo mesto DRŠI M. Sobota

Na strelišču v Murski Soboti je bilo tekmovanje invalidov severovzhodne Slovenije v streljanju z zračno puško, na katerem je sodelovalo 29 tekmovalcev iz petih društev. Zmagala je prva ekipa DRŠI Murska Sobota s 701 krogom pred DI Ptuj 693, in drugo ekipo DRŠI Murska Sobota, 559 krogov.

NAMIZNI TENIS

Vodstvo prevzela Grlava

V okviru druge občinske namiznoteniške lige Ljutomer je bil v Ljutomeru drugi turnir, na katerem je prišlo do nekaterih presenečenj. Vodstvo je prevzela Grlava II. s 16 točkami pred Cvenom II. 14, Partizanom II. 8, Stročjo vasjo 8, Cvenom III. in Partizanom III. po 6 in Podgradnjem brez točke.

T. F.

SMUČANJE

Smučarski tečaji in izleti

V Gornji Radgoni in Murski Soboti uspešno delujeta smučarska kluba, ki skupaj z nekaterimi telesnokulturnimi organizacijami skrbita za razvoj smučanja. Ob kluba sta organizirala sejem smučarske opreme. V Gornji Radgoni pa so tudi prvič organizirali smučarsko gimnastiko.

Smučarski klub Gornja Radgona je v Mežici organiziral tečaj, ki ga je obiskovalo 75 otrok, za odrasle pa je bil smučarski tečaj na Arehu. Poleg tega so organizirali več izletov na smučišča k Ruški koči, na Mežico in Roglo. Samo preteklo nedeljo so peljali v Mežico smučarje trije avtobusi. Tako omogočajo velikemu številu ljubiteljev smučanja, da pridejo poceni na svoj račun, saj stane vožnja le 150 dinarjev, dnevna vstopnica za odrasle pa 140 in za otroke 120 dinarjev. Smučarski klub Gornja Radgona je tudi kupil 10 kompletov smučarske tekaške opreme, ki jo izposojajo članom kluba. V programu imajo še nekaj smučarskih izletov, sezono pa bodo sklenili s smučarskim plesom v Radencih, na katerem bo sodelovala tudi kompletna državna smučarska reprezentanca.

Smučarski klub Murska Sobota je prav tako organiziral več enodnevnih smučarskih izletov na Roglo. V programu pa imajo še nekaj smučarskih izletov na Areh, Bellevue, Roglo in morda tudi na Kope.

VSE VEČ POMURCEV NA SMUČEH

Vse več mladih iz Pomurja preživlja zimske počitnice na smučeh. Veliko število učencev OŠ Edvarda Kardelja iz Murske Sobote se je v Črni udeležilo smučarskega tečaja pod vodstvom učiteljev telesne vzgoje.

Učence iz Murske Sobote že četrto leto izredno toplo sprejemajo učitelji in učenci OŠ v Črni. Šola jim nudi streho, v šolski kuhinji pa pripravljajo tudi hrano. V šoli imajo na voljo tudi telovadnico, televizijski sprejemnik, mize za namizni tenis in šahovnice. Gostoljubni domačini so letos tudi pripravili predavanje in ogled filma o alpinizmu. Delavci Lesne iz Slovenj Gradca pa so jim dali na razpolago smučarsko vlečnico. Nasploh je Črna zelo primerna za smučanje.

Letošnjo zimo se je smučarskih tečajev udeležilo 147 učencev iz treh soboških osnovnih šol. V sosednji Avstriji se je smučalo 42 petošolcev v okviru vsakoletnih izmenjav, avstrijski otroci pa v poletnih mesecih letujejo v Baški na otoku Krku. Enodnevne smučarske izlete sta pripravili za svoje učence tudi osnovni šoli v Beltincih in Puconcih.

Tekst in foto: B. Hegedüš

SMUČARSKI TEČAJ NA POHORJU

Osnovne šole Dane Šumenjak-Miran, Karel Destovnik-Kajuh in OŠ 17. oktober Beltinci so na Pohorju pripravile smučarske tečaje. Udeležilo se jih je 90 učencev, ki so bivali v domu Miloša Zidanška, šola smučanja pa je bila na areških smučiščih. Ob koncu tečaja so izvedli tekmovanje po skupinah. Zmagovalci so bili: OŠ Dane Šumenjak I. skupina: Gorazd Žilavec in Nataša Piz; II. skupina: Gorazd Rajnar in Jernej Jošar; III. skupina: Matjaž Mesarič in Zorana Radovanović; OŠ K. K. Kajuh I. skupina: Daniel Rogač in Sandra Čerpnjak; II. skupina: Robert Puklavec. OŠ 17. oktober Beltinci: Damjan Rojnik.

DVORANSKI HOKEJ

Uspešen nastop Pomurja

Hokejski klub Pomurje iz Murske Sobote se je vključil v dvoransko prvenstvo v hokeju, ki poteka v Zagrebu. Sobočani tekmujejo v drugem razredu medrepubliške lige. Dvoranski hokej je postal popularen v zadnjih letih, pomurski hokejisti pa igrajo prvič. Pripravljajo se v dvorani doma Partizan.

Že v prvih petih tekmah so hokejisti Pomurja dosegli lep uspeh, saj so trikrat zmagali, dve tekmi pa igrali neodločeno in so trenutno med vodilnimi ekipami. V ligi nastopa osem ekip. Rezultati: Pomurje:Sloga (Zg) 4:2 (Mesarič 2, Kerman 2), Pomurje:Zelina 3:3 (Mesarič 2, Kerman), Zrinjevac:Pomurje 1:2 (Mesarič, Kerman), Pomurje:Akademičar 2:2 (Mesarič 2) in Olimpija:Pomurje 0:5 (Kerman 3, Čarni in L. Zelko). V zadnjih minutah na obeh nedoločenih tekmah so Sobočani zastreljali sedemmetrovki.

Pomurje je nastopalo v postavi: Lipovšek, Časar, Kuhar, Črnko, Mesarič, Kerman, L. Zelko, V. Zelko, Čarni, Bukvič. V ekipi dvoranskega hokeja nastopa šest igralcev. Ekipa Pomurja je presenetila z dobro igro, zanesljivim streljanjem kornerja ter borbenostjo. Nastopili so vsi perspektivni hokejisti — že reprezentanti SFRJ: Časar, Črnko, Kuhar, ki so s trojico izkušenih igralcev ter ostalimi mlajšimi izvrstno igrali. Za dosežene uspehe na prvem turnirju velja pohvaliti celotno ekipo.

L. Z.

NAM. TENIS

ZMAGALA VUČJA VAS

Mladi iz Vučje vasi so pripravili turnir v namiznem tenisu, na katerem je sodelovalo 8 ekip iz krajevne skupnosti Križevci pri Ljutomeru. Največ uspeha je imela ekipa iz Vučje vasi, ki je osvojila prvo mesto pred drugo ekipo Vučje vasi in Lukavec.

M. L.

SMUČARSKI IZLET

Po štirih uspešnih smučarskih izletih organizira ŠD Pomurje Murska Sobota v zimskih počitnicah še zadnji izlet na Roglo, in sicer v petek, 28. januarja 1983. Odhod ob 7.00 uri pred domom Partizan v Murski Soboti, kjer zbirajo tudi prijave.

ZBOR PLANINCEV

Planinsko društvo Matica iz Murske Sobote bo imelo v petek, 4. februarja 1983, ob 18. uri v prostorih srednješolskega centra v Murski Soboti letni občni zbor. Vabijo svoje člane in ljubitelje planin, da se občnega zbora udeležijo v čim večjem številu.

ZUPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE V MURSKI SOBOTI

IŠČEJO POŽIGALCA

LENDAVA — V Gorenje-Varstroju je 17. januarja prišlo do delovne nesreče. Jožetu T. iz Gomilice je stroj za krivljenje kovin stisnil z rokavico vred tudi levi palec in mu ga potegnil med valje. V bolnici, kamor so prepeljali ponesrečenca, so prst amputirali.

MURSKA SOBOTA — 18. januarja ob 6.05 se je Pavel K. iz Kobilja 32 peljal z osebnim avtom po Kidričevi cesti. V tem času je z avtobusne postaje šlo več pešcev, med njimi tudi Lepold B. iz Dokležovja 13, ki je menda hodil bolj po sredini voznega pasu. Voznik osebnega avta je zapeljal na poledenelo cesto, zato ni uspel preprečiti naleta na pešca in ga je torej zbil po vozišču. V bolnici so ugotovili hudo poškodbo.

znaša 30.000 dinarjev. Telesnih poškodb ni.

GORNJA RADGONA — Marjan F. iz Brengove pri Lenartu se je 20. januarja peljal skozi Radgono. Na prehodu za pešce je zaradi neprimerne hitrosti zadel Amalijo F., staro 55 let, iz Gornje Radgone, Partizanska cesta 5. K sreči je poškodba lažja.

GORNJA RADGONA — 20. januarja ob 20.45 uri se je v Avtoradgoni na stroju za obdelavo pločevine poškodoval Boris S. iz Gornje Radgone, Delavska pot. Stroj je stisnil ne le pločevino, ampak tudi delavčev kazalec na desni roki. Menda je poškodba lažja.

GOMILICA — 21. januarja ob 3. uri je izbruhnil požar na skednju Ivana Antolina, Gomilice številka 5. Zgorelo je celotno os-

LIPOVCI — Gorelo pa je tudi v Lipovcih. 23. januarja ob 22.45 uri zagorela lesena hiša 11 krat 6 metrov, katere lastnik je socialno skrbstvo. Materialna škoda znaša 80 tisoč dinarjev, Kaže da tudi tu gre za požig. Izvedenec je namreč ugotovil, da je goreti začelo na podstrešju, kjer naj bi nekdo prižgal kup slame. Za storilcem poizvedujejo.

S. S.

TIHOTAPCI NE MIRUJEJO

Ceprav so meje zaradi obveznega dinarskega pologa dokaj prepre, pa to kaj prida ne ovira ljudi, ki so se „specializirali" za prekupčevanje. Poskušajo torej mimo carinskih organov prinesti ali prepeljati razno blago. Še vedno je največ tihotapcev kave. Pa ne le takih s par kilogrami. Ni jih malo, tudi tujci so med njimi, ki skušajo prepeljati po deset in več kilogramov te „surovine" za pomiritev živcev. Skodelica bi jim prav gotovo prišla prav tedaj, ko jih odkrijejo in zasežejo ne le kavo, ampak tudi prevozno sredstvo.

Te dni pa so na mejnem prehodu v Gederovcih odkrili poskus tihotapstva raznih tehničnih predmetov. Mile Suzič iz Sentčaka pri Karlovcu je carinskim organom prijavil da iz Avstrije pelje nekaj metrov žičnega pletiva in dva kilograma kave. Ob pregledu vozila pa so carinki našli osciloskop, stroj za šivanje usnja in stroj za raztegovanje usnja, črnobeli televizijski monitor, telefon in več slik — goblenov.

SPODNJA ŠČAVNICA — Na cesti izven Spodnje Ščavnice se je 18. januarja zgodila nesreča zaradi neprimerne hitrosti. Tovorni avto, ki ga je vozil Metod K. iz Vodol pri Mariboru, je zapeljal na desno bankino, nato pa v 120 centimetrov globok jarek, kjer se je prevrnil na desni bok. Gmotna škoda

trešje velikosti 12 krat 5 metrov, 3 tone slame, 1 tona sena, 1 tona koruzne slame, star kmečki voz, cirkularka, sod za gnojnico in drugo. Skupna škoda znaša 200 tisočakov. Domnevajo, da je ogenj nekdo namerno podtaknil. Kdo bi naj to storil, bodo delavci UNZ skušali čimprej ugotoviti.

Kulinarična ekipa „DIANE" v Zrečah

V času od 24. — 30. 1. 1983 je gostom hotela „Dobrava" v Zrečah na voljo velik asortima prekmurskih in madžarskih narodnih jedi.

V teh dneh bo priznani kuharski mojster Koloman Serec iz hotela Diana pripravljal omenjene specialitete tamkajšnim gostom. Vsekakor je to lepo priznanje za TOZD Diana, ki se je s takšno ponudbo uspešno predstavljala v najrazličnejših krajih Slovenije.

Prav takšno gostovanje je bilo leta 1978 na Vrhniki. Od takrat naprej pa so vabila za gostovanje naših kuharjev kar „deževala" od vsepovsod. Žal se vsem vabilom ni bilo moč odzvati. Kljub časovni stiski pa je Dianina ekipa, ki jo ob kuharjih navadno dopolnjujejo še slaščičar, včasih tudi strežno osebje, že gostovala kar 4-krat na Vrhniki, po enkrat pa v Celju, Grosupljem, Ljubljani, Ajdovščini, pred tem pa tudi že na Madžarskem. V posebno zadovoljstvo gostom je ansambel „Elemirja Baranja", ki igra izvirno prekmursko glasbo.

Koloman Serec gostom hotela „Dobrava" pripravlja naslednje specialitete: svinjska ribica s prekmurskim nadevom, gorički zvitki, palačinke po „Soboško" kotlet na

Ansambel „Elemirja Baranja" med izvajanjem izvirne prekmurske glasbe.

„žganjarski" način, srna po „prekmursko", in še nekatere druge domače posebnosti.

Prav tako je gostom na voljo nekaj madžarskih narodnih jedi kot ribja juha PONTYHALASZLE, palačinke HORTOBAGYI, svinjska zarebernica BAKONYI, žličniki na način SOMLO.

Takšen način sodelovanja med gostinskimi podjetji je prav gotovo pohvale vreden in koristen predvsem za TOZD Diana in DO Radenska, z ugotovitvijo, da je to najcenejša in najboljša reklama za naše gostinske storitve. Zato je v bodoče potrebno vsako takšno vabilo sprejeti z razumevanjem in veseljem. Takemu sodelovanju bi v bodoče bilo potrebno dati širšo podporo, saj Dianina ekipa ne zastopa samo Diane, ampak DO Radenska in nenazadnje tudi občino Murska Sobota.

STANKO FICKO

krvodajalci

BEZNOVCI — Ferdinand Bagola (8), Viktor Kuzma (6), Dezider Kuzma (5), Rudolf Kuzma (11), Viktor Vrečič (8), Marija Sapač (5), Ernest Šiftar (8), Milan Marič (3), Gizela Bagola (1).

BODONCI — Helena Žido (7), Ernest Vidonja (7), Sidonija Železen (9), Marija Horvat (9), Dušan Drvarič (3).

ZENKOVCI — Bela Makari (15), Franc Poredoš (7), Bela Cipot (4), Emil Roudi (5), Štefan Nemec (2), Irma Kočar (4), Geza Hodošček (13), Vlado Sakovič (4), Vera Pintarič (2), Marija Jošar (4), Jože Drvarič (5), Gizela Barbarič (2), Boltežar Kiselak (3), Miroslav Pintarič (4), Koloman Kuzma (6).

STRUKOVCI — Štefan Šiftar (9), Bela Bukvič (9), Marija Šiftar (12), Štefan Rituper (6).

VADARCI — Elek Vukan (6), Terezija Šadl (2); Leopold Tanacek (10), Jože Gjerek (2), Verona Gjerek (2), Ema Tanacek (4), Regina Baranja (4), Terezija Baranja (16).

KIK POMURKA — Franc Gomboši (11), Jožica Flegar (2), Stanko Cigut (12), Viktor Flisar (11), Jože Zavec (5), Jože Fister (4), Štefan Hartman (3), Janez Franko (8).

KRVODAJALCI OD DRUGOD — Cecilija Sreš (9), Bakovci: Kristina Lasbacher (11), Vojmir Kolarič (3), oba Iljaševci; Stanislav Vlaj (17), Janez Lapoši (35), oba Panonija; Ivan Gergar (4), Marjan Terplan (3), Evgen Baranja (4), vsi TOZD Gradbeništvo Pomurje M. Sobota; Stanko Gjureč (2), Štefan Gral (1), Stanko Oškola (8), Nikolaj Cug (6), vsi Certus M. Sobota; Alojz Flisar (35) SB Murska Sobota; Anton Lasbacher (29), Tehnostroj Ljutomer; Anton Vidmar (14), Radenska Radenci; Jože Zver (8), Pomurske lekarne M. Sobota; Milena Majcenič (3), Jože Novak (3), oba UNZ M. Sobota; Štefan Bunderla (15), Marija Ferencek (9), oba Mura M. Sobota; Tončka Sedonja (7), Marija Karoli (20), oba Interna banka ABC Pomurka M. Sobota.

HVALA ZA SODELOVANJE!

prispevki za boj proti raku

POMURSKEMU DRUŠTVU ZA BOJ PROTI RAKU SO PRISPEVALI:

Družina Kojšler, Cankarjevo nas., (namesto cvetja na grob pok. mame Petrovič Ide iz M. Sobote), 700 dinarjev;

Osn. org. sindikata SO M. Sobota (namesto venca na grob. pok. očeta Kisilak Alojza), 800 dinarjev;

Osn. org. sindikata SO M. Sobota (namesto venca na grob pok. matere Gerenčer Matilde), 800 dinarjev.

Konferenca sindikata »Pomurski tisk« OOS DSSS (namesto venca na grob pok. očeta sodelavke Culič Magde), 1.000 dinarjev;

TVD Partizan — Radenci (namesto cvetja na grob pok. očeta Mauko Danija in Zdravka), 1.000 dinarjev;

Osn. org. sindikata SO M. Sobota (namesto cvetja na grob pok. mame Muršič Kamile), 800 dinarjev;

Osn. org. sindikata osn. šole »17. oktober« Beltinci (namesto cvetja na prerani grob pok. hčerkice sodelavke Šafarič Grete), 1.000 dinarjev;

Vsem darovalcem iskrena hvala!

Vse delovne in druge organizacije prosimo, da poravnajo članarino za preteklo leto. Članarina znaša 12. — din letno.

Prispevke nakazujte na št. tek. rač. 51900—678—48545 Pomursko društvo za boj proti raku M. Sobota.

Pomursko društvo za boj proti raku

OPEKARNA MARIBOR—RADVANJE p. o., MARIBOR
62000 MARIBOR, STRELIŠKA 16a

GRADITELJI

Pridružujemo se vašim prizadevanjem za čim cenejšo izgradnjo vašega doma. Zato vam v času od 1. 12. 1982 do 28. 2. 1983 ponujamo neposredno prodajo

STROPOV NORMA

z brezplačno dostavo

na dom v območju do 60 km, če vplačate vsaj 50 odstotkov vrednosti naročila.

Dostavo in ceno jamčimo v 3 mesecih od dneva vplačila.

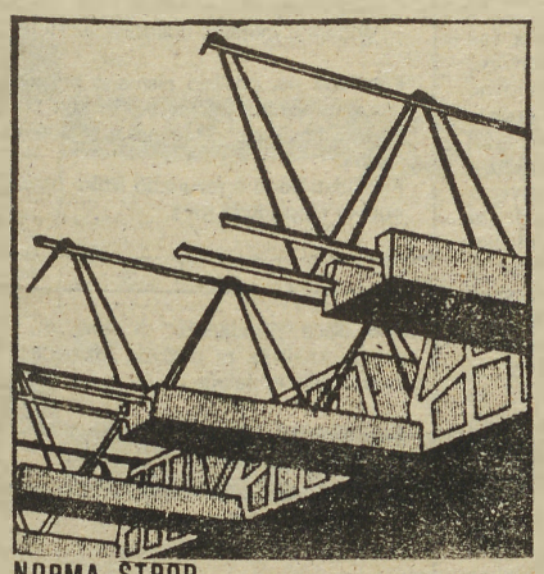

NORMA STROP

OPEKARNA MARIBOR-RADVANJE, Streliška, ul. 16a, tel. 39-911

SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST OBČINE MURSKA SOBOTA

OBVEŠČA

vse skupnosti stanovalcev, stanovalce stanovanjskih hiš in uporabnike poslovnih prostorov v družbeni lastnini, ki so v gospodarjenju pri Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Murska Sobota, da se je služba za tekoče vzdrževanje stanovanj in poslovnih prostorov

preselila

v Cvetkovo ulico št. 10 v Murski Soboti, telefon: št. 22-125.

Do 1. 1. 1983 je služba za tekoče vzdrževanje stanovanj in poslovnih prostorov organizirana v sklopu DO „Sobota" TOZD „Komunala" v Murski Soboti.

ZAHVALA

Dne 24. 1. 1983. leta smo se na soboškem pokopališču poslovili od naše dolgoletne sodelavke

Cvetke Cizej

poslovodkinje prodajalne Planika iz Murske Sobote

Ohranimo jo v lepem spominu!

Planika Kranj, TOZD Trgovska mreža.

Še zagate pri premiku delovnega časa

V združenem delu murskosoboške občine je bil doslej premajhen odziv na priporočila izvršnega sveta in občinskega sidnikalnega sveta o premaknitvi delovnega časa. Do postavljenega roka je le 43 od skupno 124 organizacij združenega dela oziroma delovnih skupnosti seznanilo izvršni svet o tem, kako so uresničile priporočila o prehodu na nov delovni čas. Po mnenju članov predsedstva občinskega sveta zveze sindikatov v Murski Soboti, ki so dokaj podrobno razpravljali o omenjeni preoblematiki, je ta podatek že sam po sebi dokaz, da nekateri odgovorni poslovodni, samoupravni in sindikalni organi niso doumeli, kako pomembno je delovati enotno. Kot kažejo podatki, niso dovolj natančno proučili možnosti za premaknitev delovnega časa zlasti v organizacijah, kjer delajo v eni izmeni, in v delovnih skupnostih skupnih služb, ki niso neposredno vezane na celotni proizvodni proces. Pa tudi na področju gospodarstva se niso ravnali po priporočilu o predlaganem delovnem času od 8. do 16. ure, kajti le ponekod so se odločili za sezonski premik delovnega časa. Premik delovnega časa pa so sprejeli le v desetih primerih na področju negospodarstva.

Nedvomno zahteva prehod na nov delovni čas daljše obdobje prilagajanja, toda nikakor ne kaže slepo pristajati na posamične interese, ki v nobenem primeru ne prispevajo k usklajevanju delovnega časa. Tega bi morali, kot so opozorili v razpravi člani predsedstva OS ZSS, v prihodnje znatno bolje izkoriščati, ne pa, da se ponekod pojavlja celo nižja storilnost delavcev. Govor pa je bil tudi o nekaterih težavah pri avtobusnem prevozu, zlasti še učencev srednjih šol. Po drugi strani pa bodo morali tudi v servisnih dejavnostih prilagoditi svoj delovni čas širšim družbenim potrebam.

Na seji predsedstva občinskega sindikalnega sveta pa so dali tudi pobudo, da je treba že sedaj razmišljati o letnem delovnem času, vsak nadaljnji ukrep pa mora temeljiti, kot so dejali, na dosedanjih izkušnjah. To pomeni, da bodo morali predvsem v združenem delu z ekonomskega in organizacijskega vidika oceniti, kakšen delovni čas jim najbolj ustreza. K temu pa bo nedvomno prispeval tudi republiški družbeni dogovor o urejanju delovnega in obratovalnega časa.

Milan Jerše

BREZPOSELNOST V LENDAVSKI OBČINI NARAŠČA

KONKRETNI UKREPI ZA ZAPOSLOVANJE

Če naj bo načrt zaposlovanja za letošnje leto spremljajoči dokument resolucije o družbenoekonomskem razvoju občine, potem mora biti predvsem konkreten in ne skupek ugotovitev o težavah pri zaposlovanju, so med drugim ugotovili na seji izvršnega sveta občinske skupščine. Zaposlovanje v občini že dve leti ne dosega stopenj, ki so zapisane v resolucijah o razvoju občine, v letošnjem letu pa kaže, da bo stopnja brezposelnosti že 10-odstotna, to pa je že kritično. Lani je denimo resulucija predvidela 3-odstotno rast zaposlenosti, dosežena pa je bila le nekaj nad 1 odstotek, pri skupnosti za zaposlovanje pa je bilo prijavljenih 520 iskalcev zaposlitve, kar je pomenilo največjo relativno stopnjo brezposelnosti v Pomurju in eno najvišjih v Sloveniji. Ocene možnosti zaposlovanja v letošnjem letu niso optimistične, pač pa zaskrbljujoče, saj gospodarstvo napoveduje zaposlitev 92 delavcev, kar bi pomenilo le 1,3-odstotno rast, kljub temu da je v resoluciji zapisano 2,5-odstotna rast zaposlenosti. Ocena med drugim kaže tudi število porasta brezposelnosti, brez dela naj bi po predvidevanjih bilo že 657 delavcev. Najbolj so prizadeti mladi, teh bo kakih 280, vsi pa so končali šolo. Dodati je potrebno tudi okoli 60 delavcev, ki se vrnejo z začasnega dela v tujini, to število pa je lahko celo večje. Doslej nismo omenili delovne organizacije INA-Nafta, ki je v izrednih težavah, in če se iz težav ne bo rešila, lahko brezposelnost postane še večja. Kateri naj bi bili konkretni ukrepi za ublažitev problema. V lendavski občini menijo, da bo v delovne organizacije potrebno sprejeti pripravnike, in to dosledno, ne pa kot doslej. Napraviti nameravajo razdelitev po organizacijah združenega dela. Možnosti za zmanjšanje brezposelnosti vidijo tudi v združevanju sredstev za naložbe v občini, to predvsem za takšne programe in naložbe, ki bodo lahko zaposlili večje število delavcev. Potrebno bo zbirati tudi sredstva delavcev, ki so na začasnem delu v tujini in ki se nameravajo vrniti in zaposliti doma. Problem brezposelnosti v občini je torej zapleten in težak, gospodarstvo, ki je v velikih težavah, pa ga samo ne bo odpravilo, lahko pa ga ublaži.

Jani D.

O delu mladih

Koordinacijski svet na SCTPU v Murski Soboti je začel z delom že v začetku septembra, ko smo znova obravnavali predlog dijaka za Titovo štipendijo. Pripravili smo tudi razgovor o delu mladinske organizacije v šol. l. 1982/83. Izdelali smo program dela KS ZSMS, ki smo ga sprejeli na volilni konferenci.

Oktobra smo pripravili razpravo o temah kongresnih gradiv. Prisotni so bili tudi delegati za 11. kongres. Za razpravo smo se mladinci pripravljali na mladinskih urah, pri urah STM, šolo smo okrasili s plakati, novinarski krožek pa je pripravil radijske oddaje. Začeli smo tudi zbirati mladinsko članarino, začeli smo se dogovarjati za plesni tečaj in se pogovarjali o ustanovitvi MKUD. Vsaka OO ZSMS je dala enega člana v novinarski krožek.

Novembra smo se udeležili komemoracije, ustanovili smo MKUD, ki lani ni bil ustanovljen zaradi premajhne zainteresiranosti dijakov. Udeležili smo se tekmovanja počitniške zveze. Izvolili smo delegate za svet šole. Novinarski krožek je pripravil oddajo za dan republike. Zbrali smo sezname dijakov, ki obiskujejo posamezne interesne dejavnosti. Udeležili smo se predavanja o alkoholizmu. Dogovorili smo se, da tudi letos izvedemo tekmovanje za najboljšo OO ZSMS in razredno skupnost.

Pripravili smo razprave o problematiki mladih na SCTPU, kjer so bile glavne teme: štipendiranje, alkoholizem, nezaposlenost, stanovanjska problematika itd. Posamezne OO ZSMS so obravnavale gradivo za 11. kongres ZSMJ.

Šli smo v vojašnico v Murski Soboti, kjer smo si ogledali orožje. 22. decembra smo obiskali vojake po karavlah. Novinarski krožek pa je ob novem letu pripravil radijsko oddajo.

Majda Nemec

GORNJA RADGONA

Delavnic pod posebnimi pogoji ne bo

V okviru občinske skupnosti socialnega skrbstva Gornja Radgona so predvideli že v lanskem letu, da bi pričele delovati delavnice pod posebnimi pogoji. Tukaj naj bi se zaposlilo okrog 20 invalidnih občanov, ki sicer ne morejo dobiti statusa delavca. Delavnice naj bi bile v prostorih TOZD Moda v Gornji Radgoni, ki se je iz teh prostorov v letu 1981 preselila v nove. V ta namen je bil imenovan celo posebni pripravljalni odbor. Toda kot sedaj kaže, s temi delavnicami v tem srednjeročnem obdobju ne bo nič. Za začetek dela delavnic pod posebnimi pogoji bi rabili najmanj 4 milijone dinarjev. Nekaj denarja se je pri občinski skupnosti socialnega skrbstva Gornja Radgona v ta namen v lanskem letu že steklo, toda sedaj je ta denar bil preusmerjen v druge bolj potrebne namene v občini.

O tovrstni problematiki je bilo zastavljeno tudi delegatsko vprašanje na družbeno-političnem zboru skupščine občine Gornja Radgona.

Vse kaže, da delavnice pod posebnimi pogoji niti v začetku naslednjega srednjeročnega obdobja ne bodo zaživele. Res škoda. Namreč, naprej bodo mnogi predvsem duševno prizadeti občani, ki ne morejo dobiti redne zaposlitve, tavali doma v brezdelju.

Franci Klemenčič

Uredili morski akvarij

Člani biološkega krožka na srednješolskem centru v Murski Soboti smo se odločili, da si pričaramo kanček morja v šolskem kabinetu. Akvarij smo postavili že prejšnje letos, naposled pa smo dobili tudi morske živali. Tako imamo danes v akvariju spužve, vetrnice, cevkarje, morske zvezde, ribe, ježke, rake, polže, školjke in korale. Člani krožka skrbimo za čistočo in hrano. Ob tem se nam je porodila misel, kako lepo bi bilo, če bi tudi za naše morje bolj skrbeli. Mislimo na čistočo, na slab odnos ljudi do tega našega naravnega bogastva, še neizkoriščenega vira hrane in energije.

Sandra Beer

vsak četrtek VESTNIK

— LENDAVA —

800 zaposlenih brez osnovne šole

Lendavska industrija ta čas zaposluje kakih 800 delavcev, ki nimajo dokončane osnovne šole. Podatek, če je točen, gotovo ni razveseljiv, kot tudi ni kvalifikacijska struktura zaposlenih. Delavska univerza že vrsto let poudarja, da bi bilo potrebno organizirati izobraževanje za te zaposlene, a zanje, kot kaže, ni nobenega zanimanja. Razumeti je moč tiste delavce, ki so že pred upokojitvijo, manj pa tiste, in teh je menda kar polovica, ki bodo v delovnih organizacijah delali še polovico in več delovne dobe. Še bolj čudno pa je, da delavska univerza Lendava ponuja tovrstno izobraževanje brezplačno, pa zanj ni zanimanja. Kazalo bi, da se problemu posvetijo tudi osnovne organizacije sindikatov pa tudi osnovne organizacije zveze komunistov v občini.

Jani D.

Na osnovi sklepa zadružnega sveta

razpisuje

SOZ „PREKMURKA"
prosta dela in naloge

materialnega knjigovodje, za določen čas
(nadomeščanje delavke za čas porodniške)

Pogoj: 1. končana srednja ekonomska šola z enoletno prakso na podobnem delovnem mestu

Nastop dela takoj po končanem razpisu.

Pismene ponudbe s kratkim opisom dosedanjega dela in dokazili o strokovnosti pošljite v 15 dneh na naslov: SOZ „PREKMURKA" Murska Sobota, Zvezna 12. O izbiri bomo kandidate obvestili takoj po poteku zbiranja prijav.

Radenska

DO ZDRAVILIŠČE „RADENSKA" n. sol. o., RADENCI
razpisuje po skepu delavskega sveta delovne organizacije dela in naloge

1. vodenje in organiziranje razvojnega sektorja
za mandatno dobo 4 let

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:
— visokošolska izobrazba ekonomske, organizacijske, tehnične ali pravne smeri
— 5 let delovnih izkušenj
— aktivno znanje nemškega jezika
— primerne moralno-politične kvalitete

2. vodenje in organiziranje sektorja za AOP
za mandatno dobo 4 let

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:
— visoka ali višješolska izobrazba ekonomske, organizacijske ali tehnične smeri
— 5 let delovnih izkušenj
— aktivno znanje angleškega jezika
— poznavanje računalništva
— primerne moralno-politične kvalitete

Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Zdravilišče „Radenska" Radenci, kadrovsko socialna služba.
Kandidati bodo o rezultatih izbire obveščeni v roku 30 dni po poteku razpisnega roka.

KOMUNALNA SKUPNOST OBČINE LENDAVA

RAZPISUJE

na podlagi 3., 34. in 43. člena Zakona o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem (Ur. list SRS, št. 7/77) in 16. člena Odloka o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem v občini Lendava (Ur. objave št. 24/79)

JAVNI NATEČAJ

za oddajo stavbnih zemljišč, namenjenih za individualno gradnjo v skladu z zazidalnim načrtom mesta Lendava:
v Kidričevi ulici:
1. Parc. št. 6207/7 v izmeri 6,85 a za izklicno ceno 73.295,00 din kot odškodnino za pravico uporabe
— med Partizansko ulico in Kobiljskim potokom:
2. Parc. št. 4060/11 v izmeri 6,60 a za izklicno ceno 70.620,00 din kot odškodnino za pravico uporabe
4. Parc. št. 4060/18 v izmeri 5,76 a za izklicno ceno 61.630,00 din kot odškodnino za pravico uporabe.

Kupci stavbnih zemljišč plačajo za urejenost parcele 104.000,00 din, in sicer 50 odstotkov navedenega zneska v 30 dneh, nadaljnjih 50 odstotkov pa v 18 mesecih po podpisu kupne pogodbe. Vse navedene parcele ležijo v k. o. Lendava.

Pogoji natečaja:
1. Natečaj je usten in se ga lahko udeležijo interesenti osebno ali njihov zastopnik s pismenim pooblastilom in bo v petek, dne 11. februarja 1983 ob 14.30 v prostorih Komunalne skupnosti občine Lendava, Partizanska ulica 52.
2. Udeleženci morajo pred pričetkom natečaja položiti 10 odsotokov varščine od izklicne cene. Plačana varščina se pridobitelju stavbnega zemljišča šteje v kupnino, ostalim udeležencem, ki niso uspeli na natečaju, pa se vrne brez obresti.
3. Najugodnejši ponudnik mora plačati odškodnino za pravico uporabe zemljišča v 30 dneh po podpisu kupne pogodbe.
4. Stavbno zemljišče bo oddano najugodnejšemu ponudniku. Ponudnik je lahko pravna oseba ali občan.
5. Rok za začetek gradnje na pridobljeni parceli je eno leto od sklenitve pogodbe o dodelitvi zemljišča v uporabo.
6. Stroški javnega natečaja bremenijo koristnika zemljišča.
7. Kupci oziroma investitorji lahko začnejo z gradnjo stanovanjske hiše pod pogoji, ki so določeni v lokacijski dokumentaciji, ki jo je izdelal ZUM Maribor. (tip hiše in ostali pogoji).
8. Interesenti si lahko zemljišče ogledajo, podrobnejše informacije pa daje strokovna služba Komunalne skupnosti občine Lendava, Partizanska ulica 52.

Zdravilišče „Radenska" n. sol. o., Radenci, objavlja po sklepu komisije za delovna razmerja TOZD Mineralna voda prosta dela in naloge

RAZKLADANJE v TOZD Mineralna voda — 31 delavcev za nedoločen čas

Pogoj: PK delavec ali delavec s končano osemletko s 3-mesečno prakso

Poskusno delo traja 3 mesece.

Kandidati naj pošljejo pismene prijave v 8 dneh po objavi na naslov: Zdravilišče „Radenska" Radenci, kadrovsko socialna služba.
V 30 dneh po poteku objavnega roka bodo kandidati obveščeni o izidu izbire.

Radijski in televizijski spored od 28. januarja do 3. februarja

PETEK

RADIO MURSKA SOBOTA

17.00 — Aktualno — petek, 28. januarja, 18.30 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

9.00 Zimski spored za dijake: TV koledar, Alge — hranilke voda, Secesija na Hrvaškem, Poročila. 10.05 Zimski spored za dijake. 13.30 Zimski spored za dijake (do 15.30). 17.20 Poročila. 17.25 Radenci '83, 1. oddaja. 17.55 Arabela, češkoslovaška otroška nadaljevanka. 18.25 Obzornik. 18.40 Pred izbiro poklica: Miličnik. 19.10 Risanka. 19.20 Cik cak. 19.24 TV in radio nocoj. 19.26 Zrno do zrna. 19.30 TV dnevnik. 19.55 Vreme. 19.57 Propagandna oddaja. 20.00 Naši filmski, dokumentarna serija. 20.40 Zrcalo tedna. 21.00 Človek v divjini (del. naslov), ameriški film. 22.40 Poročila.

Oddajniki II. TV mreže:
17.25 TV dnevnik. 17.45 Pajki nimajo pojma, otroška oddaja. 18.15 Hočemo vedeti, izobraževalna oddaja. 18.45 Narodna glasba. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Preludij za jutri, glasbena oddaja. 20.45 Zagrebška panorama. 21.00 Človek in čas, dokumentarna oddaja. 21.50 Nočni kino: Skrivnost Oberwalda, italijanski film (do 00.00).

TV ZAGREB

Prvi program
9.00 TV v šoli. 17.40 Poročila. 17.45 Oddaja za otroke. 18.15 TV koledar. 18.25 Kronika občin Rijeke. 18.45 Zabavna oddaja. 19.15 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.00 Sinovi in ljubimci. 21.45 Dnevnik. 22.00 Kultura. 23.30 Poročila.

TV AVSTRIJA

9.00 Jutranja poročila. 9.05 TV v šoli. 10.30 A. la Carte (film). 11.15 Moja najljubša zgodba. 11.30 Avstrija II. 13.00 Opoldanska redakcija. 17.00 Eci, peci, pec. 17.25 Halo Spencer. 17.55 Spanček Zaspanček. 18.00 Pan-optikum. 18.30 Družinski magacin. 19.00 Avstrija v sliki. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Primer za dva (nadaljevanka) 21.20 Večer v modrem salonu. 22.10 Šport. 22.20 Nočni studio

ljubljanska banka
Pomurska banka

Drugi program
17.30 Naši otroci. 18.00 Galerija 16 vabi nagobčnika. 19.30 Čas v sliki 20.15 Alma Mater v Ameriki 21.20 Politika v petek in 10 pred 10. 22.20 Vikingi (film)

TV MADŽARSKA

8.05 in 13.35 Šolska TV. 16.15 Kramerjovi, risanka. 16.45 Gledališki festival v Arrazzu 17.25 Prijatelj narave. 17.45 10 minut za mlade. 18.00 Okno — reportaže. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Sedmo leto. TV film po R. Palotaijevi. 21.25 Umetnina tedna. 21.30 Srečanje v petek. 22.30 TV dnevnik. 22.40 Počakaj da bo konec, ameriški film

TV KOPER

13.30 — Odprta meja — oddaja v slov. jeziku, videoteleks. 16.30 — Odprta meja — oddaja v slov. jeziku, videoteleks. 17.00 — Z nami pred kamero — oddaja v živo — vodi Odogaso Silvio. 17.05 — TVD — novice. 17.10 — TV šola. 18.00 — Visoki pritisk (ponovitev). 19.00 — Aktualna tema. 19.30 — TVD — stičišče. 20.15 — Celovečerni film. 21.45 — TVD — danes. 22.20 — Glas Mesta — Dokum. film iz serije

SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

17.00 — Aktualno — sobota, 29. januarja, 17.45 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.
DEŽURSTVO: 14.00 do 17.00 (telefon 21-232)

TV LJUBLJANA

8.05 Poročila. 8.10 Zverinice iz Rezije: Grdina v lisičji hišici. 8.30 Ciciban, dober dan: Pridite na razstavo iz otroških žepkov. 8.45 Mali odred, otroška nanizanka TV Skopje. 9.15 Arabela, češkoslovaška otroška nadaljevanka. 9.45 Propagandna oddaja. 9.50 Kranjska gora: Veleslalom za moške, prenos 1. teka. 11.20 Vesolje: Nebesa in pekle, poljudnoznanstvena serija. 12.20 Muzeji Makedonije: Muzej Koče Racina. 12.45 Propagandna oddaja. 12.50 Kranjska gora: Veleslalom za moške, prenos 2. teka (do 14.30). 16.05 Poročila. 16.10 Boj za vodo, kanadski poljudnoznanstveni film. 16.55 PJ v košarki — Radnički LMK:CZ, prenos; v odmoru Propagandna oddaja. 18.30 Sebastijanova babica: Nepričakovan obisk, risanka. 18.45 Muppet show: Andy Williams. 19.10 Risanka. 19.20 Cik cak. 19.24 TV in radio nocoj. 19.26 Zrno do zrna. 19.30 TV dnevnik. 19.55 Vreme. 19.57 Propagandna oddaja. 20.00 Naše 21. srečanje. 21.30 Insiang, filipinski film. 23.05 Poročila.
Oddajniki II. TV mreže:
17.00 Otroška predstava. 18.00 O. Davičo: Pesek, ponovitev TV nadaljevanka. 19.00 Narodna glasba. 19.30 TV dnevnik. 20.00 TV kaseta: Dani Maršan. 20.30 Poezija. 21.05 Poročila. 21.10 Feljton. 20.40 Športna sobota. 22.00 Povsem osebno, dokumentarna oddaja (do 22.45).

TV ZAGREB

Prvi program
9.00 TV v šoli. 12.20 SP v smučanju. 15.05 TV spored. 15.35 Poročila. 15.40 TV koledar. 15.50 Petrova mladost (film). 16.55 Košarka: Radnički LMK—Crvena Zvezda. 18.30 Mali koncert. 18.45 Neuvrščenost — vest človeštva. 19.15 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.00 Calamity Jane (film). 21.45 Dnevnik. 22.00 Po vaši izbiri. 23.30 Poročila.

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Jutranja poročila. 9.05 Športno dopoldne — smučanje. 15.15 Trije Codonasi (film). 17.00 Risanke. 17.30 Flipper. 17.55 Spanček Zaspanček. 18.00 Tedenski TV spored. 18.25 Dober večer v soboto. 19.00 Avstrija v sliki. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Nekdo bo zmagal. 22.05 Šport. 22.30 Skeči. 23.20 Rock-pop koncert

TV MADŽARSKA

8.10 Šolska TV. 9.20 Ponovitve. 13.30 Za otroke. 15.15 Madžarska pusta. 15.55 Mali nogomet. 17.50 Kuhajmo. 18.20 Energija. 3. del. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Filmski koktejl: 1. Gospod iz vesolja. 2. Nerazumljivi uboj. 3. Jaz samo plešem. 4. Risana opera. 5. Dogodivščine svetovnega popotnika. 22.35 Šaljivi leksikon. 23.30 TV dnevnik.

TV KOPER

16.45 Z nami pred kamero — oddaja v živo — vodi Silvio Odogaso. 16.50 TVD novice. 16.55 košarka: Beograd Radnički—Crvena zvezda. 18.30 Smučanje: Kranjska Gora — veleslalom moški svetovni pokal. 19.30 TVD stičišče. 20.15 Mladi policaji — serijski film. 21.45 TVD danes. 21.30 V hladni senci — TV nadaljevanka — II. del

NEDELJA

RADIO MURSKA SOBOTA

10.05 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 11.00 — Srečanje na pomurskem valu, 12.00 — Spored v madžarskem jeziku, 13.00 — Doma in onkraj meja, 13.30 — V nedeljo popoldne, 14.30 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 17.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.
DEŽURSTVO: 9.00 do 13.00 (telefon: 21-232)

TV LJUBLJANA

8.20 Poročila. 8.25 Živ žav, otroška matineja. 9.20 Propagandna oddaja. 9.25 Les Diablerets: Slalom za ženske, prenos 1. teka. 10.15 Propagandna oddaja. 10.20/30 Kranjska gora: Slalom za moške, prenos 1. teka. 11.50 Propagandna oddaja. 11.55 Les Diablerets: Slalom za ženske, prenos 2. teka. 12.55 Propagandna oddaja. 13.00 Kranjska gora: Slalom za moške, prenos 2. teka. 14.00 625, oddaja za stik z gledalci (do 14.20). 14.35 Poročila. 14.40 Ali se med seboj dovolj poznamo, oddaja TV Beograd o kulturi. 15.25 Prisluhnimo tišini, oddaja TV Koper za slušno prizadete. 15.55 Topovi za Cordobo, ameriški film. 17.40 Naš kraj: Podbrdo. 17.55 Športna poročila. 18.10 Zvezde sovjetskega cirkusa, 2. del. 18.55 Ne prezrite. 19.10 Risanka. 19.20 Cik cak. 19.23 TV in radio nocoj. 19.25 Zrno do zrna. 19.30 TV dnevnik. 19.55 Vreme. 19.57 Propagandna oddaja. 20.00 B. Ružić-Ž. Žilnik: Vera in Eržika, drama TV Novi Sad. 21.05 Športni pregled. 21.35 Živeti z naravo, dokumentarna serija TV Sarajevo. 22.20 Poročila.
Oddajniki II. TV mreže:
15.15 Hunter, ameriški film. 17.00 Nedeljsko popoldne. 18.55 Risanke. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Dnevi jazza '82. 20.40 Včeraj, danes, jutri. 21.00 Cigani, sovjetska nadaljevanka (do 22.35).

TV ZAGREB

Prvi program
10.20 Poročila. 10.30 Nedeljsko dopoldne. 12.00 Kmetijska oddaja. 13.00 Po Odisejevih poteh. 13.30 Izobraževalna oddaja. 14.00 Narodna glasba. 15.00 Hunter (film). 16.45 Pretežno vedro. 18.55 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.00 Agresorji v miru (dramska serija). 21.05 Športni pregled. 21.35 Potopisi. 22.05 Dnevnik.

TV AVSTRIJA

Prvi program
11.00 Tiskovna ura. 12.00 Naša šola. 14.40 Moje, tvoje, njegovo (film). 16.30 Ena, dva ali tri. 17.15 Lutke. 17.40 ČelADEK. 17.45 Klub seniorjev. 18.30 Družinski magacin. 19.00 Avstrija v sliki. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Žena z zlatim Cadillacom (film). 21.50 Šport. 22.10 Poezija

TV MADŽARSKA

8.00 Šola za vsakogar. 11.15 Mali nogomet. 14.00 Pulzus. 14.50 Spored prihodnjega tedna. 15.25 Mali nogomet. 16.15 Športniki leta. 17.30 Zapojmo! 18.00 Delta. 19.00 Teden, aktualne reportaže. 20.00 Poročila. 20.05 Dallas, ameriški western. 21.35 Športna poročila. 21.45 Spoštovanje rojstnemu kraju. 22.30 Poročila.

TV KOPER

17.00 Z nami pred kamero — Oddaja v živo — vodi Silvio Odogaso. 17.15 Smučanje — Svetovni pokal. 19.30 Stičišče — tednik TV dnevnika. 20.15 Tako rdeča kot vrtnica — celovečerni film — Igrajo: Margaret Sullivan, Randolph Scott — Režija: King Vidor. 21.35 Sedem dni. 21.50 Glasba brez meja: Al Stewart

PONEDELJEK

RADIO MURSKA SOBOTA

17.00 — Aktualno — ponedeljek, 31. januarja, 18.30 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

9.00 Zimski spored za dijake: TV koledar, Sebastijanova babica, Lavinski psi — poljudnoznanstveni film, Botanični vrt na Velebitu, Poročila. 10.05 Zimski spored za dijake (do 13.30). 17.20 Poročila. 17.25 Mali odred, otroška nanizanka TV Skopje. 17.55 Človekovo telo: Vonj in okus. 18.25 Obzornik. 18.45 Mladi za mlade. 19.15 Risanka. 19.20 Cik cak. 19.24 TV in radio nocoj. 19.26 Zrno do zrna. 19.30 TV dnevnik. 19.55 Vreme. 19.57 Propagandna oddaja. 20.00 V. Radovanović: Plaža, drama TV Novi Sad. 21.20 Spoznano neznano. 22.15 Poročila.

Oddajniki II. TV mreže:
17.25 TV dnevnik. 17.45 Zom in Puk, lutkovna serija. 18.00 Igračkanja, otroška serija. 18.15 Potopisi — kažipoti: Cetina. 18.45 Glasbena oddaja. 19.00 Športna oddaja. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Znanost. 20.45 Zagrebška panorama. 21.05 Bolnišnica na koncu mesta, češkoslovaška nadaljevanka. 22.00 En avtor, en film (do 22.15).

branko MOJILOR radenci
avtokleparstvo—avtoličarstvo
ravnalna miza-komora

TV ZAGREB

Prvi program
9.00 TV v šoli. 17.40 Poročila. 17.45 Zom in Puk. 18.00 Igračkanje. 18.15 TV koledar. 18.25 Kronika občin Karlovca. 18.45 Mladi za mlade. 19.15 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.00 Hildegard (drama). 21.15 Izbrani trenutek. 21.20 Argumenti. 21.50 Dnevnik.

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Jutranja poročila. 9.05 TV v šoli. 10.30 Trije Conodasi (film). 12.15 Čudeži zemlje. 12.45 Boj proti lepri. 13.00 Opoldanska redakcija. 17.00 Eci, peci, pec. 17.25 Pet prijateljev. 18.00 Kanadska fauna. 18.30 Družinski magacin. 19.00 Avstrija v sliki. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Šport v ponedeljek. 21.45 Ali ste vedeli. 21.50 Profesionali

Drugi program
18.00 Vidiki. 18.30 Lou Grant. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Bratje Oppermann. 22.25 Poročila. 22.55 Orkesterska vaja (film).

TV MADŽARSKA

NI SPOREDA

TV KOPER

13.30 Odprta meja — Oddaja v slovenskem jeziku. Videoteleks. 16.30 Odprta meja — Oddaja v slovenskem jeziku (ponovitev) Videoteleks. 17.00 Z nami pred kamero — Oddaja v živo — Vodi Roberto Battelli. 17.05 TVD Novice. 17.10 TV šola. 18.00 Film — ponovitev. 19.30 TVD stičišče. 20.15 Serijski film. 20.45 Italija z neba — dokumentarna oddaja. 21.25 Turistični vodič — v sodelovanju s Kompasom Jugoslavija. 21.35 TVD danes. 21.50 The collaborators — serijski film.

TOREK

RADIO MURSKA SOBOTA

17.00 — Aktualno — torek, 1. februarja, 18.00 — Sotočje, 18.45 — Iz domačega glasbenega arhiva, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

9.00 Zimski spored za dijake: TV koledar Neven in Maja, Reka Glina, Risanka, Poročila. 10.05 Zimski spored za dijake (do 13.30). 17.35 Poročila. 17.40 Zverinice iz Rezije: Kako se je lisica naučila leteti. 18.00 Prazniční dnevi slovenske folklore: Večer ljudskih plesov, 3. oddaja. 18.25 Zasavski obzornik. 18.40 Pisani svet: O palčkih nimamo pojma. 19.10 Risanka. 19.20 Cik cak. 19.24 TV in radio nocoj. 19.26 Zrno do zrna. 19.30 TV dnevnik. 19.55 Vreme. 19.57 Propagandna oddaja. 20.00 D. H. Lawrence: Sinovi in ljubimci, nadaljevanje in konec. 20.55 Aktualno. 21.55 Poročila.

Oddajniki II. TV mreže:
17.25 TV dnevnik. 17.45 Pustolovščina, otroška oddaja. 18.15 Čas knjige. 18.45 Teledtart '81, zabavno glasbena oddaja. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Primoštenski akvareli, oddaja narodne glasbe. 20.35 Spomeniki revolucije, dokumentarna oddaja. 21.25 Zagrebška panorama (do 21.40).

TV ZAGREB

Prvi program
9.00 TV v šoli. 17.40 Poročila. 17.45 Avantura. 18.15 TV koledar. 18.25 Kronika občin Osijeka. 18.45 Telestart 82. 19.15 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.00 Teme. 20.50 Nemčija v jeseni (film). 22.45 Dnevnik.

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Jutranja poročila. 9.05 TV v šoli. 10.30 Šternsova ura. 11.15 Antartika. 11.30 Šport v ponedeljek. 13.00 Opoldanska redakcija. 17.00 Eci, peci, pec. 17.30 Oddaja z miško. 17.55 Spanček Zaspanček. 18.00 Dick Turpin. 18.30 Družinski magacin. 19.00 Avstrija v sliki. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Stalingrad — 40 let pozneje. 21.00 Zdravnik iz Stalingrada (film).

Drugi program
17.45 TV v šoli. 18.00 Usmeritev. 18.30 Lou Grant. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Od lutk do ljudi. 21.05 Dallas. 21.50 10 pred 10. 22.20 Klub 2

ljubljanska banka
Pomurska banka

TV MADŽARSKA

8.05 in 13.35 Šolska TV. 16.10 Velika pričakovanja, TV film. 1. del. 16.55 Šah mat. 17.20 Utica. 17.55 Pri klavirju Beła Szakcsi-Lakatos. 18.30 Kronika Južnega Alfolda. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Linija Onedin. 5. del angleške nadaljevanke. 20.50 Studio '83, kulturni tednik televizije. 21.50 Loden-show. 22.25 TV dnevnik.

TV KOPER

13.30 Odprta meja — Oddaja v slovenskem jeziku. Videoteleks. 16.30 Odprta meja — Oddaja v slovenskem jeziku (ponovitev) Videoteleks. 17.00 Z nami pred kamero — Oddaja v živo — Vodi Roberto Battelli. 17.05 TVD novice. 17.10 TV šola. 18.00 Mladi policaji — Serijski film. 19.00 Obzorja. 19.30 TVD stičišče. 20.15 Viharna noč — celovečerni film — Igrajo: Maureen Melrose, Fosco Giachetti — Režija: Gianni Franciolini. 21.30 Turistični vodič — V sodelovanju s Kompasom Jugoslavija. 21.40 TVD danes. 21.55 Cinenotes

SREDA

RADIO MURSKA SOBOTA

17.00 — Aktualno — sreda, 2. februarja, 18.30 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

9.00 Zimski spored za dijake: TV koledar, Neven in Maja, Utrdbe, trdnjave in obzidja, Risanka, Poročila. 10.05 Zimski spored za dijake (do 13.30). 17.35 Poročila. 17.40 Ciciban, dober dan: Ustvarjamo. 17.55 Makedonija, zapoj, oddaja TV Beograd. 18.25 Pomurski obzornik. 18.40 Mostovi. 19.10 Risanka. 19.20 Cik cak. 19.24 TV in radio nocoj. 19.26 Zrno do zrna. 19.30 TV dnevnik. 19.55 Vreme. 19.57 Propagandna oddaja. 20.00 Film tedna: Agonija, 2. del sovjetskega filma. 21.10 Kulturne diagonale. 21.50 Poročila.

Oddajniki II. TV mreže:
17.25 TV dnevnik. 17.45 Gusarji kapitana Kuka, lutkovna serija. 18.15 Medsebojni odnosi, izobraževalna serija. 18.45 Zabavno glasbena oddaja. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Športna sreda — Dortmund: EP v umetnostnem drsanju — pari prosto EVR. 22.15 TV dnevnik (do 22.30).

TV ZAGREB

Prvi program
9.00 TV v šoli. 17.40 Poročila. 17.45 Gusarji kapitana Kljuke. 18.15 TV koledar. 18.25 Kronika občin Gospića. 18.45 Zabavna glasba. 19.15 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.00 Športna sreda. 22.30 Dnevnik.

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Jutranja poročila. 9.05 TV v šoli. 10.35 Žena z zlatim Cadillacom (film). 12.10 Oče in sin. 12.15 Stalingrad — 40 let pozneje. 13.00 Opoldanska redakcija. 17.00 Lutke. 17.30 Čebelica Maja. 17.55 Spanček Zaspanček. 18.00 Policijska postaja 1. 18.30 Družinski magacin. 19.00 Avstrija v sliki. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Smem prositi za ples? (film). 21.40 Šport.

Drugi program
16.45 Iz parlamenta. 18.00 Dežela in ljudje. 18.30 Lou Grant. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Sredin kulturni journal. 21.05 Glasbena scena. 21.50 10 pred 10. 22.20 Umetnine

VAŠ TEDNIK VESTNIK

TV MADŽARSKA

8.05 in 14.50 Šolska TV. 10.25 Angel se vrne, kriminalka. 16.10 Čaranje. TV film. 17.20 Kratki filmi: 1. Keramika v dvorcu Pillnitz. 2. Srebrna polja. 3. Da bi prišli. 18.25 Stalingrajska bitka, dokumentarni film. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Nove mere. 20.15 Bo že Leontin, franc. film. 21.30 Kronika. 22.20 TV dnevnik.

TV KOPER

13.30 Odprta meja — Oddaja v slovenskem jeziku. Videoteleks. 16.30 Odprta meja — Oddaja v slovenskem jeziku (ponovitev). Videoteleks. 17.00 Z nami pred kamero — Oddaja v živo — Vodi Roberto Battelli. 17.05 TVD novice. 17.10 TV šola. 18.00 Film — ponovitev. 19.30 TVD stičišče. 20.15 Chicago — dokumentarna oddaja iz serije MESTA. 21.15 Turistični vodič — v sodelovanju s Kompasom Jugoslavija. 21.25 TVD Danes. 21.40 Umetnostno drsanje: Dortmund — Evropsko prvenstvo

ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

17.00 — Aktualno — četrtek, 3. februarja, 18.30 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

9.00 Zimski spored za dijake: TV koledar, Neven in Maja, Mikroprocesorji v precepu, Risanka, Poročila. 10.05 Zimski spored za dijake (do 13.30). 17.20 Poročila. 17.25 Vesolje: Blues za rdeči planet, poljudnoznanstvena serija. 18.25 Podravski obzornik. 18.40 Čas, ki živi: V črnem in rdečem snegu. 19.10 Risanka. 19.20 Cik cak. 19.24 TV in radio nocoj. 19.26 Zrno do zrna. 19.30 TV dnevnik. 19.55 Vreme. 19.57 Propagandna oddaja. 20.00 Tednik. 21.00 Zvoki godal: Viola. 21.35 V znamenju.

Oddajniki II. TV mreže:
17.25 TV dnevnik. 17.45 Učitelj, otroška serija. 18.15 Prehrana v naravi. 18.45 Mali-veliki svet, zabavno dokumentarna oddaja. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Umetniški večer: Zgodbe čez neprekinjeno črto, TV nanizanka. 20.55 Zagrebška panorama. 21.10 Ali se med seboj dovolj poznamo, oddaja o kulturi. 21.55 Dortmund: EP v umetnostnem drsanju — moški prosto, vključitev v prenos (do 23.30).

TV ZAGREB

Prvi program
9.00 TV v šoli. 17.40 Poročila. 17.45 Učitelj. 18.15 TV koledar. 18.25 Kronika občin Splita. 18.45 Mali-veliki svet. 19.15 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.00 Politični magacin. 21.05 Doktorica na vasi. 21.45 Dnevnik.

ljubljanska banka
Pomurska banka

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Jutranja poročila. 9.05 TV v šoli. 10.30 Smem prositi za ples (film). 11.55 Živalske zgodbice. 12.15 Klub seniorjev. 13.00 Opoldanska redakcija. 17.00 Eci, peci, pec. 17.25 Dobro glej. 17.30 Lutke. 17.55 Spanček Zaspanček. 18.00 TV kuhinja. 18.30 Družinski magacin. 19.00 Avstrija v sliki. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Prekleti z otoka. 21.10 Prizma. 21.55 Večerni šport

Drugi program
16.10 Iz parlamenta. 17.45 TV v šoli. 18.00 Popotovanje po Avstriji. 18.30 Lou Grant. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Glasbena stojnica. 21.50 10 pred 10. 22.20 Klub 2

TV MADŽARSKA

8.05 in 15.00 Šolska TV. 16.05 Velika pričakovanja, 2. del TV filma. 17.05 TV borza. 17.15 Za najstnike. 18.00 Telešport. 18.30 Javno življenje: ustvarjanje, 1. Gajdocsi, portret. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Družinski krog: dediščina staršev. 20.50 Umetnina tedna. 20.55 Supergrupp Live. 21.25 Ozadje vesti. 22.15 TV dnevnik.

TV KOPER

13.30 Odprta meja — oddaja v slovenskem jeziku, videoteleks. 16.30 Odprta meja — oddaja v slovenskem jeziku (ponovitev). videoteleks. 17.00 Z nami pred kamero — oddaja v živo — vodi Roberto Battelli. 17.05 TVD novice. 17.10 TV šola. 18.00 The Collaborators — serijski film. 19.30 TVD stičišče. 20.15 Visoki pritisk — zabavno glasbena oddaja. 21.15 Turistični vodič — v sodelovanju s Kompasom Jugoslavija. 21.25 TVD danes. 21.40 Kdo pozna umetnost?

tedenski koledar

PETEK, 28. januar — Tomaž
SOBOTA, 29. januar — Valerij
NEDELJA, 30. januar — Martina
PONEDELJEK, 31. januar — Janez
TOREK, 1. februar — Brigita
SREDA, 2. februar — Marija
ČETRTEK, 3. februar — Blaž

kino

„PARK" MURSKA SOBOTA
28. januarja ob 17. in 19. uri ter 30. januarja ob 15., 17. in 19. uri ameriški barvni vistavisionski film: „MODRA LAGUNA";
31. januarja in 1. februarja ob 17. in 19. uri kanadski barvni vistavisionski film: „DEKLICE".

LJUTOMER
20. januarja ob 19.30 uri ter 30. januarja ob 17.15 in 19.30 uri hongkongški film: „UPORNIK ŠAOLINA".

ČRENŠOVCI
28. januarja ob 19. uri barvni film: „PEKLENSKA ČETRT";
29. januarja ob 19. uri in 30. januarja ob 15. uri barvni film: „STALNO DEKLE".

GORNJA RADGONA
28. januarja ob 19. uri gostuje gledališka skupina kulturnega društva „Ivan Kavčič" iz Ljutomera s predstavo „HERMAN CELJSKI";
29. januarja ob 19. uri in 30. januarja ob 17. uri japonski film: „VIRUS";
30. januarja ob 19. uri ameriški film: „NAVADNI LJUDJE".

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU
29. januarja film: „ZDRAVNIKI NAJBOLJ LJUBIJO GOLE".

prodam

AUDI 80 L, starejša izvedba, obnovljen, tehnično brezhiben, prodam. Bučečovci 11 ali telefon (069) 82-517 — vsak delavnik od 7. do 15. ure. In-22
ŠKODA 100 L, obnovljena, ugodno naprodaj. Ilješ, Bučečovci 43. In-23
MOPED (pet prestav), star deset mesecev, prodam. Robert Kranjc, Bučkovci n. h., p. Bučkovci. In-25
SIMCO, letnik 1973, registrirano do 29. 12. 1983, prodam. Telefon: 21-726. M-202
RAZNE NOVE DELE ZA MOSKVIČ PRODAM. Bratonci 166. M-203
GUMO (7,50 x 16) s platiščem za traktorsko prikolico prodam. Dolnji Slaveči 50/A. M-205
125 P, letnik 1976, dobro ohranjen, prodam. Informacije po telefonu 21-884, interna 18. M-208
PLANTOVSKI ZIMSKI PLAŠČ in druga otroška oblačila (10—12 let), prodam. Naslov v upravi lista. M-210
MALE PUJSKE IN SOD ZA GNOJNICO (1000 l) prodam. Murski Črnci 24. M-212
TANGO CIRKULARKO (80 cm), kompletno s kablom, prodam. Tanča vas 3, p. Tišina. M-214
ZASTAVO 101, letnik 1973, dobro ohranjeno, ugodno naprodaj. Tomaž Bobnjar, Ormoška 8, Ljutomer, telefon 81-248. M-216
RENAULT 6 TL, v dobrem stanju, registriran do aprila, prodam. Janko Pintarič, Oreslavci 10, p. Spodnji Ivanjci. M-219
POHIŠTVO ZA SPALNICO z jogi vložki prodam. Marija Lesjak, Vrtiška 9, Ljutomer. Informacije od 15. uri. M-241
DVOREDNI OBRALEC KORUZE ZMAJ PRODAM. Polana 37, p. Puconci. M-242
KAPELSKO VINO, muškatne sorte, prodam. Julian Ajlec, Murska Sobota, Mala nova ulica 4 (za nekdanjim židovskim pokopališčem). M-243
ZASTAVO 101, letnik 1974, prodam. Bakovci, Partizanska 23. M-244
HIŠO NA AŽENSKEM VRHU, zgrajeno do I. faze, in nekaj zemlje, po ugodni ceni prodam. Kolarič, Sp. Ščavnica 23, p. Gornja Radgona. M-246
OSTREŠJE (13 x 11,5 m) prodam. Naslov v upravi lista. M-223
PEUGEOT (za dele) in obračalnik znamke Panonija za seno prodam. Karel Kerec, Otovci 13. M-225
KOMPLETNO POHIŠTVO ZA SPALNICO s preprogami prodam. Naslov v upravi lista. M-228
ZASTAVO 750, registrirano do 19. XI. 1983, prodam. Lipa 74/A. M-229
TRAKTOR STEYR, tip 188, prodam. Alojz SUKIČ, Martinje 10, p. Petrovci. M-231
ZASTAVO 101 (po delih) prodam. Petanjci 100/A. M-232
FORD ESCORD , obnovljen, na novo registriran, prodam. Naslov v upravi lista. M-235
STAREJŠO HIŠO z gradbenim dovoljenjem in 60 arov zemlje prodam. Informacije: Lutverci 48, p. Apače. M-80
SAMONAKLADALKO in traktor holder, 10 KM, prodam. Emil Kuzmič, Sotina 107, p. Rogašovci. M-222
OSEBNI AVTOMOBIL VW 1300, v voznem stanju, vseljivo stanovanjsko hišo in puhalnik za seno prodam. Naslov v upravi lista. M-236
PARCELO, primerno za gradnjo hiše, z vinogradom v Lendavi, ugodno prodam. Informacije: Camplin, Kovačeva ulica 21. M-237
TAM 5000 z novimi gumami in motorjem, podaljšan keson, prodam. Nemčavci 25. M-238
AMI-8, letnik 1975, v voznem stanju, neregistriran, prodam. Jože Kavaš, Panonsku 113, Beltinci, telefon popoldne 71-115, dopoldne pa 21-987. M-239
NOVO, le enkrat uporabljeno fantovsko obleko št. 46, model MURA, moder žamet, prodam. Lendavska 28, Murska Sobota. M-240
TRAKTOR TOMO VINKOVIČ, 30 KS, s hidravličnim volanom in priključki prodam. Alojz Trunk, Moravci 48, p. Bučkovci. In-27

Ljubemu sinu BRANKU FUJSU iz Beznovec, ki je na odsluženju vojaškega roka v Boki Kotorski, želita ob praznovanju 19. rojstnega dne vse najboljše, dobro počutje v novem okolju in kmalu na svidenje — oče in mama.

Dragemu BRANKU FUJSU iz Beznovec ob praznovanju 19. rojstnega dne iskreno čestitata ter želita, da bi se zdrav in z lepimi spomini kmalu vrnil v domači kraj — stara mama in botra iz Avstrije.

Dragemu bratu BRANKU FUJSU iz Beznovec, ki je trenutno pri vojakih, želi ob praznovanju 19. rojstnega dne izpolnitev vseh skritih želja, dosti sreče in zdravja ter mu kliče na skorajšnje snidenje — sestra Greta z možem Štefanom ter Dejanom in Sandro.

Dragemu sinu in bratu BRANKU GODVAJSU iz Rakičana, ki služi vojaški rok v Pivki, ob praznovanju 20. rojstnega dne iskreno čestitajo in želijo vse najboljše, predvsem pa, da bi se zdrav in srečno vrnil v domači kraj — oče, mama ter brata Roman, Simon in Janko.

MARJANU KUZMI iz Gančan želi tudi v prihodnje srečno in zadovoljna leta, predvsem pa izpolnitev življenjskih ciljev nekdo.

Drugi hčerki ANICI RIHAR iz Gaberja pri Ljubljani želijo ob praznovanju 24. rojstnega dne vse najboljše, predvsem pa zdravje, osebno srečo in izpolnitev življenjskih ciljev — mama, brata Branko, Darko in Jože z ženo Sonja ter Anitko.

JOŽETU LEBARJU iz Turniča, ki je trenutno na odsluženju vojaškega roka v Kninu, iskreno čestita za 20. rojstni dan ter želi zadovoljne in lepe dni v krogu novih prijateljev, predvsem pa srečno vrnitev v domači kraj, brat Štefan z družino.

VW KOMBI, letnik 1975, prodam. Informacije: Sadje-zelenjava Ljutomer. In-28
ZASTAVO 101 L, 1977, dobro ohranjeno, garažirano, ugodno prodam. Franc Sečko, Naselje Ljudske pravice 42, Murska Sobota. M-249
TERMOAKOMULACIJSKO PEČ ELJND 2 PRODAM. Kančevci 32, p. Križevci v Prekmurju. M-250
ŠKODI S 100 in 1000 MB PRODAM PO DELIH. Beznovci 39, p. Bodonci. M-AK
DVOOSNO TRAKTORSKO PRIKOLICO, 3 t, prodam. Ludvik Herič, Banovci 23, p. Veržej. In-31
NOVO, ŠE NEDOKONČANO HIŠO V OKOLICI LJUTOMERA UGODNO PRODAM. Naslov v upravi lista. In-32
ASCONO 16, letnik 1971, potrebno manjšega kleparskega dela in barvanja prodam. Bojan Hozjan, Veržej 61. In-33
VW 1200, letnik 1965, vozen, prodam. Jože Bohinec, Cven 11/E, p. Ljutomer. In-34
NOV AVTORADIO — stereokasetofon — nemške izdelave, skupaj z zvočniki prodam. Naslov na upravi pod „UGODNO". M-OP
TRAJNOGOREČO PEČ GORENJE, kombinirano peč za kopalnico s tušem na trda goriva in elektriko, štedilnik, star eno leto, in hidrofor za vodovod prodam. France Valh, Zagajski vrh 8, p. G. Radgona. M-OP
BARVNI TELEVIZOR GORENJI PRODAM. Krpič, JLA 5, Murska Sobota, telefon 21-701. M-252
TOVORNI AVTO MAGIRO, kiper, 7 ton, letnik 1973, prodam. Franc Rogač, Naselje Ljudske pravice 9, M. Sobota. M-253
STISKALNICO ZA KOMBAJN ZMAJ 780 PRODAM. Noršinci 62. M-254
TELICO, visoko brejo, kontrola A, ugodno prodam. Stanjevci 24, p. Petrovci. M-255
FIAT 850 SPECIAL (tudi po delih) prodam. Satahovci 39. M-257
KUHINJSKO MIZO in štiri stole ter harmoniko, leseno frajtonarco, domače izdelave, novo, tri-vrstno, prodam. Šarkanj, Mojstrska 2, M. Sobota. M-260
BIKCA, staro sedem tednov, prodam za nadaljnjo rejo. Murska Sobota, Partizanska 49. M-262
SEDEŽNO GARNITURO in dva visoka fotelja ter štiri nizke elemente poceni prodam. Naslov v upravi lista. M-263
FIAT 124 prodam — tudi po delih. Kupšinci 52. M-265
FORD ESCORD, letnik 1971, dobro ohranjen, prodam za 72.000 din. Marjan Horvat, Veščica 19; telefon 21-544. M-266
LADO SI, 1500, letnik 1976, prodam. Viktor Lukač, Krog 5/d. M-267
AVTO VOLKSWAGEN KOMBI, letnik 1971, prodam. Telefon 23-507, zvečer 21-052. M-269
REZERVOAR, črpalko, električni avtomat in ostalo ugodno prodam. Štefan Flegar, Kroška 81. M-271
OSEBNI AVTO KADET KARAVAN mali, po ugodni ceni prodam. Franc Kralj, Črešnjevci 78, p. G. Radgona. M-272
KADET, dobro ohranjen, prodam. Naslov v upravi lista. M-273
FIAT 750 PRODAM — tudi po delih. Hodoš 67. M-274
PRENOSNI TV SPREJEMNIK ISKRA, črno-beli, nov, nerabljen, prodam. Petanjci 122/A. M-275
VINOGRAD V ČENTIBI, 17 arov, zaradi oddaljenosti ugodno prodam. Rozika Zver, Stara Nova vas 62, p. Križevci pri Ljutomeru. M-276
ZASTAVO 101 C, december 1981, prodam. Informacije dopoldne po telefonu: Stojko, 75-457. Le-32
TRAKTOR STEYR, tip 80, 15 KS s plugi in branami prodam. Jakiša, Vuča gomila 118, p. Fokovci. M-278
MALE PUJSKE PRODAM. Krog 122. M-279
MALE PUJSKE PRODAM. Veščica 19, pri M. Soboti. M-280
FORD CAPRI 1300 PRODAM. Ogled: Stanjevci 4. M-283
OPEL REKORD KARAVAN, letnik 1970, ugodno prodam. Edvard Kutoša, Cankarjeva 68, M. Sobota. M-285
DVE KRAVI, osem mesecev breji, prodam. Roman Klemenčič, Lešane 1, p. Apače. M-286
TELE — BIKCA PRODAM. Veščica 50, telefon 22-154. M-287
MOSKVIČ KARAVAN, letnik 1981, registriran do julija 1983, prodam. Telefon (069) 73-205. M-289
KOMPLETNI MOTOR ZA POLTOVORNI FIAT 615 in razne druge dele, kolesa z bobni, primerno za gumi voz ter gume 600 x 16, prodam. Telefon 23-109. M-292
WARTBURG, letnik 1974, registriran do maja, ugodno prodam. Polana 43/A, telefon 22-754. M-293
ZASTAVO 750 in diesel motor, potreben manjšega popravila, prodam. Markovci 52. M-294
GLOBOK OTROŠKI VOZIČEK PRODAM. Kocljeva 6, stanovanje 12, Murska Sobota. M-295
DVOBRAZDNI TRAKTORSKI PLUG, 12-colni, prodam. Ivan Župec, Spodnji Žerjavci 2, p. Lenart. M-297
AVTO GS 1220, letnik 1975, prodam. Informacije: telefon 22-117, po 16. uri. M-MM
AMI-8, letnik 1976, registriran do maja 1983, prodam. Informacije po telefonu 75-085 — dopoldne. M-MM
ODRASLE PSE DOBERMANE UGODNO PRODAMO. „GODI MARSKA", Godemarci 14, p. Buč[illegible]. In-38
TRAJNOGOREČO PEČ NA DRVA, skoraj novo, prodam. Frančiška Čirič, Kuršinci 57, p. Bučkovci. In-37
PRENOSNI TELEVIZOR ISKRA, črno-beli, garancija do marca 1983, prodam. Janko Satler, Stara Nova vas 65, p. Križevci pri Ljutomeru In-36
ZASTAVO 101, letnik 1974/1975, potrebno kleparskega popravila, prodam za 32.000 din ali po delih. Marcel Kavčič, Gresovščak 6, p. Ljutomer. In-35
DVE NOVI TRAKTORSKI SPREDNJI GUMI 600 x 16 zamenjam za 650 x 16 za prikolico ali za avto. Milan Nemec, Boračeva 46, Radenci, tel. 73-090. M-299
MOTOR ZA TAM 2001 dobro ohranjen, prodam. Milan Nemec, Boračeva 46, tel. 73-090. M-299

Naročniki VESTNIKA imajo pri objavah 20 odstotkov popusta.

kupim

GRADBENO - PARCELO NA CANKOVI KUPIM. Naslov v upravi lista. M-226
TRAKTOR STEYR 548 ali 540, dobro ohranjen in malo rabljen, kupim. Naslov v upravi lista. M-230
GRADBENO PARCELO V BOGOJINI KUPIM. Naslov v upravi lista M-227
KOSO ZA TRAKTOR STEYR 36 KM, tip 190 kupim ali zamenjam za 28 KM, tip 188. Lidvik Čahuk, Križevci 59 v Prekmurju. M-277
ROČNO MOTORNO KOSILNICO GUTBROT, v dobrem stanju ali po delih, kupim. Franc Dani, Veščica 50, telefon 22-154. M-288

zaposlitve

KV ALI PRIUČENO KUHARICO z večletno prakso zaposlim. Gostišče GAJ, M. Sobota, Tišinska 29/A. M-211

OBVESTILO!
Pri objavi V SPOMIN, za pok. Jožetom Lorbekom iz Sebeborec, objavljeno v Vestniku št. 3 z dne 20. januarja 1983, je prišlo pri naročilu objave do zamenjave slik.

BOBNISTA, starega do 18 let, išče ansambel. Borejci 41, p. Tišina M-221
KV ZIDARJA ali NKV DELAVCA sprejmem takoj v redno delovno razmerje. Pogoj: da ima šoferski izpit B kategorije. Stanovanje preskrbljeno, plača po dogovoru. Oglasite se pismeno ali osebno na naslov: Jožef Kološa, zidarski mojster, Krčevinska 45, 62000 Maribor ali po telefonu 062 24-994. M-233
POMOČNICO za brivsko-frizersko stroko sprejmem. Salon Silva Posavec, HOTEL TERMAL Moravci, telefon 72-210, interna 351. M-291
GOSTILNA PRI BEVCU, Lukovica 17, takoj zaposli pridno in pošteno dekle za delo v gostilni. Stanovanje in hrana zagotovljena. Informacije po telefonu 061-735-164. M-296

sobe

SAMSKI UPOKOJENEC išče stanovanje v južnem predelu Murske Sobote. Že njegov poklic zahteva, da je v stanovanju miren. Ponudbe na upravo lista. M-258
SOBO ODDAM FANTU. Vegova 11, M. Sobota. M-268
OPREMLJENO SOBO oddam fantu. Vegova 13. M-281

razno

TOVORNI AVTO MERCEDES, 6 t, kiper, zamenjam za osebni avto. Naslov v upravi lista. M-234
Slikopleskar Anton Varga, Gor. Kraljevec 24, 42316 Vratišinec, obvešča javnost, da opravlja DEMIT FASADE s stiroporom. Informacije: Obrtna zadruga Prlekija, oddelek kooperacija, 81-204 ali 83-028. Le-17
PREKLIC!
Žene iz Rogašovec, ki so govorile neresnične stvari o Majdi Mohap iz Serdice št. 84, preklicujejo izgovorjeno in se ji zahvaljujejo, da je odstopila od tožbe. M-248
FERGUSON 540, 42 KM, 500 delovnih ur, zamenjam za FERGUSON 39, ali 35, do 700 delovnih ur. Naslov v upravi lista. M-270

Ni več trpljenja,
ne bolečine.
Življenje je trudno končalo svoj boj
(B. Žule)

ZAHVALA

Ob nepričakovani in boleči izgubi mojega dragega moža

Jožeta Loperta

upok. avtoelektrikarja

se z žalostjo v srcu iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem iz Lendave, Kobilja, Maribora, Dolge vasi, z Goričkega iz Szekesfehervara in od drugod, ki ste mu poklonili toliko lepih vencev in cvetja ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Hvala vsem, ki ste mi v teh težkih urah bili ob strani, me bodrili, sočustvovali z menoj in mi izrekli sožalje. Posebno se zahvaljujem sindikalni organizaciji SOZD INA-Nafta za pomoč pri organizaciji pogreba, častni straži, Društvu šoferjev in avtomehanikov, godbi na pihala iz M. Sobote za odigrane žalostinke, govorniku za pretresljiv poslovilni govor, pevkam cerkvenega pevskega zbora za milo zapete pesmi, duhovščini — župniku g. Francu Halasu, bratrancu župniku Fridriku Gumilarju, kaplanu g. Francu Režonji za poslovilne besede in pogrebni obred, njegovim bivšim sodelavcem in prijateljem ter vsem udeležencem na pogrebni svečanosti. Prosim vse, ki so ga poznali in ga imeli radi, da ga ohranijo v lepem spominu.

Lendava, 18. januarja 1983

ŽENA JUSTINA

ZAHVALA

72. letu starosti nas je za vedno zapustil moj dragi mož, oče in dedek

Jožef Berke

iz Šalovec

Najlepša zahvala vsem, ki ste ga v tako lepem številu spremljali na njegovi zadnji poti, nam v težkih trenutkih priskočili na pomoč, darovali vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje. Posebna zahvala medicinskemu osebju iz G. Petrovec, govorniku za poslovilne besede ob odprtem grobu, sodelavcem iz delovnih organizacij Panonija in Potrošnik. Hvala g. duhovniku za pogrebni obred in pevcem iz G. Petrovec za ganljive žalostinke.
Vsem še enkrat — najlepša zahvala!
Šalovci, 17. I. 1983

Žalujoči: žena Helena ter sin Kalman in hčerka Irma z družinama

VESTNIK

Glasilo občinskih konferenc SZDL Murska Sobota, Gornja Radgona, Lendava in Ljutomer — Izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota, Titova 29/I — Ureja uredniški odbor:

Štefan Dravec (direktor in glavni urednik), Juš Makovec (pomočnik direktorja in glavnega urednika), Ludvik Kovač (odgovorni urednik), Brigita Bavčar, Jani Dominko, Jože Graj, Milan Jerše, Dušan Loparnik, Feri Maučec (šport), Vlado Paveo, Štefan Sobočan, Janko Stolnik (dopisništvo), Branko Žunec, Gontér Endre (tehnični urednik), Nevenka Emri (lektor), Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29/I — Telefon: novinarji 21-231, 21-064 in 21-383; direktor in glavni urednik, odgovorni urednik, naročniški oddelek, računovodstvo, gospodarsko-propagandna služba in tajništvo 21-064 in 21-383, dopisništvo Gornja Radgona tel. 74-597, dopisništvo Lendava tel. 75-085 in dopisništvo Ljutomer tel. 81-317 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — Celoletna naročnina 375,00 din, polletna 188,00 din, letna naročnina za inozemstvo 875,00 din, celoletna naročnina za delovne organizacije 500,00 din. Tekoči račun pri SDK Murska Sobota 51900-603-30005 — Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana 50100-620-000112-25730-30-4-01176 — Cena posamezne številke 10,00 din. Tiska ČGP Večer Maribor — Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Prezgodaj čas prišel je za oddih,
dom je prazen, dom je tih,
tebe dragi mož in oče ni,
da bi skupaj še bili.

ZAHVALA

Ob nepričakovani in boleči izgubi, ko nas je v 75. letu starosti za vedno zapustil naš dragi mož, oče, dedek in brat

Franc Kodila

lončar
iz Markišavec

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom in sosedom za kakršnokoli pomoč v najtežjih trenutkih, posebno družinama Kodila in Morec, prijateljem, znancem ter vsem, ki ste dragega pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti, mu poklonili številne vence in cvetje, sočustvovali z nami ter nam izrekli sožalje.

Prisrčna zahvala kolektivu Mesna industrija M. Sobota TOZD Trgovina in skladišče TOZD Predelava, Obrtni zbornici M. Sobota, g. duhovniku Balažicu za pogrebni obred, pevskemu zboru in godbi na pihala.

Lepa zahvala tudi mr. Milanu Erjavcu za ganljive poslovilne besede v imenu KS in GD, domačim gasilcem in gasilcem iz sosednjih vasi za častno stražo ter izkazano poslednjo čast.

Markišavci, 17. I. 1983

Žalujoči: žena Katarina, hčerka Šarika z možem Štefanom, sinom Dušanom in hčerko Frido, sestri Elizabeta in Karolina z družinama ter Helena Flisar iz Brezovec

---

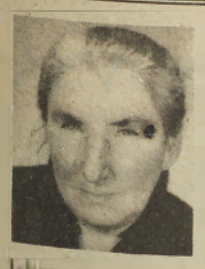

ZAHVALA

Po dolgi in neozdravljivi bolezni nas je zapustila draga mama in babica

Terezija Berke

roj. Flisar
iz Gradišča

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem ter vsem, ki ste drago pokojnico pospremili v tako velikem številu na njeni zadnji poti, darovali vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje. Lepa zahvala zdravstvenemu in strežnemu osebju kirurškega oddelka soboške bolnišnice, patronažni sestri, kolektivu SOBOTA, Lesna predelava in Radenska za darovane vence, g. duhovniku za opravljeni pogrebni obred, pevcem za žalostinke in predstavniku KS za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Gradišče, 17. I. 1983

Žalujoči: sinovi Ludvik, Bela in Franc z družinami

Prezgodaj čas prišel je za oddih,
dom je prazen, dom je tih,
vaju draga hčerkica in sinek ni,
da bi srečni skupaj mi bili.

V SPOMIN

4. januarja je minilo leto dni, odkar sta nas za vedno zapustila naša draga hčerkica

Nadica Magdič

iz Gajševec pri Ljutomeru stara tri leta

in dragi sinek

Boštjan Magdič

star štiri leta

Prisrčna zahvala kolektivu Križevske opekarne za darovani venec, sodelavcem za dano pomoč, g. duhovniku iz Bučkovec za mašo, pevcem za petje, ravnatelju in učitelju OŠ Bučkovci ter vsem za darovane vence in cvetje.

Mnogo prezgodaj sta nas zapustila, a v naših srcih živita.

Žalujoči: mamica, ata ter bratje Janko, Branko in Zvonko

ZAHVALA

Nepričakovano, tiho in brez slovesa, nas je v 59. letu starosti zapustil dragi mož, oče, dedek, brat in svak

Franc Šumak

iz Bogojine

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in sosedom za vso pomoč in tolažbo v najtežjih trenutkih. Prisrčna zahvala zdravniškemu osebju internega oddelka soboške bolnišnice, duhovnikoma za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govornikoma za poslovilne besede ob odprtem grobu, sodelavcem ŽTP TOZD Zaviko, kolektivoma Zvezda in SGP Konstruktor M. Sobota ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti ter mu poklonili vence in cvetje.

Vsem še enkrat — prisrčna zahvala!

VSI, KI SMO TE IMELI RADI

NAROČNIKI VESTNIKA
IMAJO PRI MALIH OGLASIH IN ZAHVALAH
20 ODSTOTKOV POPUSTA

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi naše drage mame, babice in prababice

Ane Hanc

iz Trnja

se iskreno zahvaljujemo vsem dobrim sosedom, botrini, prijateljem, znancem in sorodnikom. Posebna zahvala g. duhovnikoma za pogrebni obred, g. Magdiču za govor v kapeli, pevskemu zboru za odpete žalostinke, tov. Mlinariču za opis življenjske poti naše mame, pionirjem OŠ Črenšovci za ganljivo izrečene besede in petje ter vsem, ki ste darovali vence in cvetje, nam izrekli sožalje, drago pokojnico pa pospremili k poslednjemu počitku.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Trnje, Radenci, Lendava, Toronto, Chicago, 13. I. 1983

Žalujoči: hčerke Ana, Liza, Roza, Marija in Kristina z družinami, vnukinja Lija z možem ter sestri Katarina in Antonija z družinama

---

ZAHVALA

V 85. letu starosti nas je nepričakovano zapustil naš dragi mož, oče, dedek in pradedek

Karel Lutar

iz Moravec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki so dragega pokojnika spremljali na njegovi zadnji poti, mu darovali številne vence, nam pa izrekli sožalje.

Posebna zahvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, LD Moravci, posebno tov. Časarju za ganljive besede ob odprtem grobu, predstavniku KS Moravci, tov. Makoterju, GD Moravci in godbi na pihala iz Bakovec.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: žena Jolanka, sin Karel z ženo, vnuk Geza ter vnukinja Majda z možem Brankom in malo NINO

ZAHVALA

Po dolgi in težki bolezni nas je v 70. letu starosti zapustil naš dragi in skrbni mož, oče, in stari oče

Jožef Žampar

iz Trdkove

Z bolečino v srcih se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste nam v najtežjih trenutkih pomagali dragega pokojnika pospremiti na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje. Hvala g. župniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke. Posebna zahvala delavcem pljučnega oddelka, ki so se trudili, da bi ga ohranili pri življenju.

Vsem še enkrat — prisrčna zahvala!

Žalujoči: žena, sin z ženo ter vnuka Stanko in Martin

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta, dedka in brata

Franca Belca

iz Banovec

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sodelavcem, sosedom, znancem in prijateljem, ki ste nam v najtežjih trenutkih pomagali ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu poklonili vence in cvetje ter nam izrekli sožalje. Zahvala tudi g. duhovnikom za pogrebni obred, govornikoma za poslovilne besede, pevcem za odpete žalostinke, uniformiranim gasilcem iz GD Banovci, Grlava in Krištanci—Šalinci za izkazano posledno čast. Posebna zahvala zdravstvenemu osebju internega oddelka soboške bolnišnice, ki so se trudili, da bi ga ohranili pri življenju.

VSI NJEGOVI

V SPOMIN

1. februarja bo minilo žalostno leto, odkar je za vedno odšel od nas dragi mož in oče

Anton Mesarič

iz Ižakovec

Ne čas in ne solze ne morejo izbrisati bolečin in spomina nanj. Grenko je spoznanje, da te ne bo nikoli več med nami.

Hvala vsem, ki prihajate k njegovemu grobu ter mu prinašate rože in prižigate sveče.

Žalujoči: žena Marija, sin Milan ter hčerki Silva in Marjeta

IZKUŠNJE RADGONSKEGA INTERVENCIJSKEGA SKLADA ZA POSPEŠEVANJE PRIDELAVE HRANE

Zbrana sredstva ne zadoščajo

V občini Gornja Radgona so lani v okviru sklada za pospeševanje kmetijske proizvodnje, v katerega je vsak zaposleni prispeval 0,5 odstotka od bruto osebnega dohodka, zbrali nekaj čez 4 milijone dinarjev. Vendar pa zbrana sredstva niso zadostovala, zato razmišljajo, kako bi jih letos zbrali še več, saj je tudi program, ki so si ga v okviru sklada zadali, še obsežnejši.

Lani zbrana sredstva so bila smotrno porabljena, največ za delo pospeševalne službe in s tem za povečanje kmetijske proizvodnje, premiranje živinoreje pa tudi za izobraževanje mladih, ki se šolajo za delo na družbeno usmerjenih kmetijah. Zaradi pomanjkanja sredstev pa niso mogli izplačati nadomestil vsem radgonskim mlekarjem in premirati načrtovanega števila staleža krav, temveč le obnoviti osnovno čredo, oziroma 260 plemenskih telic. Namesto načrtovanih potrebnih petih so lahko pridobili le dva kmetijska pospeševalca.

Več denarja pa bi v okviru sklada potrebovali za izvajanje letošnjega programa, in sicer nekaj čez 11 milijonov dinarjev.

Kot prednostna naloga pa še naprej ostaja povečanje kmetijske proizvodnje, kar bo moč doseči le z ustreznim delom pospeševalne službe, uporabo najsodobnejših agrotehničnih ukrepov . . . Druga naloga je povečanje proizvodnje tržnih viškov pšenice, sladkorne pese in ostalih prehrambeno pomembnih poljščin v družbeno organizirani proizvodnji ter pridobivanje več mleka in mesa, posebej pa še regresiranje semenske koruze, ki je za radgonske živinorejce še vedno osnovna krmna baza in zavzema v kolobarju okrog 40 odstotkov površin. Mnogo pa bo potrebno vlagati v povečanje staleža osnovne črede, da bi lahko zadovoljili domače potrebe, del mesa in mleka pa prodali še na konvertibilno območje.

Sredstev za vse s posebnim občinskim davkom ne bodo mogli zbrati, zato bodo najverjetneje za te namene del sredstev prenesli iz občinskih proračunskih viškov za leto 1982. Vendar to še ne bo dovolj. Ostanek, za kar se v občini zavzemajo, pa bi naj dobili od večjih slovenskih potrošniških centrov. Ti so največji porabniki hrane, a imajo prispevno stopnjo za intervencije pri proizvodnji hrane precej nižjo od občin, ki hrano v največji meri proizvajajo. Torej bi lahko v to še več vlagale.

V. Paveo

Poudarek na prispevku staršev

Nove ekonomske cene in v tem zvezi lestvica za prispevek staršev so bili v ospredju razprave torkove skupščine skupnosti otroškega varstva v Murski Soboti, kjer so delegati potrdili tudi program skupnosti za letošnje leto in izhodišča za izdelavo finančnega načrta.

Iz predloženega programa kaže izpostaviti pripravo otrok na malo šolo za tiste predšolske otroke, ki ne obiskujejo vrtcev in so bili doslej deležni 120-urnega programa, po novem pa bodo imeli kar 240 ur prepotrebnih priprav v okviru zagotovljenega programa. V dopolnilnem programu vzgojne dejavnosti za petletne otroke, ki niso zajeti v vrtcih, pa je (na osnovi možnosti) bila potrjena dosedanja — 80-urna varianta vzgojnega programa.

Iz razprave o 7. členu predloga sprememb Meril za financiranje dnevnega varstva otrok v letu 1983, ki se nanaša nalestvico za prispevek staršev, pa se je izkristalizirala potreba po dopolnitvi lestvice (v razponu od 3.900 dinarjev na družinskega člana do dohodka nad 10.391 dinarjev) na več kot enajst kategorij v okviru od 20 do 70 odstotkov, kolikor so za varstvo in prehrano dolžni plačevati starši. Preostalih 30 odstotkov vzgojnega dela imajo namreč starši za svoje predšolske otroke brezplačno. za omenjenih 70 odstotkov pa na izkazane dohodkovne zmožnosti. Prav te zdaj zbirajo v vrtcih na osnovi potrditev iz delovnih organizacij in krajevnih skupnosti. V drugi polovici februarja, ko bodo podatki zbrani, pa bo možno tudi ugotavljati ali so res na udaru prav starši srednjih plačilnih kategorij, kot je bilo to običajno doslej. Odbor za svobodno menjavo dela bo proučil in do naslednje skupščine delegatom tudi postregel s podrobnejšimi podatki in morebitno razdelano lestvico za obračun staršev. Da pa je edino pravo izhodišče to, da so vsi otroci deležni brezplačnega vzgojnega deleža v varstvu, pa je bilo jasno že na omenjeni skupščini.

Brigita Bavčar

Pričetek priprav na MDA Ljutomer 83

V ponedeljek so se v Ljutomeru sestali predstavniki republiškega centra za mladinsko prostovoljno delo, občinskih-konferenc zveze socialistične mladine Čakovec, Murska Sobota in Ljutomer ter predstavniki družbenopolitičnih organizacij, skupščine občine in izvršnega sveta SO Ljutomer. Glavni namen sestanka je bil razdelitev nalog in koordinacija v pripravah na republiško mladinsko delovno akcijo, ki bo letos prvič tudi v ljutomerski občini. Začetna pripravljalna dela na republiško akcijo so v glavnem že stekla, kljub temu pa bo na tem področju potrebnih še precej priprav.

Na ponedeljkovem sestanku so se dogovorili za nekatere roke, do katerih morajo biti pripravljeni najrazličnejša poročila in samoupravni sporazumi. Dogovorjeno je bilo tudi, da bo na akciji Ljutomer 83 sodelovalo od 360 do 380 brigadirjev, med njimi pa bosta tudi dve brigadi iz pobratenega mesta Titovo Užice in sosednje občine Čakovec iz SR Hrvaške. Akcija Ljutomer 83 bo imela tri izmene, brigadirji pa bodo pomagali pri izgradnji vodovoda v KS Cven in Razkrižje.

D. L.

Referendumski program v celoti izveden?

Člani gradbenega odbora za izvajanje investicij v izobraževanju, ki so ga občani občine Ljutomer sprejeli na referendumu, so v ponedeljek na seji v celoti zavrnili ugotovitve zborov skupščine občine, da doslej ni bilo narejenega ničesar in naj se pripravi nov predlog programa gradnje. V času od referenduma pa do danes so bili narejeni idejni projekti za vse tri investicije — prizidek k osnovni šoli v Križevcih, Cezanjevcih in Ljutomeru, za osnovno šolo Križevci pa je bil narejen tudi glavni projekt. Zato so člani gradbenega odbora menili, da programa ni potrebno spreminjati, vprašljiva je le časovna izvedba celotnega referendumskega programa v tem srednjeročnem obdobju. Ravno zaradi tega pa bo potrebno v celoti uresničevati samoupravni sporazum, ki so ga podpisali občinski upravni organi, krajevne skupnosti in samoupravna interesna skupnost za izobraževanje. Udeleženci sprejemajo vso odgovornost za uresničitev skupno sprejetih ciljev in se opredeljujejo, da se sredstva združujejo za referendumski program kot celoto, ne glede na vrstni red izgradnje objektov, ter da je dodatni krajevni samoprispevek sprejet po načelu enakih obremenitev občanov. O nadaljnji usodi referendumskega programa torej ni dvoma.

D. L.

SKUPNE NALOGE

Koordinacijski odbor za urejanje odnosov med samoupravno družbo in cerkvijo pri OK SZDL Ljutomer in komisija za odnose z verskimi skupnostmi SO Ljutomer sta se na zadnji seji dogovorila o programu dela za letošnje leto. Mnenje obeh komisij je bilo, da si je bolje naložiti manj nalog in te izvršiti v celoti, kot pa preveč, ki jih ne bi mogli uresničiti.

Zato so v program dela zapisali le dve nalogi: oceno odloka, o pogrebnih svečanostih — za to je na seji bilo danih nekaj konkretnih pobud in predlogov, ki jih bodo člani obeh komisij poiskušali realizirati. Pomembna je pa je tudi druga naloga, saj so se dogovorili, da je potrebno evidentirati kulturne objekte v celotni občini ter narediti prioritetni vrstni red, po katerem bi jih obnavljali. Nekateri verski spomeniki in objekti imajo tudi zgodovinsko in kulturno vrednost, zato bi jih kazalo (seveda skupaj s spomeniškim varstvom) še naprej obnavljati in jih restavrirati. Tudi za to so člani komisij že imeli nekatere predloge.

Dogovorili so se še o datumu tradicionalnega novoletnega sprejema in razgovora s predstavniki verskih skupnosti občine Ljutomer.

D. L.

PANTERJI — vokalno-instrumentalni ansambel, ki že deseto leto zabava staro in mlado širom po Pomurju, vam tokrat predstavljamo v novi zasedbi. Ustanovitelj in stalni član skupine je Drago Jošar, ki igra na klaviature in poje, Franc Sever tolče po bobnih, Danilo Celec igra na bas kitari in Štefan Zelko na kitari. Vsi so izkušeni glasbeniki, saj so sodelovali že pri različnih skupinah. Zaželimo jim še v bodoče mnogo glasbenih uspehov.

Borovo gostüvanje letos v Andrejcih

Pomurci lani niso nikjer uspeli organizirati borovega gostüvanja, čeprav so bili kraji, ki so »izpolnjevali pogoje« za izvedbo tega predpustnega običaja. V letošnjem letu so se za takšno šegavo prireditev odločili v Andrejcih, kjer bodo borovo gostuvanje pripravili v nedeljo, 13. februarja. Andrejci so majhen kraj, kjer v 72 hišah živi blizu 240 krajanov. Čeprav ni ravno v ponos kraju, da se nobeden od fantov ni odločil za poroko v predpustnem času, pa bodo krajani, tako vsaj načrtujejo, pa borovem gostüvanju bogatejši za dograjen vaško-gasilski dom. Andrejčani so namreč priprave vzeli zelo resno in te dni so v 14 bližnjih krajev že poslali znanilce, ki bodo sporočili novico leta, da bodo po lepi stari navadi drugač v zgodovini kraja tik pred pustom pripravili borovo gostüvanje.

tg

BELTINSKA ZVEZDA V NOVI PREOBLEKI — Pred kratkim so v Beltincih lepo uredili fasado in dvorišče gostilne Zvezda. Fasada je stala 1,100.000 dinarjev, ureditev dvorišča pa okrog 900.000 dinarjev. Že sedaj pa razmišljajo o razširitvi kuhinje, saj je izredno veliko povpraševanje po malicah.

Foto: F. Maučec

GORNJA RADGONA

ZAKAJ NE OSNOVNA ŠOLA ZA ODRASLE?

V občini Gornja Radgona je še veliko občanov z nedokončano osnovno šolo. Samo zaposlenih do 35. leta starosti je takšnih, kot ocenjujejo, nad 500. Pa vendar delavski univerzi ne uspe zbrati vsaj 16 kandidatov, da bi lahko letos odprla osnovno šolo za odrasle, saj se jih je doslej prijavilo le 8.

Vzrok je bržkone v tem, ker končana osnovna šola v radgonskem združenem delu še ne pomeni večjega osebnega dohodka. Tako je vsaj v večini delovnih organizacij v tej občini, kjer je struktura zaposlenih na precej nizki strokovni ravni. Morebiti pa bi ob tem vendarle zalegla krepkejša akcija vseh DPO in posebej sindikata?!

vn

V „JELKI" BO KAR 33 LEŽIŠČ!

Usoda počitniškega doma Jelka na Pohorju je vse jasnejša. Občinski sindikalni svet in izvršni odbor občinske počitniške zveze sta namreč v lanskem letu sprožila široko akcijo za ohranitev počitniškega doma in odziv je bil zares velik. Do predlaganega roka se je prijavilo kar 64 različnih interesentov iz murskosoboške občine, ki so voljni pristopiti k novemu dogovoru in prispevati svoja finančna sredstva za posodobitev omenjenega doma.

Zaradi ogromnega zanimanja, predvsem organizacij združenega dela in članov počitniške zveze, so se odločili, da bodo v »Jelki« razširili posteljne zmogljivosti. V domu, ki bo zaprtega tipa, bodo namreč število ležišč povečali od sedanjih 20 na 33, kar bo omogočilo obiske večjega števila delavcev. Za oddih in rekreacijo bodo na voljo sobe, ki bodo poslej opremljene tudi z nadstopnimi pogradi. Na ta način bodo družine lahko s sabo pripeljale tudi otroke.

Ob velikem povpraševanju se je seveda tudi težje odločiti za najustreznejše kriterije pri dodelitvi počitniškega doma za koristno preživljanje dopusta in okrevanje v čudovitih pohorskih gozdovih. Po zadnjem predlogu, kjer so upoštevali tudi število zaposlenih v organizaciji združenega dela in članstvo v počitniški zvezi, je zaenkrat v ožjem izboru nekaj večjih kolektivov iz murskosoboške občine. Pozneje pa se jim bodo vsekakor pridružili še ostali zaposleni delavci, med katerimi je veliko zanimanje za počitniški dom Jelka na Pohorju. Tokrat so imeli prednost naslednje delovne organizacije: Mura z 8 ležišči, Pomurski tisk 13 ležišča), Potrošnik 4, OS ZSS 3, Pomurske lekarne 2, Panonija 4, KG Rakičan 1, Obrtna zadruga Prekmurka 1, Tovarna mlečnega prahu 2, Zavod za socialno medicino in higieno 1, občinska uprava in ABC Zunanja trgovina 2 ležišči. To je seveda alternativni predlog, ki lahko do začetka sprejema prvih gostov v počitniškem domu Jelka doživi še manjše spremembe.

Milan Jerše

IZ PORABJA

Piše: JOŽE GRAJ

RAZVOJNI NAČRTI

Kakšen razvoj se obeta Porabju v tekočem petletnem načrtu? O tem podrobneje piše Gabor Szekeres v že omenjenem Ljudskem koledarju za leto 1983. Tako bodo v največji porabski vasi na **Gornjem Seniku** razširili otroški vrtec in uredili novo trgovino z mešanim blagom. Pripravljajo pa tudi mlin za mletje ajde, ki jo bodo v Porabju spet sejali. Na **Dolnjem Seniku**, kjer je sedež občine za oba Senika in Sakalovce, bodo ustanovili temeljno postajo za popravilo mehanizacije in odprli manjši obrat družbene prehrane. Prav tako načrtujejo v tej vasi gradnjo 41 novih hiš. V **Sakalovcih** bodo prenovili vaško trgovino, gasilsko društvo pa bo dobilo novo motorno brizgalno in uniforme. V **Števanovcih** bodo izpopolnili opremo za zdravstveno ambulanto, zgradili 10 družinskih hiš, 66 pa preuredili. V **Slovenski vesi** načrtujejo gradnjo 31 novih hiš. V Porabju pa načrtujejo tudi obrat za predelovanje gob.

To so kajpak načrti, ki jih v tej petletki še niso uresničili, doslej pa so v nekaterih vaseh že bili deležni pomembnih pridobitev. Tako so modernizirali cesto do Gornjega Senika in tamkaj zgradili tudi dva betonska mostova čez potok, ki deli kraj na dva dela, na Virici so preuredili vaški dom in posodobili cesto do Ritkarovec, prav tako pa so obnovili cestno povezavo med Števanovci in Andovci. Morda so še kje kaj postorili in tudi v prikazu nadaljnjega razvoja najbrž niso zajete vse naloge.

Znano je, na primer, da v Števanovcih gradijo vaški vodovod. Izpuščeno je tudi vprašanje gradnje centralne dvojezične osnovne šole za porabske Slovence.

Kot kaže, pa bodo v Porabju tudi nekaj izgubili. Gre za žagi v Števanovcih in na dolnjem Seniku. »Gospodarski razlogi terjajo ukinitev dveh žag in postavitev nove v Monoštru.«

inles kombivakna
v akciji varčevanja z energijo